

לכל ידידינו ומכירנו שיחיו

ברגשי שבח והודיה להשי"ת הננו מתכבדים בזה להגיש למשתתפי חתונת צאצאינו מזכרת נצח – "תשורה" מיוחדת, המבטאת הוקרת התודה לאורחים שהגיעו מכל קצווי תבל ע"מ ליטול חלק בשמחתינו. תקוותנו ובטחוננו, כי לא נצטרך "להחזיר" בנסיעה לשמחות במקומות אחרים, כיוון שתיכף ומיד תהיה התגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א וממילא נהיה כולנו יחד בירושלים עיה"ק, חוגגים את השמחה הכי גדולה – שמחת הגאולה האמיתית והשלימה.

"גדול הזכות להשתתף בשמחת חתן וכלה" – כך כתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח לאחד ההורים, כשבועיים לפני כ"ז אדר ה'תשנ"ב, במענה לשאלתו האם לנסוע להשתתף בחתונה מעבר-לים. "גדול הזכות" – זכות גדולה היא לנו להעניק שי מיוחד זה, ובו ריבוי שיחות, מענות, צילומי כתבי-יד, תמונות, יומנים וקטעי "יחידות" מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח. ויהי זה חלקנו ב"יפוצו מעינותיך חוצה" ו"בזבוז האוצרות" המקרבים ביאת משיח.

וזאת למודעי: כל הענינים הכלולים ב"תשורה", מלבד השיחות, באים כאן בפירסום ראשון. יוצא-מן-הכלל הוא תיאור התוועדות "פורים תשכ"ו" הידועה, אשר נתפרסם זה מכבר בכמה מקומות, ולא בא כאן אלא לרצף השתלשלות האירועים ובשביל אי-אלו דברים שנתחדשו ביומן זה.

"אין לנו אלא דברי בן עמרם". אין לנו אלא הדברים שבעינינו ראינו את כ"ק אדמו"ר מלך המשיח מעודד ומחזק באופן שלמעלה ממדידה והגבלה לגמרי במשך יותר משנה תמימה. זהו כל חיינו וענינו, וזהו העבודה המוטלת עלינו. להחדיר ולהמשיך בנו ובכל העולם כולו כי "יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד"!

ד' תמוז ה'תשנ"ח

הרה"ח הרה"ת ר' יצחק ורעיתו בעלינאוו
הרה"ת שמואל ורעיתו שפריצער

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

אנו מביאים כאן לקט של קטעי שיחות קודש משנים עברו, אשר יש בהם רמז ושייכות למצב הנוכחי. כחסידים, בטוחים אנו שבתורתו השלימה של הרבי שליט"א מה"מ "האט ער אלץ באווארנט" [הבהיר הכל], ואע"פ שאין איתנו יודע עד מה, הרי הרשות ביד כל אחד ללמוד ולראות את הדברים כפי שיצאו מפי הקודש, ומהם יקח הוראה והדרכה. מפליא לראות עד כמה הדברים מקבילים ומתאימים, בהם נמצא חיזוק ועידוד גם בימים אלה, עד לקיום היעוד "ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו".

ג' תמוז - העולם כבר מוכן לקבל!

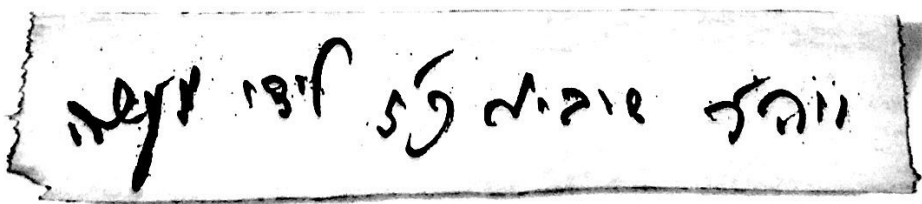
משיחת ג' תמוז תנש"א

דערביי קען נאך זיין די שאלה - ווי אנדערע פרעגן: אפילו בשעת איך אליין טו מיין עבודה בשלימות, ביז אז איך דערגרייך צו א דרגא וואס מיין מציאות איז "יפוצו" (תכלית הביטול) - וואס העלפט עס, ווען "אתם המעט מכל העמים", און אין דער וועלט ארום זיינען פאראן שבעים אומות וועלכע זיינען א ריבוי עצום בכמות בערך צו דער כבשה אחת.

ובסגנון אחר: וואס וועט די וועלט און וואס וועלן די אומות זאגן אויף דעם וואס א איד טוט זיין עבודה פון "יפוצו מעינותיך חוצה", ובמיוחד - אין ממחר זיין די גאולה האמיתית והשלימה, זיי פארשטייען דאך ניט וואס דאס מיינט?! ס'איז טאקע גאר א גרויסע און הויכע עבודה - אבער מי'דארף זיך דאך לכאורה רעכענען - טענה'ט ער - מיט דער וועלט!

איז דער ענטפער אויף דעם: די וועלט איז שוין צוגעגרייט, פארטיק! בשעת א איד וועט טאן זיין עבודה כדבעי - באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, וביחד עם זה ווי דאס איז אנגעטאן אין די כלים פון לבושי הטבע - וועט ער זען ווי דער עולם, טבע העולם און אומות העולם זיינען אים מסייע אין זיין עבודה.

...עאכו"כ איצטער, ווען מ'האט ניט כו"כ פון די אלע מניעות ועיכובים [וכאמור לעיל, אז אויך אין מדינה ההיא זיינען געווארן שינויים גדולים לטוב], ואדרבה - אין דער וועלט אליין זעט מען די נסים ונפלאות וואס קומען פאר בפרט אין די לעצטע יארן [שנת נסים, און שנת אראנו נפלאות] - איז שוין הגיע הזמן, אז הגם וואס עס דארף זיין אן ענין שלמעלה ממדידה והגבלה - נסים ונפלאות, ביז די נסים ונפלאות פון דער גאולה האמיתית והשלימה - נעמט עס דורך אויך טבע העולם, אז די וועלט אליין איז מסייע צו צמיחת הגאולה.

גוף כתב יד קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א מה"מ:
ויה"ר שיביא כ"ז לידי מעשה

משיחת ליל ג' תמוז ה'תשמ"ב

(הנחה בלתי מוגה)

שנה ושנה, כאשר "הימים האלה נזכרים ונעשים", באופן ד"מעלין בקודש" – שצריכים לדעת שהנשמה לא נמסרה לגלות כלל, ולכן, "בכל מה שנוגע לדתנו, לתורת ישראל ומצוותיו ומנהגיו, אין מישהו שיכפה עלינו דעתו כו".

האמור לעיל שייך בגי' תמוז בכל שנה ושנה. ונוסף לזה – ישנה הוראה מיוחדת מהקביעות דגי' תמוז בימי השבוע, בהתאם לשיעור בפרשת השבוע דיום זה. וכידוע פתגם אדמו"ר הזקן שצריכים "לחיות" עם הזמן – עם חלק פרשת השבוע ששייך ליום זה.

הקביעות דגי' תמוז בשנה זו היא ביום החמישי דפי קורח. והשיעור חומש היומי הוא מחמישי עד שישי בפי קורח.

בשיעור חומש היומי מדובר אודות האופן שבו הסירו את תלונו בני"י בנוגע לענין הכהונה – עי"ז שכל בני"י ראו ש"פרח מטה אהרן לבית לוי ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים".

ומפרש רש"י בפשוטו של מקרא (המובן אפילו לפשוט שבישראל) – "שקדים הוא הפרי הממהר להפריח מכל הפירות".

וענין זה קשור עם כללות ענין הגאולה – כי אע"פ שגם כאשר הגאולה היא "בעתה" הרי זו גאולה אמיתית ושלמה, אע"פ, זוכים לכללות ענין הגאולה באופן של מהירות – "שקדים" טובים, עי"ז שהקבי"ה מקיים את הבטחתו ד"מיד הן נגאלין".

וכמבואר בלקו"ת (סוף פרשתנו) שכללות ענין ה"שקדים" מורה על המשכת ברכות ה' באופן ד"עוד מהרה ירוץ דברו", זאת אומרת, כפי שהברכה היא למעלה, בשרשה ומקורה, הרי היא נמשכת למטה מטה, עד לתחתון שאין למטה ממנו, וההמשכה היא ללא כל מניעות ועיכובים כו', ובאופן דטוב הנראה והנגלה, באופן שה"מטה" יכול לקבל (ע"ד הענין ד"גשמי ברכה").

וזהו ההוראה המיוחדת הנלמדת מהשיעור חומש היומי דגי' תמוז בהתאם לקביעות שנה זו – שכללות עבודת בני"י בהפצת היהדות והמעיינות חוצה (שזוהי הנקודה הכללית דגי' תמוז) צריכה להיות באופן של "שקידה" ("שקדים"), היינו, שתיכף ומיד כאשר מחליט לעסוק בהפצת היהדות והמעיינות, הרי הוא עושה זאת במעשה בפועל באופן של "שקידה", ואינו מוצא מנוחה לעצמו, אלא הוא הולך ומחפש יהודי נוסף שיוכל לפעול ולהשפיע עליו להוסיף בכל עניני יהדות, במעשה בפועל,

ידועים דברי בעל המאסר והגאולה שאמרם בגי' תמוז (כפי שנרשמו ונדפסו ונתפרסמו בכל תפוצות ישראל):

"לא מרצוננו גלינו מארץ ישראל ולא בכחותינו אנו נשוב לארץ ישראל, אבינו מלכנו הוא יתברך הגלה אותנו מאדמתנו והוא יתברך יגאלנו... על ידי משיח גואל צדק... אבל ידעו נא כל העמים אשר על פני האדמה, כי רק גופותינו נמסרו בגלות ובשעבוד מלכיות, ואילו נשמותינו לא נמסרו לגלות חייבים אנו להכריז גלוי לעין כל, שבכל מה שנוגע לדתנו, ותורת ישראל ומצוותיו ומנהגיו, אין מישהו שיכפה עלינו דעתו, ואין שום כח של כפי' רשאי לשעבדנו. עלינו להצהיר בכל תוקף עקשנותינו היהודית ובכל תוקף כח המסירות-נפש היהודית זה אלפי שנה – אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו".

ובהקדים:

מבואר בתניא פרק ל"ב ש"יסוד ושורש כל התורה הוא להגבי' ולהעלות הנפש על הגוף מעלה מעלה כו", באופן שהגוף הוא טפל והנשמה היא עיקר. ומאחר שאין הקבי"ה מבקש אלא לפי כחו של כאו"א מישאל, מובן, שהקבי"ה נותן כח לכאו"א מישאל שיוכל לפעול בעצמו שנשמתו תהי' העיקר וגופו יהי' טפל בלבד.

ומאחר ש"רק גופותינו נמסרו בגלות... ואילו נשמותינו לא נמסרו לגלות", והגוף הוא כטפל בלבד אל הנשמה – נמצא שכללות ענין הגלות הוא רק בתורת "טפל", והעיקר הוא – לעשות מ"גלות" "גאולה", עי"ז שמגלה שם את "הוי' אחד", "אלופו של עולם".

וכדאיתא בספרים שהחילוק בית תיבת "גולה" לתיבת "גאולה" הוא באות אל"ף, היינו, כאשר מוסיפים אל"ף לתיבת "גולה" (לא רק בהתחלת התיבה, אלא אפילו באמצעה), עי"ז נעשה ענין ה"גאולה", והרי האות אל"ף מורה על "אלופו של עולם".

ובפרט ע"פ המבואר בב"י (בשם הסמ"ק) בנוגע לתיבת "אחד" דק"ש ("שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד") – שהאות אל"ף ד"אחד" מורה על "אלופו של עולם", האות ח"יית מורה על ז' רקיעים וארץ, והאות דל"ת מורה על די' רוחות העולם, ומאחר שהאות אל"ף, היא ראש התיבה, הרי זה מרמז שהח"יית והדל"ת (ז' רקיעים והארץ ודי' רוחות השמים) בטלים לגבי האל"ף אלופו של עולם, ובלשון הגמרא (ברכות יג, ב): "אמליכתי למעלה ולמטה ולדי' רוחות השמים".

וזהו ההוראה המיוחדת הקשורה עם גי' תמוז בכל

כי "המעשה הוא העיקר".

וגם כללות העבודה דהפצת היהדות והמעיינות (להשפיע על הזולת בכל עניינים אלו עד למעשה בפועל) מודגשת בענין ה"שקדים" ד"מטה אהרן" – כי: כשם שלא הי' מספיק מה ש"פרח מטה אהרן", ואפילו "יוצץ ציץ" אלא הי' צריך להיות הענין ד"ויגמול שקדים" – צמיחת הפירות בפועל ממש, כמו כן מובן בנוגע לכללות הפעולה עם הזולת, שצריכים לפעול עליו עד למעשה בפועל – באופן ד"ויגמול שקדים".

ויתירה מזו: לא זו בלבד שצריך להיות צמיחת הפירות בפועל ממש, אלא ישנה הדגשה מיוחדת שהפירות הם "שקדים", היינו, שראים "גלוי לעין כלי" (כלשון בעל המאסר והגאולה) שמיד לאחר ההחלטה הטובה לעסוק עם הזולת, בא הדבר במעשה בפועל, וגם ההשפעה על הזולת היא באופן כזה – היינו שהפירות שצומחים אצל הזולת (מעשה בפועל) הם גם "שקדים" כי ע"י הדיבור עם הזולת בדברים היצאים מן הלב, ותוך כדי הוראת "דוגמא חי", הרי הוא פועל על הזולת באופן טופח על מנת להטפח, שהמושפע נעשה גם משפיע.

וע"י צירוף כל פעולות אלו – נפעל כללות הענין ד"תשועה והצלה", ועד ל"תשועה והצלה" האמיתית והעיקרית – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובאופן ד"ויגמול שקדים", היינו, ש"מיד הן נגאלין", בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים.

וזוכים לבנין בית המקדש השלישי – שהוא בנוי ועומד למעלה, אלא שהקבי"ה מחכה לפעולה האחרונה

(במעשה, בדיבור או במחשבה) שתכריע את העולם כולו לכף זכות, ואז "מיד הן נגאלין", ומיד יורד ומתגלה בית המקדש השלישי למטה מעשרה טפחים – בירושלים עיר הקודש, בהר הבית.

וזהו כללות הענין ד"יחינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיי לפניו", היינו, שע"י כללות מעשינו ועבודתנו בזמן הגלות, הנחלק לבי גלויות כלליות ("יומיים") – הגלות שלאחרי חורבן בית ראשון, והגלות שלאחרי חורבן בית שני – זוכים לקיום היעוד "ביום השלישי יקימנו ונחיי לפניו", דקאי על בית המקדש השלישי, והגאולה השלישית – גאולה נצחית.

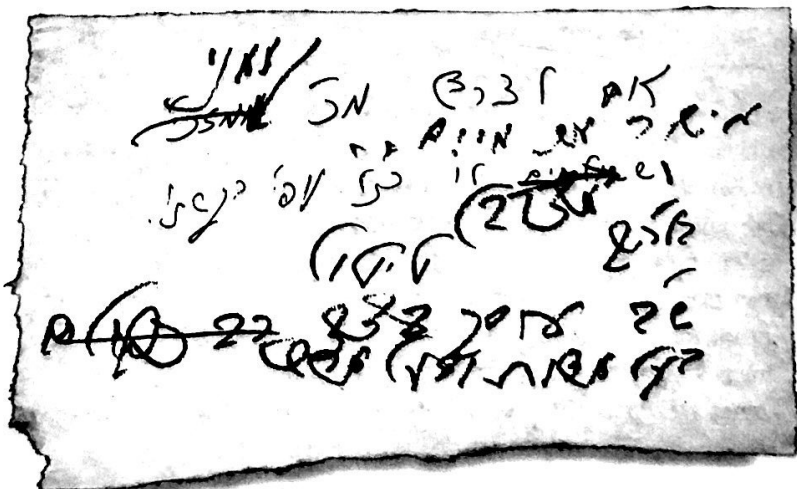
והענין ד"ביום השלישי" קשור עם כללות ענין הקדושה – כי כללות ענין הקדושה מתבטא בגי קוין דוקא, וכמ"ש בפרקי אבות, בפרק שלמדו בשבת זו ("שמיני מתברכין כולהו יומין", כולל יום החמישי, גי תמוז) – פרק שלישי: "הסתכל בשלשה דברים".

ובהמשך המשנה נאמר "הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה" – והרי ה"עבירה" הכי גדולה היא – עצם העובדה שנמצאים עדיין בגלות, "מפני חטאינו גלינו מארצנו", ולכן, ע"י ההסתכלות "בשלשה דברים", מתבטל כללות ענין ה"עבירה", ובאופן ש"אין אתה בא (אפילו) לידי עבירה" (ראה שיחת ש"יפ שלח סליד), וכאשר מתבטל הענין ד"חטאינו" (שזהו הסיבה היחידה לכללות ענין הגלות) – אזי "מיד הן נגאלין", במהרה בימינו ממש, ע"י משיח צדקנו.

לפנינו פתק עם הוראות שכתב הרבי לאחד המזכירים ששאל "אם לצרף מכ' ממזכירי ששולחים לו כנ"ל עפ"י בקשתו" וכ"ק אד"ש: א. מחק המילה "ממזכיר" ורשם "ממני". ב. לפני המילה "ששולחים" הוסיף כ"ק אד"ש (ע"י חץ) "ומצו"ב". ג. הוסיף בין השורות המילים "אישור מכתב] מיום . . ד. ציין שצריך לכתוב המכתב "בלה"ק". ה. רשם התואר שצריך לכתוב (להעיר עד כמה הקפיד כ"ק אד"ש בכתבת תואר מסוים ומדויק לכל אחד כפי ענינו, וכמו שרואים בבירור מפתק זה, ואין זה "סתם" מליצות):

טיטול

ש"ב עוסק בצנ"צ דם מעלים בעל מדות ובעל מרץ

משיחת ג' תמוז תשמ"ח

ומכאן למדים הוראה נפלאה בנוגע לעבודה דהרבצת התורה – תוכן ימי הגאולה (שהתחלתם בג' תמוז), "גאולת ישראל העוסקים בהרבצת תורה":

כאשר פוגשים יהודי שבגלוי ובחיצוניות נראה במעמד ומצב בלתי-רצוי, דוגמת מצבו של קרח בפשטות הכתובים, יכול משהו לחשוב: מה לו וליהודי שמקומו ב"שאוּל", רחמנא ליצלן?...!

כלומר: בימי הגאולה י"ב-י"ג תמוז נתגלה שהמאסר (והגלות) הוא באופן של ירידה צורך עליי (ככל המועדים הקשורים עם הצלה וגאולה), היינו, שנתברר שכוונת ירידת המאסר, היא, שעייז יתוסף (לאחי"ז) עלוי גדול יותר (כבנדו"ד, שכתוצאה מהמאסר והגאולה ניתוסף בהרבצת התורה והיהדות בכל קצוי תבל וביתר שאת וביתר עוז), אבל, ירידת הגלות כשלעצמה היא בודאי מצב בלתי רצוי: משא"כ בג' תמוז – הרי, ההליכה לגלות היא (לא רק לצורך גאולה, אלא היא עצמה) התחלה של גאולה.

על זה בא המענה בפרשת השבוע – פרשה בתורה ששמה "קרח", שבה מודגשת מעלתו של קרח:

"פרשה זו יפה נדרשת", כלומר, יהודי זה שפגש אומר לו "דרשני" – לדרוש ולמצוא את הנקודה הטובה והיפה שבו ("יפה נדרשת").

וזהו הקשר לפי קרח – ש"קרח" עצמו הוא (לא רק לצורך עליי, אלא, הוא עצמו) ענין נעלה (מצד הרצון כו'), פרשה בתורה ופרשה ש"יפה נדרשת".

יש לדעת ולזכור יפה שכל יהודי, באיזה מעמד ומצב שיהי, אפילו מעמד ומצב ד"קרח" לגרועותא – היה מתייחס ליעקב, ועד – שהוא "בן ישראל" ("אע"פ שחטא ישראל הוא", "ישראל" דייקא, שם המעלה), ובלשון בעל המאסר והגאולה: "כל איש ישראל (כולל גם אשר בשם ישראל יכונה", היינו, את אשר נדמה לו שהשם ישראל (בנוגע לעצמו) אינו אלא כינוי), מבלי התחשב עם מצבו הפרטי בשמירת וקיום המצוות, לבו תמים עם ה' ותורתו".

ודוגמתו בעבודה דהרבצת התורה ("חג גאולת ישראל העוסקים בהרבצת תורה") – שהגישה להשפיע ולפעול על הזולת (גם על אשר בשם ישראל יכונה) היא לא (רק) מפני שיודעים שירידתו היא צורך עליי (לאחרי עבודת התשובה), אלא שמוצאים ומגלים את הטוב והיפה שבמצבו ההוה, ועד להכרה שירידתו היא התחלת העליי "להפליג משאר בני אדם", כנ"ל.

ולכן, בכחו וביכולתו "ליקח את עצמו", היינו גלות את עצמותו ומהותו, ו"להיות נחלק מתוך העדה . . . . . ואתפלג נחלק משאר העדה", למעליותא, היינו להתעלות לדרגת הקדושה דכהן גדול, "כמו שנאמר קח את אהרן, קחו עמכם דברים". . . . .

וענין זה מודגש ביותר בג' תמוז שחל (בשבת) פי קרח: ג' תמוז שחל (בשבת) פי קרח, מלמד ונותן כח לעבודה דהרבצת התורה תוך כדי הכרת מעלתו של הזולת, למצוא ולגלות את הטוב והיפה שבו, שעייז נקל יותר לפעול בו שייקח את עצמו . . להפליג משאר בני אדם", "כמו קח את אהרן, קחו עמכם דברים", היינו, העליי לדרגת הקדושה דכהן גדול, וביחד עם זה, שאינו נשאר במעלת הרוחניות בלבד, אלא יורד ונמשך גם במעשה ("קחו עמכם דברים"), ובאופן הרצוי, כציור אות ה"א דוקא, כנ"ל.

עפ"י יש לבאר גם הקשר והשייכות לג' תמוז – שבו מודגש (לא רק שהירידה היא צורך עליי, אלא יתירה מזה) שהירידה עצמה היא התחלת העליי:

ולהעיר, שחיבור ב' הקצוות הנ"ל – תנועת התשובה באופן של הפלגה משאר בני אדם, ביחד עם הירידה בעניני מעשה – מודגשת גם ביום השבת (שבת פי קרח, וגי תמוז שחל בשבת), כי:

בעת היציאה מבית האסורים בג' תמוז דשנה ההיא, לא ידעו עדיין שזוהי התחלת הגאולה, מכיון שהיציאה מבית האסורים היתה (לא לחופשי, אלא) לגלות, ובלשונו של בעל המאסר והגאולה: בו ביום (גי בתמוז) הוכרחת לציאת בגולה אל עיר מקלטי כו'.

שבת ענינו תשובה – "שבת אותיות תשב", תשובה עילאה, "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה", היינו, תנועה של הפלגה למעלה כו'.

וכמודגש גם בשיחתו הידועה לפני נסיעתו לעיר מקלטו: נושאים אנו תפילה להשייית, יהי ה' אלקינו עמנו . . לא מרצוננו גלינו וכי, היינו, שיש צורך בתפילה ובקשה נוספת מצד חומרת המצב כו'.

וביחד עם זה, העילוי ד"המענג את השבת" (למעלה מקדושת השבת ש"מקדשא וקיימא" מצ"ע) נעשה עיי

אמנם, לאחרי הגאולה ביי"ב-י"ג תמוז איגלאי מילתא למפרע שהיציאה מבית האסורים בג' תמוז היא התחלת הגאולה.

לקוטי שיחות חלק ל"ג שיחה ב' לפרשת חוקת

בתור נשיא, הרי מובן, שפעולותיו ומעשיו, שלכאורה היי מקום לומר שהם "בשוה", עכ"פ, "בערך" למעשי שאר בניי, גם בהם הוא שונה ומנושא, לגבי כל העם.

ולאידך, מכיון ש"נשיא הדור הוא ככל הדור" הרי גם עניינו הכי נעלים של הנשיא, שלכאורה הם בבחי "משכמו ומעלה גבוה מכל העם" ואינם בערך לאנשי הדור, הרי מכיון שגם הם חלק מציאות הנשיא (הנשיא הוא הכל) – הרי הם פועלים ונמשכים באנשי הדור.

פ' חוקת חלה בכמה שנים בין ג' תמוז (היום אשר "חופשה ניתנה לו" התחלת הגאולה) וי"ב-י"ג תמוז – יום גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר, נשיא הדור, ממאסרו אשר נאסר על הרבצת התורה וחיזוק הדת.

ויש למצוא רמז לעבודתו ואופן נשיאותו בפרשיי הנ"ל – כי אצלו היי נראה בגלוי, ובפרט בעבודתו הנ"ל, ש"נשיא הדור הוא ככל הדור . . הנשיא הוא הכל".

"העבודה הגדולה" אשר עבד כ"ק מו"ח אדמו"ר "בהרבצת התורה וחיזוק הדת" במדינה ההיא (שבדרך הטבע – היא שגרמה להמאסר) – וכן בכל מקום מגורו לאחר צאתו ממדינה ההיא – לא היתה מוגבלת בתחום מסויים של יהדות, כ"א עסק בכל השטחים – הן בכל השייך לחיזוק הדת: שילוח רבנים ושוחטים למקומות שהיו זקוקים להם, בנין מקוואות, יסוד ישיבות וחדרים בשביל תשב"ר, עד להרבצת התורה לכל ישראל, וגם הפצת רזי דרזין דאורייתא; והן הצלת נפשות כפשוטה, בפדיון שבויים, עזר וסיוע גשמיים לעניים וכל הזקוקים לזה (כידוע פרשת הימים ההם, ומה שידוע הוא – מעט מזעיר, מטעמים מובנים).

ובכל עבודות אלו, שחלוקות מן הקצה אל הקצה, היתה התעסקותו בזה במסירה מוחלטת, עד למסירת נפש בפועל.

וכן ראו במוחש אצלו הענין ד"נשיא הדור הוא ככל הדור" – ובמילא – "הנשיא הוא הכל", שכל עניני צרכי בניי הרוחניים והגשמיים באים ונמשכים ממנו.

בפירושו על הפסוק "וישלח ישראל מלאכים אל סיחון מלך האמורי", מעתיק רש"י "וישלח ישראל מלאכים", ומפרש: ובמקום אחר הוא תולה השליחות במשה שנאמר ואשלח מלאכים ממדבר קדמות וכן וישלח משה מלאכים מקדש אל ארץ אדום וביפתח הוא אומר וישלח ישראל מלאכים אל מלך אדום וגוי הכתובים הללו צריכים זה לזה זה נועל וזה פותח שמה הוא ישראל וישראל הם משה לומר לך שנשיא הדור ככל הדור כי הנשיא הוא הכל...

מה"ענינים המופלאים" שבפירוש רש"י:

במדרש (מקורו של פרשיי) הלשון הוא "שראש הדור הוא כל הדור", ורש"י משנה וכותב "נשיא הדור הוא ככל הדור".

ויש לומר, שזהו בהתאם לחידושו של רש"י (הנ"ל): "ראש הדור" פירושו (ע"ד ראש כפשוטו) שהוא מנהיג את כל הדור: משא"כ "הנשיא" הוא לשון נשיאות והרמה, היינו שהוא תואר לאדם מרומם ומנושא.

ולכן: בלשון המדרש "שראש הדור הוא כל הדור" אפשר לפרש הכוונה, דמכיון שהוא הראש המנהיג את כל הדור, ועל ידי הנהגה אחת ואחידה של הראש – נעשים כל אנשי הדור למציאות אחת, מציאות הראש, ולכן "ראש הדור הוא כל הדור",

[ולהעיר משו"ת הרשב"א בענין מלך "המלך כצבור שהצבור וכל ישראל תלויין בו", שהטעם שהמלך הוא צבור, הוא לפי שהצבור וכל ישראל תלויים בו],

ולפי"ז נמצא, דמה ש"ראש הדור הוא כל הדור" היי (רק) בענינים הצבוריים שלו, והיינו בענינים שעושה עבור כל ישראל וכיו"ב, שעיי"ז מתאחדים כל ישראל מציאות אחת.

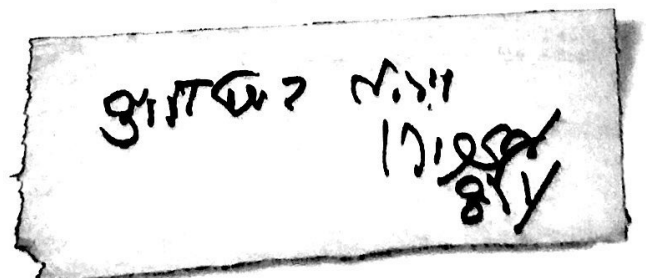
אבל בלשונו של רש"י "נשיא הדור הוא ככל הדור כי הנשיא הוא הכל", י"ל שבוה מודגש ש"נשיא" הדור, גם כמו שהוא מרומם ומנושא (בפני עצמו) הרי הוא ככל הדור.

והחידוש שבדבר הוא בשני הקצוות:

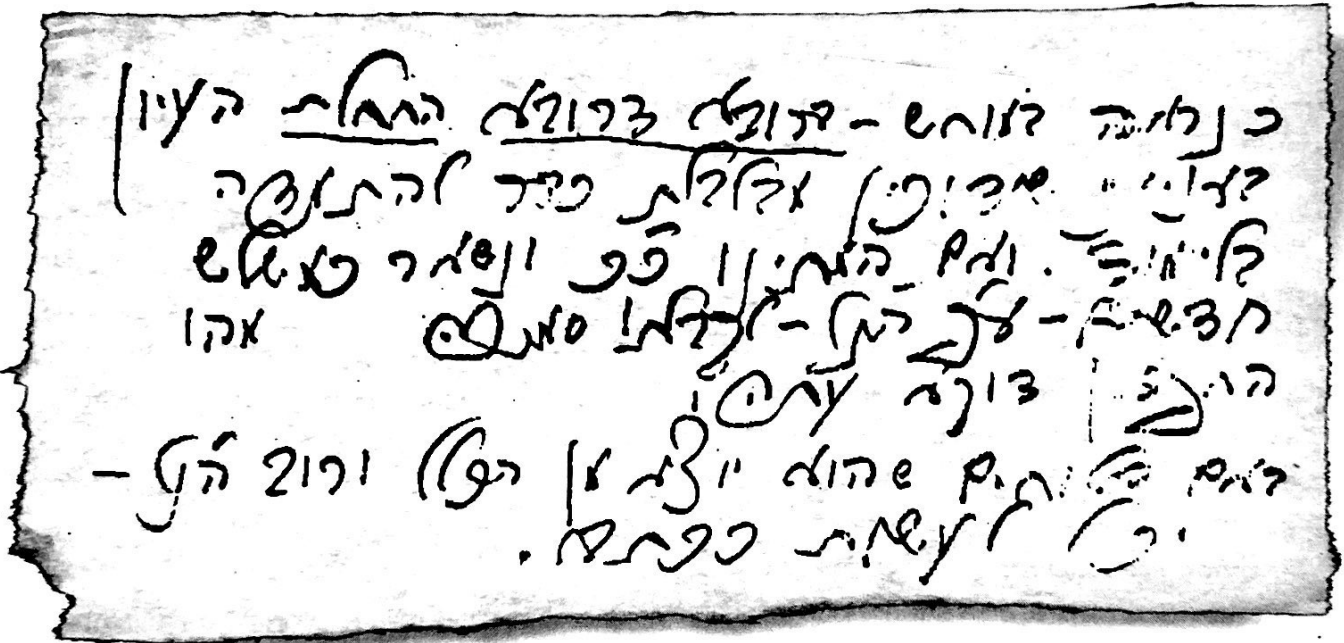
מחד גיסא, מכיון שעניינו היי חלק מציאותות

גוף כתב יד קודש כ"ק אד"ש:
והא בשטומו"צ
אזכירו עה"צ

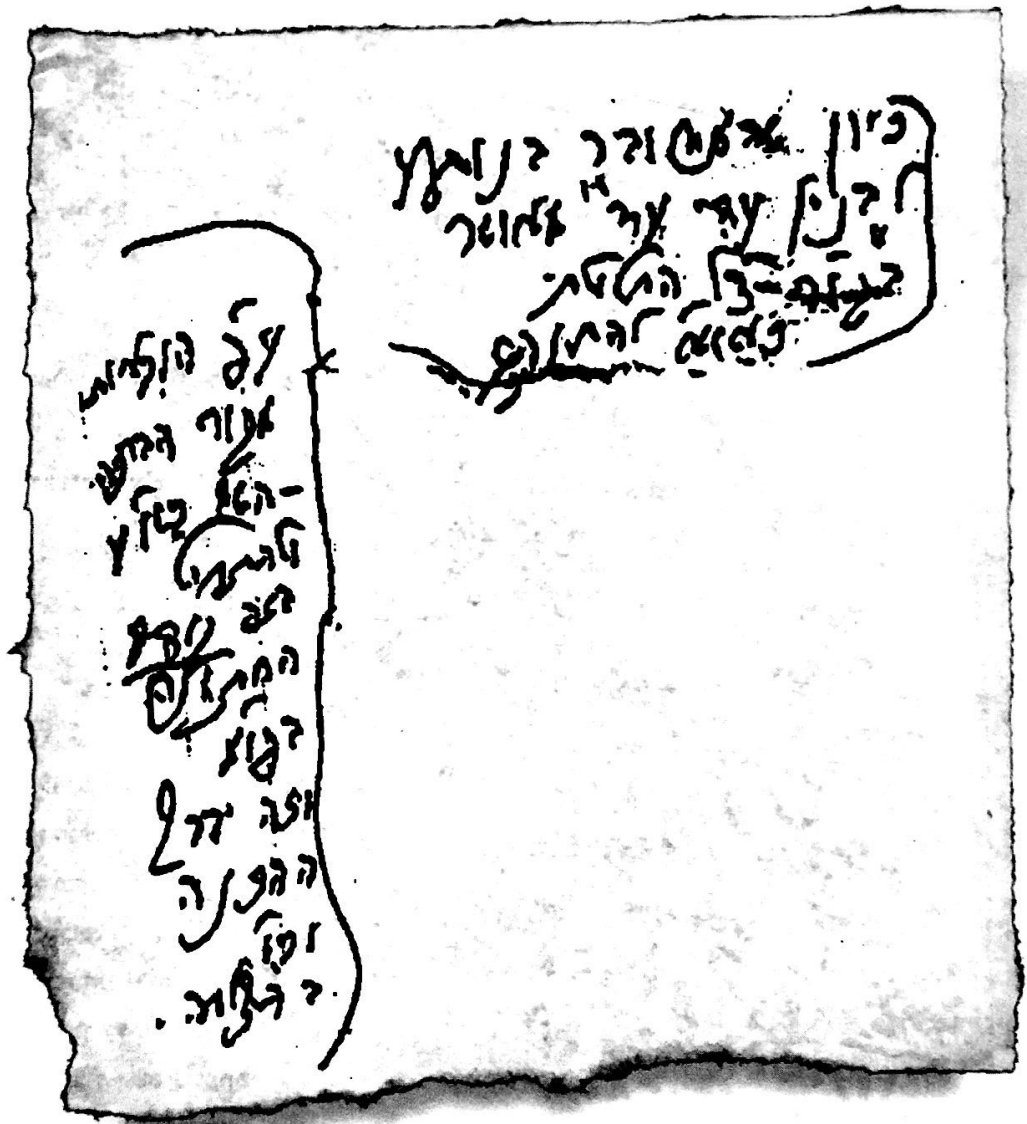

כתבי יד של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בעניני שידוכין ונישואין

מענה לשאלת אב אודות בנו שהגיע לעונת שידוכין ועמד לפני סיום לימודי ה"סמיכה" האם להתחיל בהשתדלות על דבר שידוך עבורו מיד בלא המתנה עד קבלת הסמיכה "היות כי בלאו הכי לפי סדר העולם ענין השידוך ממשיך איזה חדשים".

כנראה במוחש - ברובא דרובא התחלת העיון
בעניני שידוכין מבלבלת כבר להתמדה
בלימוד. ואם המתינו כ"כ ונשאר כמשלש
חדשים - ע"פ הנ"ל - לקבלתו סמיכה מהו
החפזן דוקא עתה.
באם בטוחים שהוא יוצא מן הכלל ורוב הנ"ל -
יכול לעשות ככתבו.

לפנינו מענה כ"ק אדמו"ר מה"מ הנוגע לאופי ההכנות שקודם החתונה:

כיון שהמדובר בנוגע

ל"בנין עדי עד" מאושר

פנ"ד - צ"ל החלטת

כאו"א להתנהג

ע"פ הוראות מקור הברכה - השם בשו"ע

ולתחיל בזה קודם החתונה בפו"מ

וזה יברך ההכנה וכו' בהצלחה.

צד הילול -
 נשואת כל חמהק הידועה
 בקני גמאלן אמ' אחת (מלג אהנלניא) ①

לפנינו מענה בגוף כתי"ק אודות נישואי ישראל לבת כהן:

ע"פ הצ"צ -

בשו"ת צ"צ חאה"ע הידועה

- בקי בתוכן מס' [כת] אחת (עכ"פ מהקטנות)

צדוכנג ט
 ג'טוינו - והיל
 גמאלן הידועה
 אהנלניא
 נדמיא - דלס חון
 (כהג) ②

כזן אל
 צאי' נים
 אש' אדע
 גמאלן הידועה
 אהנלניא
 יד' פיק ואלגל נים ③

לפנינו צילום תשובה אודות

אופן הגישה לכל ענין ההתעסקות

בשידוכין:

מכופנ"נ (1)

נצטוינו - והיא

בתוך כל בני" -

לעבוד השם בשמחה

(ובמילא - בבטחון)

בהשם (2)

כיון שצ"ל

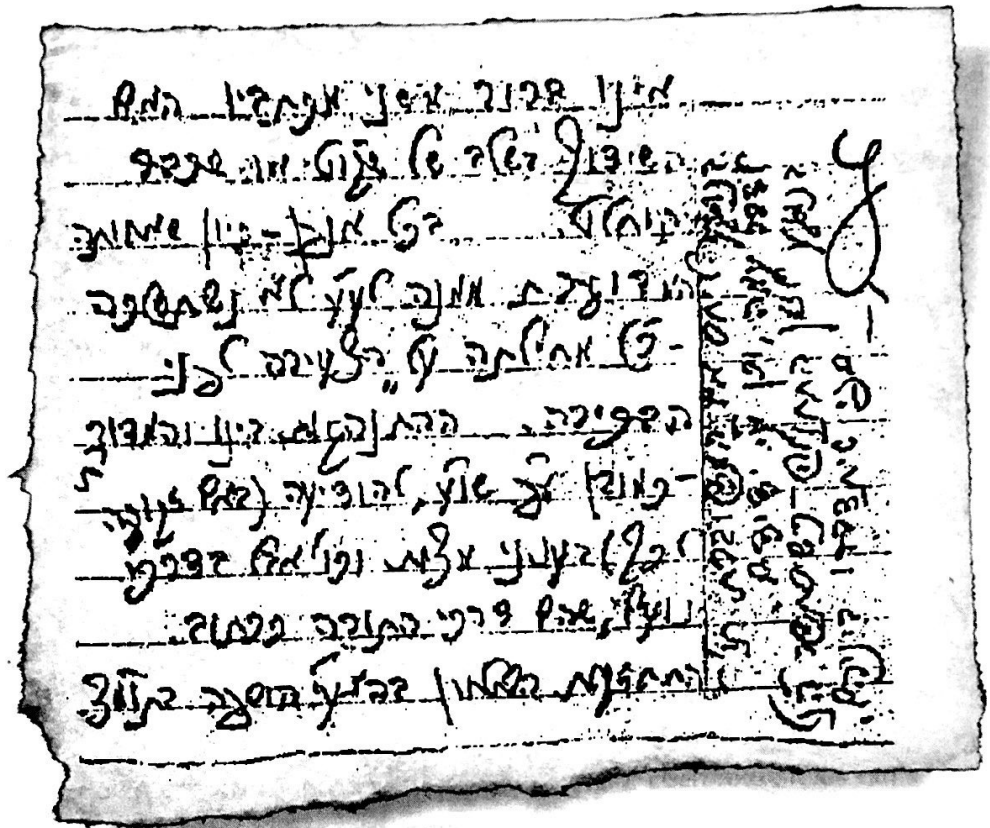
עשי' גם

ע"פ טבע

- תשתדל בנוגע

לשידוך גם ע"י

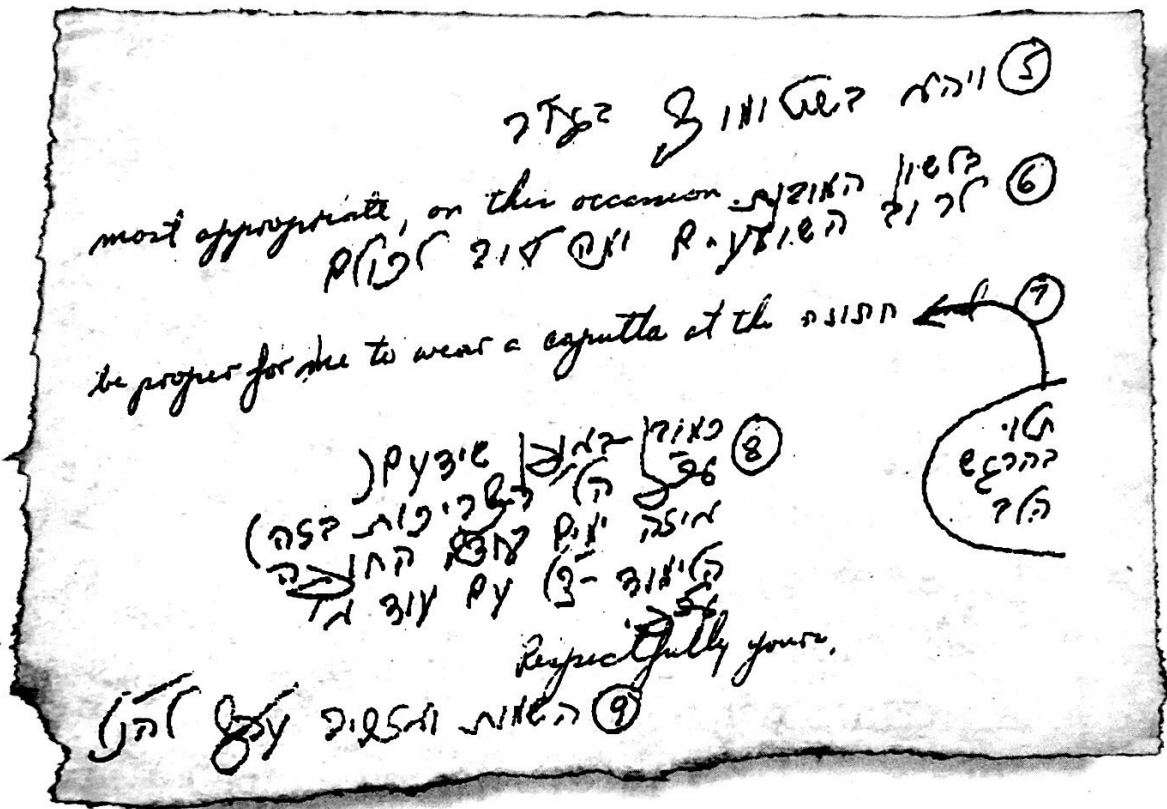
ידידים ושדכנים (3)

במענה לשאלת בחור הנמצא בשלבי שידוך, ולהמדוברת ישנה אחות מבוגרת שעדיין לא נשתדכה:

- אינו ברור משני מכתביו - האם השידוך בשלב של שקו"ט או שכבר הוחלט. בכל אופן - כיון שאחותה המבוגרת ממנה לע"ע לא נשתדכה - צ"ל מחילתה על "הצעירה לפני הבכירה"].
- ההתנהגות בינו והמדוברת - כמובן ע"פ שו"ע, להודיעה (באם זקוקה לכך) בעניני מצות וכו' אבל בדרכי נועם, שהם דרכי התורה ככתוב. התחזקות הבטחון בה' ע"י הוספה בתומ"צ. בנוגע ליחס אם המדוברת תי' - לדבר עמה, וכן ע"י ידידים. בנוגע לזמן החתונה - כשיסתדר הנ"ל כפי שיתדברו ביניהם.

לפנינו מענה כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א על מכתב שנכתב בשפה האנגלית ע"י חתן ששאל כמה שאלות מעשיות הנוגעות לעניינים שלפני החתונה והחתונה עצמה.

במכתבו מודיע החתן כי הוא וכלתו החליטו על זמן החתונה שיהי' בבי' ניסן באותה שנה "באם הרבי יאשר זאת". והואיל כ"ק אד"ש לענות:

5) ויהא בשעטומו"צ בגו"ר

בהמשך המכתב כותב החתן בנוגע לאמירת המאמר "לכה דודי" כנהוג בקבלת פנים, ומבקש הדרכת כ"ק אד"ש בשאלה באיזו שפה יהיה ראוי יותר להגיד את המאמר בהזדמנות זו. על כך הואיל כ"ק אד"ש לענות:

6) בלשון המובנת

לרוב השומעים ומה טוב לכולם

במענה לשאלה האם יהיה זה ראוי ומתאים שילבש לחתונה 'קפוטה' [=סירטוק] הואיל כ"ק אד"ש לענות:

7) תלוי בהרגש הלב

ובמענה לשאלה מתי עליו להתחיל ללמוד את ההלכות הקשורות עם החתונה הואיל כ"ק אד"ש לענות:

- 8) כמובן - באופן שידעם
- (עכ"פ הל' הצריכות בזה)
- איזה ימים קודם החופה.
- הלימוד - צ"ל עם עוד א'
- עכ"פ.

ובסיום המכתב כתב כ"ק אד"ש:

9) חשמות ואזכיר עה"צ להנ"ל

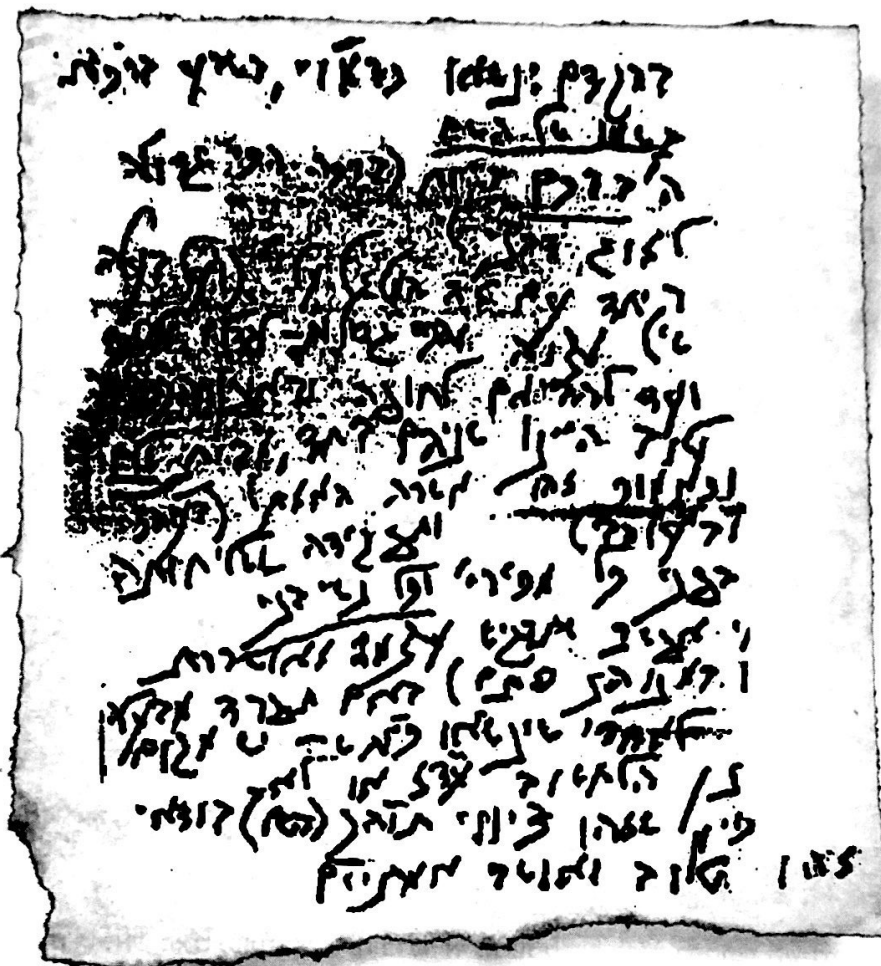
הוא שבועה לא כונה איגן זמן אהבה אהבה
 אך שעה שאלו דגה אפס נמה נמה, זכ מן אה
 (1) נכונן המשנה דלמל זהו יהיה...
 ודאם כן נכונן, האם דגה אפס נמה זמן
 שעה אהבה
 ודאם כן - איזה נמה! כאלו אהבה
 ואקבה לקה מן אהבה דגה כן (2)

מענה לחתן ששאל, האם נכונה השמועה בדבר אי נתינת טבעת לכלה בתקופת השידוכין, והאם
 דעת הרבי נוחה מנתינת מתנות בכלל.
 סימן כ"ק אד"ש בחץ למילים "נכונה השמועה", אך הוסיף: באם זהו בהסכמת ב"ג תי".
 ולשאלה "איזה מתנות?" ענה כ"ק אד"ש מה"מ: "כמנהג אנ"ש שיי"

יאור שמה
 וקפס ויני
 סלם? שאלת

מענה כ"ק אד"ש לאחד ששאל אודות בנו
 הצעיר יחסית, האם כדאי להתחיל להתעניין
 בעניני שידוכין עברו:
 ילמוד בהתמדה
 ושקידה ויקבל
 סמיכה בשטומו"צ

צילום כ"ק אדמו"ר מה"מ ממענה לאשה שהי' בדעתה להתגרש מבעלה, ושולל זאת הרבי מכמה טעמים:

בהקדם: נשאו כדמו"י [=כדת משה וישראל], בשבע ברכות

בשמו של השם

ה' ברכם ביו"ח (ברכה הכי גדולה לזוג דבנ"י)

יחד עם זה הטיל עלי' (ועל בעלה שי') מצוה מהכי גדולות - לגדלם ולחנכם ועד להביאם לחופה ובאופן הכי

טוב היינו שניהם ביחד, מבית שלם וכאמור זהו אשרה האמתי (בעוה"ז

ובעוה"ב) ותפקידה ושליחותה בפני כל מכירי' וכל נשי בני'

ולכן אי אפשר שתרגיש עצמה מאושרות

(ואפילו במנוח"ג [=במנוחת הנפש] סתם) באם תפרד מבעלה ח"ו, לאחר שינשאו כיו"ח [=כל יוצאי חלציהם] שי' יש מקום לחתבונן הלחשוב עד"ז או לא.

כיון שזחו ציווי תוח"ק (חשם) בודאי שזחו טוב ואושר אמתיים

בן של זוג ממתן בקראק בשלושים
 ואלה ע"ה המושבינין, אלו הם הרב מנחם קין
 ואברהם אביהם זהו הרב המושבינין אלו שעוד נש
 אהרן ח"ק נ"ב - (היינו שיהי' ששה - חלקי רב) (היינו שיהי' ששה)
 והוא נשוא שיהי' חלקו אלו חזק אברהם אביהם

מענה כ"ק אדמו"ר מה"מ לאחד ששאל אודות נישואי בן זוגתו מנישואים ראשונים, האם מותר להם להיות ביחד השושבינין בחתונתו. כ"ק אדמו"ר סימן בחץ למילים "שמותר להם להיות ביחד השושבינין", והוסיף בגוף כתי"ק:

אלא שעוד זוג

אחד ילך ג"כ - (היינו שיהי' ששה - מלבד הכלה תי')

א. הנהגה לפי המנהג של אברהם אביהם זהו הרב המושבינין
 א"כ ה"ז שם אחר
 וכפס"ד אדה"ז
 והצ"צ הידועים.
 ועל שכתב "האם צריכים להוסיף שם" הוסיף כ"ק אד"ש מה"מ:
 "הרי כבר ישנו?!"

מענת כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א בכי"ק לחתן ששאל אודות ששם המיועדת ושם אימו שווה, אך לאימו יש שם נוסף.

על שכתב "נק' גם דישא" ענה כ"ק אד"ש מה"מ:

א"כ ה"ז שם אחר

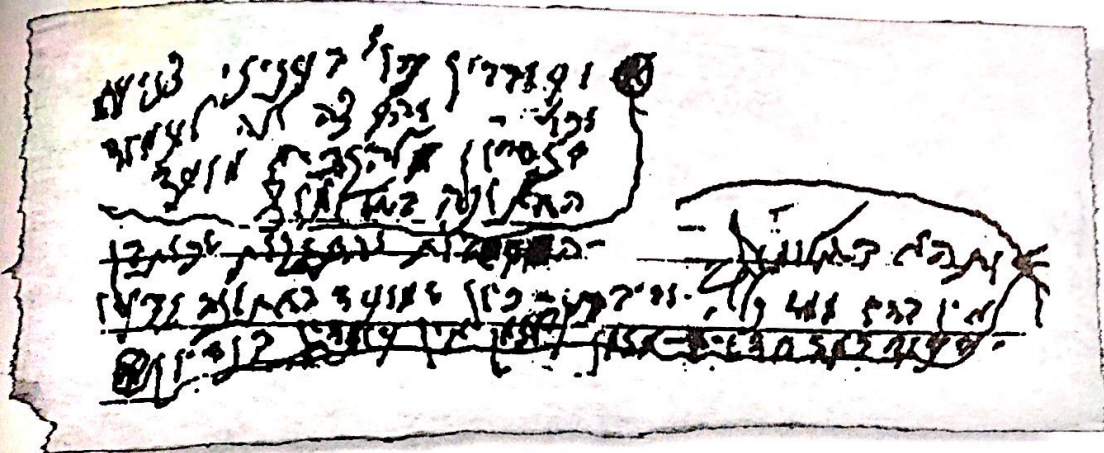
וכפס"ד אדה"ז

והצ"צ הידועים.

ועל שכתב "האם צריכים להוסיף שם" הוסיף כ"ק אד"ש מה"מ:

"הרי כבר ישנו?!"

העתק כתי"ק מכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א ממענה לחתן שהתעוררו ספקות אצלו בתקופה זו שבין השידוך לחתונה, וכ"ק אדמו"ר מה"מ משיב לו, זו שספקות אלו נובעים מריחוק הזמן שנקבע לחתונה מאז השידוך, ושהעצה היא להקדים את מועד החתונה.

והא בשטומו"צ.

- המחשבות והספיקות שכותבן

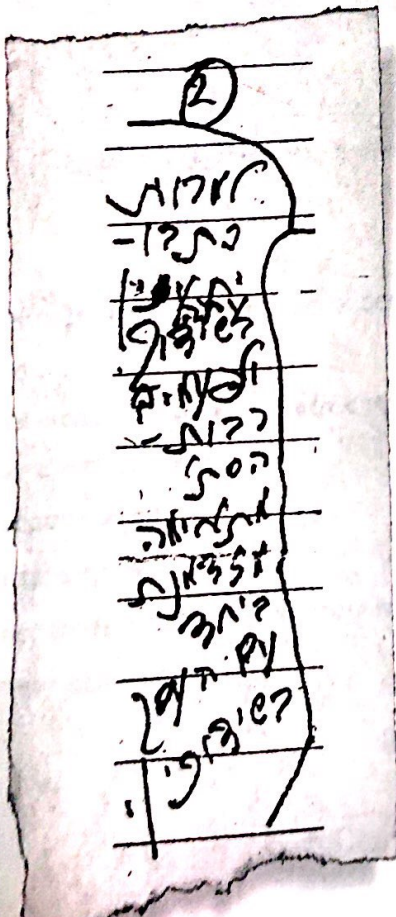
אין בהם ממש כלל - וסיבתם - כיון שמועד החתונה קבעו

בעוד כמה חדשים - מזמן לזמן אין עומדין בנסיון

וכו' - והעצה לזה לעמוד

בנסיון ולהקדים מועד

החתונה בשטומו"צ.

לפנינו כתב-יד כ"ק אדמו"ר מה"מ לאחד שכתב כי "אינו יכול להתחתן עד שיעשה משהו עם עצמו" ולכן חושב ללכת וללמוד קודם באוניברסיטה העברית בירושלים (המכתב נכתב במקורו באנגלית):

(2) למרות כתבו - יתענין עתה בשידוך. ולפעמים רבות - הסת' [דרות] מתאימה מזדמנת ביחד עם העסק בשידוכין.

נביא דורנו

.. צריכים לפרסם לכל אנשי הדור, שזכינו שהקב"ה בחר ומינה בעל-בחירה, שמצד עצמו הוא שלא בערך נעלה מאנשי הדור, שיהי' ה"שופטיך" ו"יועצך" ונביא הדור, שיורה הוראות ויתן עצות בנוגע לעבודת כל בני" וכל האנשים דדור זה, בכל עניני תורה ומצוות, ובנוגע להנהגת חיי היום-יום הכללית, גם ב"כל דרכיך (דעהו)" ו"כל מעשיך (יהיו לשם שמים)",
עד - הנבואה העיקרית - הנבואה ש"לאלתר לגאולה" ותיכף ומיד ממש "הנה זה (משיח) בא".

וביחד עם זכות זו - יש לכל אחד מאנשי דורנו אחריות לקבל על עצמו "שופטיך" ו"יועצך", ולצייט להוראות ועצות טובות שלו - ובלשון רבים ("שופטיך" ו"יועצך"), ריבוי משפטים וריבוי עצות, נוסף על כך שזה בא (ומיוסד על ההוראות ועצות) ד"שופטיך" ו"יועצך", "מאן מלכי רבנן", ורבותינו נשיאינו בדורות שלפני זה - שאז יש לזה גם התוקף המובן לכל א' בבחי' עצה טובה (לא רק בדרך ציווי), שאפילו אם הוא אחוז מעצמו (ואפילו אם יש לו סיבה ע"פ תורה וש"ע ממה לאחוז מעצמו), הרי יחיד ורבים הלכה כרבים - כדעת ה"שופטיך" ו"יועצך" - רבים.

וע"י הקבלה וקיום ההוראות ד"שופטיך" ו"יועצך" שבדורנו - נעשה עי"ז גופא המעין והתחלה דקיום התפלה "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצנו כבתחלה" בגאולה האמיתית והשלימה (כנ"ל), במכ"ש מזה ש"סוף מעשה במחשבה תחלה", עאכו"כ שזה כבר גם בדיבור ("ניב שפתיים", ענין הנבואה), כנהוג לאחרונה לבטא דברים בדיבור, כולל ובמיוחד - שהנה הנה באה הגאולה.

- ועפ"ז ישנו גם מענה על השאלה ששואלים על כך שמדברים לאחרונה שהגאולה באה תיכף ומיד ממש - לכאורה: כיצד יכול זה לעבור ולהצליח בצורה חלקה כל כך; כיצד יגיבו בני הבית על זה, ומה יאמר העולם על כך?! והמענה הוא, שאילו היו עניני הגאולה חידוש, אולי הי' מקום לשאלה; אבל היות שהגאולה אינה חידוש דבר, אלא כל עניני הגאולה התחילו כבר ("כבתחלה") וכבר נמשכו ונתקבלו בעולם הזה הגשמי התחתון שאין תחתון למטה ממנו (בבחי' "יועצך כבתחלה") - לא יהי' פלא כאשר הגאולה באה תיכף ומיד ממש!
(משיחת ש"פ שופטים, ז' אלול ה'תנש"א - מוגה, תרגום מאידית)

אנשי דורנו
צריכים לפרסם
לכל אנשי הדור
שהקב"ה בחר
ומינה בעל-בחירה
שמצד עצמו
הוא שלא בערך
נעלה מאנשי הדור
שיהי' ה"שופטיך"
ו"יועצך" ונביא הדור
שיורה הוראות
ויתן עצות בנוגע
לעבודת כל בני" וכל
האנשים דדור זה
בכל עניני תורה
ומצוות, ובנוגע
להנהגת חיי היום-יום
הכללית, גם ב"כל דרכיך
(דעהו)" ו"כל מעשיך
(יהיו לשם שמים)",
עד - הנבואה העיקרית -
הנבואה ש"לאלתר לגאולה"
ו"תיכף ומיד ממש"
הנה זה (משיח) בא.

כתי"ק כ"ק אדמו"ר מה"מ:
אזכרים על הציון לכהנ"ל
בטח זוג' תי' פעילה באגודת
נשי חב"ד

חלק מיומן - ניסן תשכ"ה - ע"י א' התמימים

בי ניסן הלך כ"ק אד"ש להאהל וחזר בזמן מאוחר והתפלל מנחה ואח"כ נכנס הרב חמ"א חדקוב ושאל אם כ"ק אד"ש יוצא ל"מים שלנו" (בעבור כפר חב"ד) וענה כ"ק אד"ש, שאם הוא יוצא עכשיו וועט אויסווייזן אז עס איז לכתחילה (כדאי) צו גיסן שפעט.

אור לה' ניסן אחר מעריב נכנס ר' זעליג ש"י סלונים לקבל המצות עבור כפר חב"ד וה"י שם בערך שמונה דקות, ואח"כ כשיצא, יצא גם כ"ק אד"ש ועמד על המדריגות לפני "770" בשעה שהעולם ניגנו "כי בשמחה" וכשהקאר התחיל לנסוע הסתכל כ"ק אד"ש בעיניו על הקאר.

בשי"פ החודש, פי תזריע, אמר כ"ק אד"ש כל ההפטרה ולא כמ"ש בסידור לדלג איזה פסוקים בתחלה וסוף. במעריב מוצאי שבת מצורע, הגם שיו"ט הוא בשי"ק הבא, לא אמר כ"ק אד"ש ויהי נועם ואתה קדוש. אור לז' ניסן, יום ה' בערב, נכנסו ההנהלה לכ"ק אד"ש וברך אותם שיה"י להם חג כשר ושמח ועד פסח ג"כ. בהתועדות ש"פ מצורע אמר כ"ק אד"ש שהיות שעכשיו אין בלקו"ת מה ללמוד מפרשת השבוע, הוא כמו "חופש!" ועצה טובה הוא ללמוד הלקו"ת משיר-השירים שברוב מדבר על עניני פסח ושבועות, זמן יצי"מ ומ"ת. גם אמר שיחה על הפסוק "ישמח צדיק בה"י" (תהלים סד, יא), הגם שבכל שנה אומר כ"ק אד"ש השיחה על הקאפיטל תהלים של ההולדת רק באחשי"פ.

כ"ק אד"ש נסע לאהל בימים כ"ו אדר, ערב ר"ח, יו"ד וי"א ניסן. י"ג ניסן שאב כ"ק אד"ש "מים שלנו". ערב פסח אהה"צ נתן כ"ק אד"ש מצה לכל א' בידו הק'. כשאני עברתי נתן לי הרבי שתי מצות בשביל מר וויינשטיין מקינגסטאן, ואמר לי "וואס פאר א שייכות האסטו מיט עס? דו באקאנסט זעך מיט זיין זון? זאלסט האבן א פריילעכן כשרין פסח". ושאל: צו איך וועל "דאס אפגעבן היינט?" ושיבר שתי חתיכות יותר גדולים ושם אותם בנאפקין [=מפית] מיוחד".

בלילה לאחר התפילה הלך כ"ק אד"ש ל-676 [שם נמצא המטבח של הישיבה] קודם שהתחילו הבחורים הסדר,

והסתכל גם במטבח ושאל איזה שאלה על המזוזה במטבח באיזה צד הוא צריך להיות, אם הדלת הוא בשביל כניסה או יציאה והדלת פותח לחוץ שלא כדרך המזוזה. ונתן ברכה "זאל מען האבן א כשרין פריילעכען יו"ט וקראת לשבת עונג".

בלילה הלכתי למעלה להסדר של כ"ק אד"ש. מסדר הקערה בעמידה. אתקינו סעודתא אמר בישיבה. ר"י כ"ץ אמר לכ"ק אד"ש שהביצה הוא בשביל הפסח, ואמר לו כ"ק אד"ש "מיטאר אבער אזוי ניט זאגן ווי עס שטייט אין מנהגים".

בליל ב' באתי קודם מגיד. נ"ל שבמגיד לא אמר כ"ק בעצמו מה נשתנה.

אח"כ שאל הרשי"ג ש"י אם בכ"מ שכתוב "מנהג בית הרב" הוא בשביל כולם? ואמר לו כ"ק אד"ש "ווי דו ווילסט" (ואמר עוד) אני לא שמעתי את הדברים הללו מכ"ק מו"ח נ"ע בהוראה, נאר ווי אזוי די שווער האט זיך געפירט דאס האב איך פארשריבן. ושאל הרשי"ג "וואו עס שטייט מנהג אדמו"ר"י? ואמר כ"ק אד"ש, חוץ פון די ערטער וואו די שווער האט מדגיש געווען אז דאס איז ניט פאר אלעמען, (ושאל עוד הרשי"ג) נו, אבער מנהג בית הרב איז פאר אלע, ונענע כ"ק אד"ש בראשו ואמר יע.

גם שאל הרשי"ג בהנוגע לאמירת. שה"ש אחר הסדר. ואמר כ"ק אד"ש "אז דער שווער האב איך ניט געזען זאל זיך אזוי פירן נאר דער טאטע פלעגט דאס זאגן". (ואח"כ שאל עוד) מה בהנוגע לערב שבת? ואמר כ"ק אד"ש, שחצי שנה נהג מו"ח לאמר שה"ש בערב שבת, אבער איך געדענק ניט וועלכע האלב יאר. ושאל הרשי"ג, מה עם "שלום עליכם" שבת בערב? ואמר כ"ק אד"ש שהרבי נ"ע נהג להגיד את זה בחשאי או בחדרו (ורמו הרשי"ג, נו, פארוואס איז ניט געדרוקט אין הגדה) ואמר כ"ק אד"ש "עס וועט זיין וואס צו מוסיף זיין אין נייען הוצאה".

שאל אי' לכ"ק אד"ש, למה בבן תם כתוב "ואמרת" ובשאינו יודע לשאול כתוב "והגדת"? ואמר כ"ק אד"ש, בפשיטות מובן ע"פ חסידות שלשון אמירה הוא רק להזכיר אותו (צו דערמאנען) משא"כ השאינו יודע לשאול צריך להגיד לו מתחילה ועד סוף.

שאל הרשי"ג, פארוואס אין שיחות שטייט אז פסח איז דעם ענין פון עונג און אנדערע יו"ט איז ענין השמחה? (לא שמעתי השאלה בדיוק) והשיב כ"ק אד"ש, שערב פסח הייבט אן די גאנצער פאראד פון ע"פ, מיט די קרבן פסח וכו' משא"כ אנדערע יו"ט הייבט ערשט אן ביינאכט (כנראה שלא תפסתי הקשר בין השאלה לתשובה). ביי והיא שעמדה שאל הרשי"ג פארוואס שטייט דא קודם מגביי הכוס ואחר כך וכו' און ביי לפיכך שטייט להיפך? והשיב כ"ק אד"ש, אז דאס איז דער חידוש פון דער אריז"ל אז פארוואס מכסין הפת כדי שלא יראה בושותו ככתוב במנהגים (ושאל הרשי"ג איפה, אין הוספות? והשיב כ"ק אד"ש, ניין, נאר אין עיקר!), ואמר עוד כ"ק אד"ש, עס איז דא ערגעץ א שיחה פון שווער אז דער צ"צ פלעגט נוהג זיין להיפך ממה שכתב האריז"ל נאר איך קען דאס

זאת היא השליחות של דורנו

משה רבינו שבדורנו - כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו - נתן לכאו"א מהדור, דור האחרון של הגלות, השליחות לגמור השיריים האחרונים דהעבודה ב"מדבר העמים" דהגלות, ולהכין את הדרך לכניסה וכיבוש בשלימות דארץ ישראל, ודכל העולם (שעתידה ארץ ישראל שתתפשט על העולם כולו).

נשיא דורנו שלח את כל היהודים - "שלח" - שיהיו שלוחים "ויתורו את ארץ כנען", לראות ולמצוא הדרך הכי טובה לכבוש את העולם ע"י הפצת התורה והיהדות, ובמיוחד - הפצת המעיינות חוצה.

וזאת היא השליחות של דורנו - ולכן אף אחד אינו יכול להשתחרר מחובתו ולהשתמט מן האחריות ולעמוד מן הצד או עכ"פ באופן ש"נגרר" אחרי כולם, אלא אדרבה - כל אחד צריך להשתדל ללכת קדימה - "חלוצים תעברו לפני אחיכם בני ישראל כל בני חיל", וישנה ההבטחה "ונכבשה הארץ לפניכם".

(משיחת ש"פ שלח, מבה"ח תמוז ה'תשמ"ח - מוגה, תרגום מאידית)

ניט געפינען.

ושאל עוד, פארוואס איז מען שופך ט״ז פעמים ביי די מכות, אבל אינו יודע מה שהשיב כ״ק אד״ש בידו, ורק אמר, אזוי ברענגט זיך פון רוקח און אזוי איז מען נוהג בכל תפוצות ישראל. הזרוע של קערת כ״ק אד״ש היי צלי מאד אבל לא נטל הבשר מהעצם. ב״מגלה הפת״ גילה כ״ק אד״ש רק הכיסוי החיצון בצד ימין קצת. בין מצה למצה היי מחיצה מנאפקין [מפית]. כל פעם שהגביי כ״ק אד״ש הכוס היי בסדר הרגיל, ימין לשמאל ואח״כ לימין ואחז הכוס על הכף וסביב הכוס האצבעות. כל הדי כוסות נטל על כף היד. בהודו הגביי כ״ק אד״ש ב׳ פעמים פניו וידיו וסימן לכולם למה אין אנו אומרים הודו בכל פעם, וב״אנא״ ענו הכל ביחד ״אנא״. החרוסת של כ״ק אד״ש על הקערה היי בלי צלחת, ובמרור נתן קצת מהחרוסת בהיין שתחת הכוס וטבל כל החתיכה של המרור לתוכו.

באמירת המכות שופך היין בכלי שלם המונח על הארץ. באמירת ״מרור זה״ אוחז בהמרור ביד ימין ובחזרת ביד שמאל. לפני אכילת הביצה טובל ג׳ פעמים במי מלח. לא בדק הביצה. (בתחילת ההגדה הכניס קצת מלח בתוך המים אפילו שהיי שם כבר). מניח כמה עלים מהמרור להכורך. בין הדגים והבשר שוטף ידיו במים. שותה יין באמצע הסעודה בין הדגים והבשר. שותה מים אחר הבשר ולפני ששותה מהמים שופך שני שפיות. רק כ״ק אד״ש אכל בהסיבה. כ״ק אד״ש שפך כוס של אליהו קודם שיר המעלות. בנטילת מים אחרונים שפך קצת ואח״כ נטל. אמירת ההגדה אחר ברכת המזון הוא בקול. סדר החזרת כוס של אליהו להבקבוק בליל א׳: מהבקבוק לכוס של אליהו ומכוס של אליהו לכוסו ומכוסו להבקבוק. וכך חוזר חלילה 9 או 10 פעמים. בליל ב׳ הסדר הוא: מהבקבוק לכוס של אליהו חזרה לכוסו ומכוסו להבקבוק. ומחזיר כל היין אפילו מה שנשפך להצלחת שתחת הכוס.

פירוש (המקב) ש״י את השמות דהנ״ל -
אזכירם עה״צ.
להזכרתו (של כותב המכ׳ ש״י) ע״ד יאוש וכו׳ -
לפלא שאינו יודע שנסיון להפיל למח׳ האדם
רגש של יאוש וכו״ב - ה״ז מתכסיסיו הכי מובהקים
של יצה״ר למנוע את האדם ממילוי חובתו: כי מה
יש לתבוע ולמה ישתדל? והרי כבר הכריז (לאחרים
וגם לעצמו) שמיאוש [=שמיאוש] הוא, ר״ל. ראי׳ מוחשית שמקור
הנ״ל בא מהיצה״ר - כי אין היאוש ממעט כלל בתאוות גשמיים.
ובשולי הפתק רשם הרבי בגוף כתי״ק: להחזיר [=להכותב].

כתב-יד נדיר של כ״ק אדמו״ר מה״מ, לאחד שכתב כי הוא נופל ביאוש וכדו׳. הרוצה ימצא במענה מיוחד זה גם הוראה למצבינו היום:

כשיעתיק (המקבל ש״י) את השמות דהנ״ל -
אזכירם עה״צ.
להזכרתו (של כותב המכ׳ ש״י) ע״ד יאוש וכו׳ -
לפלא שאינו יודע שנסיון להפיל למח׳ האדם
רגש של יאוש וכו״ב - ה״ז מתכסיסיו הכי מובהקים
של יצה״ר למנוע את האדם ממילוי חובתו: כי מה
יש לתבוע ולמה ישתדל? והרי כבר הכריז (לאחרים
וגם לעצמו) שמיאוש [=שמיאוש] הוא, ר״ל. ראי׳ מוחשית שמקור
הנ״ל בא מהיצה״ר - כי אין היאוש ממעט כלל בתאוות גשמיים.
ובשולי הפתק רשם הרבי בגוף כתי״ק: להחזיר [=להכותב].

שני נוסחאות מהיחידות של ההנהלה בשבוע פרשת ויגש תשכ"ה.

נוסח הראשון:

אחר היחידות של ההנהלה אמר רש"ל (ר' שמואל לעוויטין) לכ"ק אדמו"ר שליט"א אשר הבחורים טועהו אין הפצה. ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: מיט דעם טרייסט מען מירז עס איז זינט תשט"ו וואס די טירן זיינען אפען אז משיח קען קומען כתשובתו של מלכא משיחא אימתי קאתי מר לכשיפוצו וכו' נאר עס פעלט מקבלים.

ואמר רש"ל אז עס זיצן דאך הונדערטער יונגעלייט בהתועדות, ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: אז די 200 יונגעלייט וואלטן דערנאך ארויסגעגאנגען און וואלטן גע'חזר'ט אין די שולין, וואס באמת קען מען דאך חזרין אין יעדן שול, און אויך אין ישיבות לאזט מען דאס, און עס איז שוין ניטא קיין מנגדים אפילו די וועלכע קוקען אויס ווי מנגדים (ואמר כמה שמות) זיינען שוין אויך נישט קיין מנגדים, און מען דארף מפיץ זיין חסידות לערנען מיט זיך און מפיץ זיין ביז הוצה עס כל הפירושים.

וואס יעמולט וואלט משיח געקומען, און עס וואלט געווען גוט בגשמיות וברוחניות, און עס וואלט אראפגעגאנגען אלע מניעות ועיכובים, און כאטש אז דער ניגון ופרצת איז ארויסגעגאנגען אין שנת תשח"י, פונדעסטוועגן איז שוין צען יאהר וואס אלע טירן זיינען אפען פאר משיח זאל קומען.

און עס איז נאך אלץ אפען...

נוסח שני:

זה כבר מתשט"ו שתובעים להפיץ חסידות שאז נפתחו השערים לענין זה בעיקר לגלות שענין דהפצה מובא כבר בספר פורת יוסף לה"תולדות", שהבעש"ט שאל למשיח אימתי קאתי וכו' וכן מובא בתורת שלום וכו' והיות שהעיקר תלוי בזה ולכן כבר הי' יכול לבוא משיח. בעיקר מתשט"ו, מזמן שהתחיל ה"ופרצת" בשנת תשח"י, ישנם כחות לזה ואין שום מונעים ומעכבים לזה, וכמו שרואים במוחש שהולכים לביהכ"ס ולישיבות ומסכימים בכל מקום, והעיקר תלוי בנו. ועי"ז הי' יכול להיות טוב, בין בגשמיות ובין ברוחניות ולכל המצטרך לכל אחד ואחד. ודוקא חסידות, שהולכים להפיץ חסידות בכל מקום, ואולי כשעומדים כאן בשבתות מאתיים איש אם היו הולכים לבתי-כנסת הי' יכול לבוא כבר משיח וכו'.

וכן אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א על הרב זרחי [אבא של שלמה] שהלך לביהכ"ס ונתנו לו רשות וכן אנשי ארץ ישראל פועלים בבתי-כנסת שלהם וכו'.

ואמר לו ר' שמואל [לעוויטין] שפועלים באמת, וענה כ"ק אדמו"ר שליט"א שאדרכה, זה קושי יותר שא"כ למה לא פועלים יותר ויותר שהיום הוא הזמן לזה ועי"ז מקרבים הגאולה וכו'...

שמעתי שהרבי שליט"א בכה הרבה בסוף אחר הדבורים – המעתיק.

פעולת העם שמכריזים "יחי המלך"

. . נוסף על האמור לעיל ע"ד ההוספה בענין החיים (מידי שנה בשנה . . .) לכל אנשי הדור ע"י נשיא הדור – הרי, גם אנשי הדור פועלים הוספה בענין החיים אצל נשיא הדור, כאמור לעיל בענין ההכרזה "יחי המלך".
ובאותיות פשוטות:

. . צ"ל הוספה עיקרית בענין החיים (גם) ע"י פעולת העם שמכריזים "יחי המלך", שתוכנה של הכרזה זו – שכבר הגיע הזמן דהקיצו ורננו שוכני עפר – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ועד דהקיצו ורננו דוד מלכא משיחא!

(משיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח - מוגה)

לפנינו מענת כ"ק אדמו"ר מה"מ על שאלות בד"ה שיר המעלות תשכ"ב. הנכתב בהדגש [וכן מילים המחוקות] הוא הוספות בגוכי"ק על מכתב השואלים:

ב"ה. בד"ה שיר המעלות תשכ"ב.
 (א) בתחילת המאמר מביא בשם מאמר של כ"ק מו"ח אדמו"ר שמביא את ~~הזוהר ע"ם זה~~ ^{הזוהר ע"ם זה} האחוה וקישור דנש"י נמשך גם יחד שגם הקב"ה מתאחד עמהם, שחו"ע המשכת כח הא"ס בענין הולדת ילדים. ~~שאלה~~ ^{שאלה} הכוונה לד"ה שיר המעלות תרצ"ב (דלכאורה, שט"מביא את הפירוש ש"גם" מרבה ישראל דלתתא, ולא את הפירוש שנעתק במאמר זה?) שאלה
 (ב) בע"ג שיטה המתחלת דאורייתא, מפרש על הראש, בחי' רישא דעתיק. שאלה: כיהל אור להצ"צ מביא בשם הזוהר, רישא דאריך. אם כאן נתפרש באופן אחר, או שזה טעות בההנחה?

30

(א) בתחילת המאמר מביא בשם מאמר של כ"ק מו"ח אדמו"ר שמביא את פירוש הזוהר ע"פ זה, ומפרש שעיי האחוה וקישור דנש"י נמשך גם יחד "בנין עדי עד" "זור ישרים יבורך" - א"ס בעולמות שגם הקב"ה מתאחד עמהם וכמפורש בזח"ג נט, ב שהו"ע המשכת כח הא"ס בענין הולדת ילדים. שאלה. אם הכוונה לד"ה שיר המעלות תרצ"ב (דלכאורה, שם בתחלתו מביא את הפירוש ש"גם" מרבה ישראל דלתתא, ולא את הפירוש שנעתק במאמר זה?)

(ב) בע"ג שיטה המתחלת דאורייתא, מפרש על הראש, בחי' רישא דעתיק. שאלה: כיהל אור להצ"צ מביא בשם הזוהר, רישא דאריך. אם כאן נתפרש באופן אחר, או שזה טעות בההנחה?

מתחת למילים "רישא דאריך" המופיעים בקטע השני, אותם סימן כ"ק אד"ש בקו תחתי, רשם כ"ק אד"ש: כצ"ל

הוא פסק על עצמו

ויש לומר, דע"י שמביא בהמאמר מ"ש במדרש שמרדכי בדורו הי' שקול כמשה בדורו, עי"ז פסק בעל המאמר את הדין על עצמו, שהוא הרעיא מהימנא (בגילוי) של כל אנשי הדור. (16) ע"ד הפירוש בלשון המשנה (אבות רפ"ג) "דין וחשבון" (דין ואח"כ חשבון) - ע"פ דברי המשנה (שם מט"ז) ש"נפרעין ממנו מדעתו ושלא מדעתו", שלאחרי שהאדם פוסק מדעתו דינו של חבירו, פוסק דין לעצמו שלא מדעתו, כיון שע"פ "דין" זה עושים "חשבון" בנוגע למצבו הוא (ראה לקו"ש ח"ו ע' 283. וש"נ).

(מקונטרס פורים קטן - תשנ"ב)

”לב כל קהל ישראל”

על כאו”א למלא השליחות שהוטלה עליו ע”י נשיא הדור, ולידע, שמכיון שהנשיא הוא ”לב כל קהל ישראל”, בדוגמת הלב שממנו מתפשט הדם לכל האברים ואח”כ חוזר הדם אל הלב, הרי, נוסף על מינוי השליחות, בוחן נשיא הדור אם נתקיימה פעולת השליחות, בעת שחוזר הדם דכל האברים (כל אנשי הדור) למקורו ב”לב כל קהל ישראל”, ומוסיף ביתר שאת וביתר עוז בהמשכת הברכות כו’ בכל המצטרך, בגשמיות וברוחניות גם יחד, לכל אלו שממלאים פעולת השליחות.
(משיחת ש”פ ואתחנן, שבת נחמו, ה’תשמ”ח - מוגה)

סיון תשכ”ה - יומן מא’ התמימים

יום שישי י”ח סיון תשכ”ה

בבוקר בשעה 9:10 נסע כ”ק אדמו”ר שליט”א עם קרינסקי למקוה של הקערעסטירע [על איסטערן פארקוויי וברוקלין]. חזר מהמקוה בשעה 10:05, נכנס להתפלל 10:21. נסע הביתה בשעה 6:00 וחזר בשעה 7:00. נכנס למנחה 8:18. למעריב ירד להתפלל בשעה 9:17 והלך הביתה בשעה 10:20.

יום ש”ק פרשת במדבר י”ט סיון תשכ”ה

בבוקר בא כ”ק אד”ש בשעה 9:57. ירד להתפילה 10:05, אמר קדיש דרבנן ואח”כ הביט להקהל. אמר תהלים ואח”כ משניות ולפני ברוך שאמר אמר עוה”פ תהלים. בשעה 12:15 נגמר התפילה, כשיצא אמר גוט שבת וחיך לזלמן יפה.

להתוועדות ירד בשעה 1:30 ומיד התחיל בשיחה. שאל בנוגע רשיי הראשון שלכא’ אף פעם לא מפרש רשיי למה נסמכה ומדוע כאן מתעכב ע”ז, וגם מה שהקביה אמר לו חיך שאתה מדליק ומטיב את הנרות, ומה הפירוש מטיב. (התירוץ חסר). בסוף השיחה בכה מעט. ואח”כ אמר מאמר מלקוטי תורה ואח”כ ניגשו האנשים שיש להם איזה שמחה, ואמר להחתן שמואל הורביץ מסתמא לא גמרת את המאמר [לכה דודי], זאלסטו זען דאך ענדיקו, ואח”כ ניגש ילד של אברהם קארף והרבי נתן לו משקה ושתה ומיד ירק את זה והרבי חיך, ואח”כ גם אמר לילד תחת השולחן לחיים והרבי חיך.

ניגשו החתן ראסקין החתן הורביץ שמוטקין לעילוי נשמת זיין מאמע, ועוד. ואח”כ אמר השיחה האחרונה על סוף הפרשה של רשיי והעם לא נסע, זה הכבוד חילק לה המקום בשביל שבוע אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור שנאמר ותצב אחותו מרחוק וגו’. ושאל כ”ק אד”ש למה לכאורה בגמי לא אמר הלשון ”המקום”, וביאר כ”ק אד”ש באריכות שרשיי מבאר הפשט, ולפי הפשט היי שענן הכבוד לא קם ממילא לא נסעו ישראל. ההתוועדות נגמרה בשעה 4:05. למנחה נכנס בשעה 5:10, חזר מביתו 8:40, נכנס למעריב 9:13. נסע הביתה 9:43.

יום א’ כ’ סיון תשכ”ה

בבוקר בא כ”ק אד”ש ל-770 בשעה 9:35. נכנס להתפלל בשעה 9:50. לא אמר תחנון לפי שהיי חתן, למנחה נכנס בשעה 3:15, (אמר תחנון במנחה). נסע הערב בשעה 5:35 וחזר בשעה 6:55. ירד להכניס בשביל המדריכות של קעמפ אמונה וגם בשביל אלו שגמרו הסמינר ובית רבקה ועוד בשעה 8:15 ואמר שיחה משך עשרים דקות. דיבר בענין המרגלים שלא רצו ליכנס לארץ ישראל אבל הנשים רצו להיכנס וביקשו אחוזה. גם דיבר שבלקוטי תורה מבאר שהם לא רצו להיכנס מפני שלא רצו להיות עסוקים בעניני גשמיות, כיון שבהמדבר היי להם לחם מן השמים וכו’ והבגדים לא נשתנו וכן כל הפרטים, ובמילא לא רצו להיכנס כיון שידוע שבארץ ישראל וועלטן זיי דארפן ארבעטן על הארץ

וכו, וכך דיבר את כל האריכות בהנוגע לזה.
ומיד שגמר השיחה הביט על איזה חוברת שנתן ר' יעקב העכט להרבי לפני שהתחיל השיחה, ואח"כ חזר לחדרו.
בשעה 8:40 התחיל היחידות.
בין הנכנסים היי גם בנימין לעוויתין וכל משפחתו וגם אליי ליפסקער ומשפחתו, ועוד.
למעריב יצא כ"ק אד"ש בשעה 10:08. היחידות נגמרה בשעה 11:00, ואח"כ נכנס הרחמ"א חדקוב עד לשעה
12:00 בערך, אח"כ נסע הרבי שליט"א עם הרבנית הביתה.

יום ב' כ"א סיון תשכ"ה

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 9:36 ונכנס להתפלל בשעה 9:48. התפילה נגמרה בשעה 10:38. לא אמר
תחנון מפני שהיי חתן. בקריאת התורה קיבל הרבי שליט"א שלישי. בשעה 2:50 נכנס קווינט [א' המזכירים] להרבי
והביא איתו מתנה להרבי את הספר שלו שיצא בארץ ישראל בכפר חב"ד, והיי שם כרבע שעה ודיבר בעניינים מהספר.
בשעה 3:15 נכנס כ"ק אד"ש למנחה. אמר תחנון, הלך הביתה ברגל בשעה 4:55 וחזר ב-6:20. בשעה 9:31 נכנס
למעריב. בשעה 10:05 נכנס הרש"ג, ודיבר עם הרבי בענין שבשבוע הבא עושה הישיבה מסיבה, והיי עד שעה 12:10.
כל הזמן הזה – יותר משעתיים – הוא עמד בפנים.
אח"כ נכנס חדקוב ובשעה 12:35 נסע הביתה. (פתחתי לאד"ש את הדלת ואמר לי א דאנק).

יום ג' כ"ב סיון תשכ"ה

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 9:33. נכנס להתפלל 9:47, לא אמר תחנון מפני שהיי חתן. בשעה 3:15 נכנס
למנחה. אמר תחנון. הלך ברגל הביתה בשעה 5:40 וחזר 6:45. בשעה 9:30 נכנס למעריב. בשעה 11:40 יצאה הרבנית
מחדר כ"ק אד"ש וישבה בהקאר, וכך ישבה עד שעה 12:20 – בערך שלושת רבעי שעה – ואח"כ יצא כ"ק אד"ש
ונסע אתה.

יום ד' כ"ג סיון תשכ"ה

בבוקר האט זיך אפגעשטופט אביסל דער דאווענען כיון שבא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 9:40 ונכנס להתפלל
9:50. למנחה נכנס 3:17. הלך הביתה ברגל בשעה 5:35, וחזר 6:50. נכנס למעריב ב-9:30, בשעה 11:20 נסע עם
קרינסקי והביט מבחוץ לה"מרכז".
היום הגיעה בשורה מארץ ישראל – ר' אברהם פאריז הדפיס בא"י מודעה שמבשר שהרבי שליט"א משיח וכל
אחד יכתוב להרבי שליט"א, ועל החתום היי כפר חב"ד, וכשקראו כאן בהישיבה הפיתקא נהיה מהומה גדולה, וכל
הזקנים מאד מרוגזים על ר' אברהם שיי פאריז, וגם בארץ ישראל היי בלגן גדול מזה.

יום ה' כ"ד סיון תשכ"ה

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 9:44. נכנס להתפלל בשעה 9:56. אחרי והוא רחום אמר "אל ארך אפים"
ומיד התחיל באשרי יושבי, ואמר עד לגדולתו אין חקר, ודר. זעליגסאן האט זיך צוטומילט ולא ידע מה לעשות, ואמר
כ"ק אד"ש "ינו" (שיוציאו הספר תורה) והוציאו. קיבל שלישי. היי טייפ מהתפילה.
למנחה נכנס בשעה 3:16. הלך הביתה בשעה 5:10 וחזר בשעה 6:17. התחיל היחידות בשעה 8:15.
נכנסו כל הענגלישע שנוסעים חזרה בשבוע הבא. בשעה 9:35 נכנס למעריב. בשעה 10:15 נכנס ר' שמחה עלבערג
מ"הפרדסי והיי שם עד שעה 1:00. אח"כ נכנס מר זלמן יפה לשלושת רבעי שעה ונכנסו עוד אנשים. היחידות נגמר
בשעה 2:30 ונסע הביתה בשעה 2:55.

יום ועש"ק כ"ה סיון תשכ"ה

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 9:39. נכנס להתפילה בשעה 9:58. בלילה אמר גוט שבת לזלמן יפה וחייד
אליו. על יד הדלת של הרבי עמד משה באגאמילסקי ודיבר עם הרבי. הלך הביתה בשעה 10:10, ר' יוחנן גורדון הודיע
שמחר יגידו תהלים בשעה 8:30.

יום ש"ק פרשת שלח כ"ו סיון תשכ"ה

בבוקר בא לתהלים בשעה 8:30. החזן כרגיל היי ר' זלמן דוכמאן. בסוף חיכה על החזן שיגמור ובזמן שחיכה
סגר התהלים ונשען על העמוד, וכך עמד כמה דקות, כשידו הקי על המצח ולא הביט לא בסידור ולא בתהלים. תהלים

נגמר ב-10:20. ירד להתפילה 10:33, אמר קדיש דרבנן ואח"כ עוה"פ תהלים קצת, מ"ברכו" לא הביט בחומש. ניגנו "הוא אלוקינו", ונגמר התפילה 12:30.

להתתועדות ירד בשעה 1:30. התחיל בשיחה על פירש"י על הפרשה שאומר "שלח לך אנשים – למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים לפי שלקתה על עסקי דבה שדברי באחי ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר", ושאל למה רש"י שואל למה נסמכה הלא זה היה ביום שאחרי שבעת הימים של מרים ומפני זה נסמכה. וגם למה אומר על עסקי דבה הי' צריך לומר דיבור והיו עוד כמה דיוקי לשונות. ונקודת הביאור ששאלת רש"י היא מפני מה נסמכה פרשת מרים, שהיתה צדקת, לפרשת המרגלים, שהיו רשעים ומה הקשר ביניהם. והיה אריכות גדולה בכל ביאור הרש"י כאן. ואח"כ שאל ואמר שכבר דיבר בזה ביום ראשון (השבוע), ובין דבריו כאן הי' ווארט ש"אני רואה שאף אחד אינו שומע כאן חוץ ממני".

אח"כ היתה עוד שיחה בהנוגע ל"ויהס כלב", ואח"כ הי' המאמר כעין שיחה בענין ויהס כלב, ועוד. אח"כ שמו משקה, ובנים הי' ר' זלמן יפה וחייד אליו ואמר לו שיגיד לחיים, וגם הענדל אמר לחיים וחייד אליו, גם מאיר אבצן שם משקה וגם איצע חורגין. ואח"כ ניגש הרש"י והרבי דיבר אתו ומזג לו כוס, ואמר רש"י לכ"ק אד"ש שיודיע שמחר יהי מיטינג [אסיפה], ואמר אד"ש לר"י וויינבערג שיכריז. בינתיים התחיל זלמן יפה את הניגון הנה מה טוב ומה נעים, ושרו את זה יותר מרבע שעה, ואח"כ דיבר שיחה בהנוגע לאלו שנוסעים בהקעמפ וגם להקאנטרי, והרבי אמר שכל אלו שהם מדריכים בהקעמפ שיגידו לחיים.

בהניגון דהנה מה טוב ומה נעים הי' הרבי מאוד שמח, ועוד הרבה בידו הקי' וגם נענע גופו וראשו הקי' וגם אמר שאלו שגמרו הלוקוטי תורה שיאמרו לחיים, כמו"כ הביט במשך התועדות כמה פעמים ברש"י בחומש. באמצע השיחה בענין הנוסעים להקאנטרי הביט על חדקוב, ואח"כ דיבר על סוף הפרשה והתחיל לבאר הלשון ברש"י "מיסודו ר' משה הדרשן", והשיחה הי' ארוכה מאוד.

בסוף ההתועדות ניגש ילד מאנגלי ונתן להרבי בקבוק משקה והרבי מזג לו וחייד אליו. ההתועדות נגמרה בשעה 4:35.

נכנס למנחה ב-4:40, חזר מביתו בשעה 9:00 ונכנס למעריב 9:22. ונסע לביתו 9:45.

יום ראשון כ"ז סיון תשכ"ה

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 9:32. נכנס להתפלל בשעה 9:48. למנחה נכנס 3:15. אחרי מנחה נתן לכמה עניים מטבעות ובסוף לא הי' לו עוד כסף ואמר להעני שיחכה לרגע בחוץ והוציא מחדרו הקי' דולר ונתן לו. אחרי תפלת מנחה ניגש א' להרבי ואמר "שלום עליכם", וענה כ"ק אד"ש עליכם שלום. בשעה 5:00 נכנס זלמן יפה ואשתו להרבי והיו שם עד השעה 5:30. הרבי נסע לביתו בשעה 5:33 וחזר ב-6:35. היחידות התחילה בשעה 8:25. לפני מעריב נכנסו משפחת משה פנחס כץ ומשפחת טענענבוים ועוד הרבה משפחות מאנ"ש.

הרבי שליט"א יצא למעריב בשעה 10:53. המטוס לאנגלי הי' צריך לנסוע בשעה 6:00 ובסוף נסע בשעה 1:00 בלילה וכולם חזרו ל-770 בשביל מעריב. בזמן שנכנס למעריב שאל לזלמן יפה מדוע חזר וחייד אליו. סנדר ליבערוב ניגש על יד חדרו הקי' של כ"ק אד"ש ואמר שנוסע היום, מפני שביחידות לא סיפר שנוסע היום, והרבי נתן לו ברכה. אח"כ נכנסו עוד אנשים ליחידות והאנשים מאנגלי נסעו לדרכם. בשעה 12:15 נכנס הרב סלע ממוסד הרב קוק לשעה ואח"כ נכנסו כמה אנשים מאיטלי, ובשעה 3:45 נכנס ציפל מאיטלי והי' שם עד שעה 5:00 לערך. כמו"כ נכנס הרב יהושע חדד מאיטלי [א' מהשלוחים שם]. נכנס אחד שהגיע היום מארץ ישראל והוא הי' האחרון והי' מאד משביע רצון, והי' רק חמש דקות. אח"כ אמרתי לקרינסקי אולי יצא אד"ש לשחרית כעת, והלך קרינסקי ושאל הרב חדקוב, ושאל חדקוב מהרבי שליט"א, ואמר הרבי אם נמצא מנין יצא בעוד עשר דקות. מיד התחילו לסדר את השולחנות, וגם את הכסא הכניסו. (בשעה 5:15 נגמר היחידות, וחדקוב הי' שם כמה דקות והודיע הני"ל). בשעה 5:30 צלצל אד"ש להרב חדקוב ושאל אותו אם הכל מוכן ובשעה 5:35 יצא והביט בחזקה על הקהל והתחיל להתפלל. הי' שקט מאוד בחדר ורק שמעו שהרבי מתפלל. במנין הי' ר' יואל כהן, שלום בער ליפסקער, נתקיע וואלף, דוד קרץ, יוסף אלאחר, אוחנה, נעמצוב, קרינסקי, ועוד שני אנשים. לפני ברכו הביט אם יש מנין, ולפני חזרת הש"ץ הביט לצד שמאל. את הכסא שם שלום בער ליפסקער, את הספר תורה נתן דוד קרץ, והבעל קריאה הי' נמצוב. כהן קיבל ר' יואל, שני קיבל ר' חיים טאשקענט, ושלישי קראו להרבי. הגבהה קיבל האיש שהגיע מא"י, ובירך הגומל והרבי ענה בקול – אמן, מי שגמלך טוב הוא יגמלך כל טוב סלה, והזיז את המעיל של הס"ת מהבימה בכדי שהבעל הגבהה יוכל להניח טוב את הס"ת על הבימה.

המשך היומן בעזה"ת בהזדמנות אחרת.

הקצת האו קה

איפה צאן קצת הסתלקות ~~היא~~
 (השקל) ~~מזל~~ יוסף שקל ה'תש"ו - העיר
 פ"ק צוה אצור בצוללה נשע צ"ע הפע
 את הקצת "קהת" אופות
 הנחיות הקוליות "זמר אמנם את
 הספר "קד ולק" ע"ס כפי ע"ס
 והלכות ע"ס, אשר זה פנה שנים
 את אשוק הספרים.

~~יפני הקצת אצור צוה קהת~~
~~את אשר ע"ה קיצו וצ"ע חסד~~
~~קדאית הקצו צוה אצור קהת~~
~~הוא הקצו צוה קהת חסד~~

~~אשר אצור~~
~~אשר אצור~~

וקהות: א) ספר השאת הספרים
 - אצור אצור זמן אצור ע"ס ואת ע"ס
 אצור אצור אצור אצור אצור אצור
 שהולא ד' ש' אצור אצור אצור אצור
 צ"ע ואת ע"ס אצור אצור אצור אצור

לפנינו כתב יד קודש מיוחד ונדיר של כ"ק אדמו"ר מה"מ - הקדמת הספר "קב נקי" מהלכות גטין להרב אברהם דוד לאוואוט, זקנה של אם כ"ק אד"ש, הרבנית חנה ע"ה. ההקדמה נכתבה כולה בגוף כתב יד קודש - כמקובל אז - ולבסוף חתם כ"ק אד"ש את שמו הקדוש והוסיף את התאריך להקדמה: ד' שבט, ה'תשי"א, ברוקלין נ. י. [כך נדפס בסופו של דבר, למרות שבמקור מופיע קו מחיקה על תאריך זה].

ולהעיר על דבר מעניין: בכל פעם כותב כ"ק אדמו"ר שליט"א הלשון "קב

עם צרכיך ^{התורה} ~~התורה~~ ^{הספר} ~~הספר~~ לאשי
 בריקים אתה צות האחד - עץ זה
 שאעתי אפרוז אי אוקתי הרזנות
 חנה של יוליה (דת הרהח והדקס
 ופול גליד שאה, קן הרזנות ארת
 היא חנה, דת האחד), וצרכיך
 זכות אפרע של הצאן ההוא.
 * * *
 הספר קד ולי ~~התורה~~
 צרכיך? קצם הראשונה דווארשא
 שנת תרע"ח (זהספרא) ~~התורה~~
 "סג הרהח ל' דדון" שוס" קן
 דבאיש סג א באור ה"צ. ועוד) קומ
 הטעות. תהאטות ~~התורה~~ ~~התורה~~ - באיש
 דשנת תר"א. ~~התורה~~ ~~התורה~~ -
 קביעלכו? שנת ינדעיה. ושאית
~~התורה~~ ~~התורה~~ - עי הרהח ופול אוהר
 שניאנו לאן צ' שאלתי? דווארשא.
 סג השאלת הספרים? נצרכיך
 בעך אמת? דווארשא שנת תר"א.

ונקי" [בתוספת וא"ו], ואילו בשער הספר, וכן בכל מקום (כמעט) בהקדמה
 נדפס "קב נקי" בלבד. ומן הסתם היתה בזה הוראה מיוחדת.
 לתועלת המעיינים מובא בזה גם צילום מההקדמה כפי שנדפסה
 בשלימותה בספר "קב נקי" ע' 3 [מהדורת תשמ"ה].
 בהמשך להקדמה נדפסו "ראשי פרקים מתולדות המחבר", אותם הגיה
 כ"ק אדמו"ר מה"מ, שהוסיף, מחק ושינה פרטים רבים בהם. גם כאן הבאנו
 את המקור בגוף כתי"ק, ולאחריו כפי שנדפס בפועל בהספר.

הוציאה לו היום (אזכרה)
~~אזכרה~~ אזכרה ראשונה
 הספר רב ונני. הוא הטעות
 והשטות לא זה פלא, כי פלא
 הוצאו דם השאת הסדרים.
 * * * (יזב שם ה'תש"ח)
 וזיוק הו' עת הספר הוד
 יום היום צ"ל ~~הוא~~ פנ אור
 אצאוק ~~הוא~~ קני אמתם קצית
 ונתנה ~~הוא~~ קיצונו וקצונו
 צ"ל נראה קצונו היעור והקצו
 וכלנו שופני ע"י ~~הוא~~ אור
 אצאוק ~~הוא~~ קצונו קצונו
 פ' ישלח ~~הוא~~ אפי'

מתחיל להתקיים הי"שלה נא ביד תשלח

על-פי הידוע ש"בכל דור ודור נולד א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח לישראל", "א'
 הראוי מצדקתו להיות גואל, וכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו בו", ועל-פי הודעת כ"ק
 מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, השליח היחיד שבדורנו, והמשיח היחיד שבדורנו, שכבר סיימו את
 הכל - הרי מובן, שמתחיל להתקיים ה"שלה נא ביד תשלח", השליחות של כ"ק מו"ח אדמו"ר.
 ומזה מובן, שהדבר היחיד שנשאר עכשיו בעבודת השליחות הוא - לקבל את פני משיח צדקנו
 בפועל ממש, כדי שהוא יוכל לקיים את שליחותו בפועל ולהוציא את כל ישראל מהגלות!
 (משיחת שי"פ חיי שרה מבה"ח כסלו ה'תשנ"ב - מוגה, תרגום מאידית)

אנחם עניאובטארן

~~ב' ענינו, ה' ענינו, ז' ענינו~~

בענינו. דם' שות' אהר'ים (ירוש'א). תרס"ב

ס' נד' חולק' על' אש' דסמך' על' יצוא

לאש'ן ופני' ס' אח' (ראן' ע' י"ח) חו"א

"חם' ושא"ן" ~~ח' ונ' וקו' ו' א'~~ אין

קנוס' אהר'ם. ד' ד'יו' של' ה'חמה.

א) דעני'ם - הרי' אצרכ' אמו' י"ז. ק.

אהעיו' ב.

ו'לאזכ'ה, צדכ'י' לעץ' הק'.

יש-לומר שזהו למעלה מסימנא

. . ענינו של הצדיק הוא סימנא (דאלקות) בעלמא, כביכול, כמו שאלקות הוא למטה⁵⁸, דמציאותו (של הצדיק) היא זה שהוא שלוחו של אדם העליון, ושלוחו של אדם הוא כמותו ממש. (58) וי"ל שזהו למעלה מסימנא כו' - ולהעיר ממרז"ל: והוי' בהיכל קדשו דא ריב"א בכנישתא מדרתא דקסרין (ירוש' בכורים פ"ג ה"ג); מאן פני האדון הוי' דא רשב"י (זח"ב לח, א).
(קטע ממאמר ד"ה ציון במשפט תפדה, ז' מנ"א ה'תשל"ה - מוגה)

התורה והמצוות
פרשת ויקרא
פרק כ"ג

וידוע שהתורה תורה יוסט
במצאור ה' 33
ואדרכים הנחלת הכללית.

המשנה והמורה

ר' אבהם דוד בסו"ה ח"י חורא ליב לאחאם, חרב בעל המחבר ספר
"קב ונקי" על השלטים, ג' סין מספר "בית אבן" המסמלת נולד בשנת
חקק"צ. הוא הצטיין בשכלו החדר, כשרונותיו הנעלים וידיעתו הרחבה
ביום החלמוד. גם בצדקתו וטוב לבו קנה לו מקריאים רבים אשר רחשו

לוי
התורה

לו אהבה רבה כל ימיו. היה רב דאורייתא
בשנת השלטים וחמש לימי חיו נחמנה לרב בקהלה ניקוליוב ובמשרתו

זו כהן פאר כארבעים שנה, עד יוסו האחרון.

בבואו לעיר ניקוליוב היחה הקהלה היהודית בה קטנה ביותר.

העיר הנמצאה על שפתים השחור היחה נמל חשוב גם לספינות חוץ, וזכות
הישיבה ליהודים לא ניתנה אז. יוצא מן הכלל הי' הקבלן המפורסם

ר' סנדר רפאלוביץ וכל העוסקים על ידו בעבודה הנמל.

~~היה רב הישיבה~~ (הזמין) ר' סנדר אה חרב רא"ד להינתן לבב

ומ"ץ לקהלה קטנה זו. לאט לאט הסך מספר האוכלוסין היהודי בעיר

התחיל חלוך וגדול, באשר ר' סנדר קבל רשיון הישיבה בעיר הזאת

להרבה יהודים, ברסמו אותם לעובדים בנמל. ועם"י עצה חרב היו ביניהם
תלמידי חכמים, שו"בים, סלמדים וכו'.

חרב רא"ד פעל ועשה הרבה לטובה אחיו בקהלנו ובטושבות בפלך

חרסון, בדאגו למצבם הרוחני והגשמי גם יחד. גם הממשלה הכירה ביושר

לבו וכשרונותיו ומנתה אותו בשנת הארבעים לימי חיו גם לרב מטעם

הממשלה בניקוליוב ובארבעים קולוניות אשר בסביבותיו.

~~בשנת~~ בשנת הממשלה סגירה בטושבות, עבר חרב רא"ד בעצמו מטושבה

למושבה והשתדל בכל עוז להביא עזרה ולמצא מזון וחרופה בעד החולים,

הכין במי חולים והביא רופאים והציל כמה נפשות. ~~הממשלה~~ הממשלה

הממשלה הכירה לו תודה בעד עבודתו הנאמנה

בניקוליוב וכל המחוז מסביב, וכיבדה אותו בשני אותות הצטיינות, של

כסף וזהב, ~~לממשלה~~ גם היארץ אותו בחואר, אורה נכבד.

בהיות לו יד ושם בין חוגי הממשלה שמשלם הוסיף אומץ בהשתדלותו
להטיב מצב היהודים הכלכלי. וכן הכניס רוח חיים במצבם הרוחני ותיקן

3

הקדמת המו"ל

להוצאה חדשה ומתוקנת

ב"ה

איזה זמן לפני הסתלקותו (נסתלק בשבת קודש בוקר, יו"ד שבט ה'תשי"י) — העיר כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ את הנהלת "קה"ת אודות הנחיצות להוציא לאור מחדש את הספר "קב נקי" על סדרי גטין והלכות גטין, אשר זה כמה שנים אול משוק הספרים.

ות"ל אשר עלה בידינו עוד בשנת ההסתלקות למלאות את רצונו זה של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ולהו"ל את הספר בהוצאה חדשה ובהוספות: א) ספר השלמת הסדרים — מהדורא בתרא לסדרי גטין ושמות גטין — מהמחבר. ב) מפתחות דיני גט וגירושים שהובאו בספר שדי חמד (בחלק אסיפת דינים ובחלק פאת השדה). גם צרפנו בתחלת הספר ראשי פרקים מתולדות המחבר — ע"פ מה ששמעתי מכבוד אמי מורתי הרבנית חנה שליט"א (בת הרה"ח והרה"ג וכו') מאיר שלמה בן הרבנית מרת בילא רבקה בת המחבר). ומקצתם לקוח ממכ"ע של הזמן ההוא.

. . .

הספר קב נקי נדפס בפעם הראשונה בווארשא שנת תרכ"ח (בהסכמת כ"ק הרה"ק הרה"ח ר' ברוך שלום" בנו בכורו של כ"ק אדמו"ר הצ"צ. ועוד). בפעם שני — בפיעטרקוב שנת תרע"ד. ושלישית — ע"י הרה"ח וכו' מוה"ר שניאור זלמן ז"ל שמוטקין בווארשא. לוח הטעות והשמטות לספר זה — באדעסא בשנת תר"ל. ספר השלמת הסדרים נדפס רק פעם אחת בוויילנא שנת תרמ"ה.

הוצאה זו היא פוטוגרפיה מהוצאה ראשונה של הספר קב נקי. לוח הטעות והשמטות לא בא כאן, כי כולם הובאו בס' השלמת הסדרים.

. . .

וליום הופעת הספר (יו"ד שבט ה'תשי"א), הוא יום היארצייט של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, הנני לחתום בצפיתי ובתקוה, אשר במהרה בימינו ובעגלא דידן נראה בקיום היעוד והקיצו ורננו שוכני עפר, ונשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע ועל כל ישראל בתוכם. אכ"ר.

מנחם שניאורסאהן

ד' שבט ה'תשי"א, ברוקלין נ. י.
הערה

בספר שו"ת מהרי"ש (ירושלים, תרס"ו) סי' גב חולק על מ"ש בסדר גט ראשון ושני סי' מח (לקמן ע' יח) ועוד לומר "חס ושלום", ונימוקיו: א) אינו בנוסח מהרי"ש. ב) בסו"י של הפתחה. ג) בעדים — הרי אורבה מחוייבים להעיד. ולכאורה, דברי טעם הם.

ראשי פרקים מתולדות המחבר

ר' אברהם דוד במוה"ר יהודא לייב לאוואט בעל המחבר ספר "קב נקי" והשלמות על הלכות סדרי גטין, נולד בשנת תקע"ה. הוא הצטיין בשכלו החד, כשרונותיו הנעלים וידיעתו הרחבה בים התלמוד. גם בצדקתו וטוב לבו קנה לו מעריצים רבים אשר רחשו לו אהבה רבה כל ימיו.

הרב רא"ד ה"י מחסידי אדמו"ר ה"צמח צדק", והוא פעל מרבינו הצ"צ שהרה"ק ר' הלל זלה"ה מפאריטש (בעהמ"ס: פלח הרמון, לקוטי באורים, זרושי ההשתטחות, אמרי נועם?) יסע לערי רוסיא הקטנה מדי שנה בשנה להחזקת התורה והיהדות ולהפצת תורת החב"ד. והרה"ק ר' הלל ה"י מחבבו ביותר. כן ה"י מחביבי הרה"ק ר' אלי' יוסף מדריבין (בעהמ"ס אוהלי יוסף). אחר הסתלקות אדמו"ר ה"צמח צדק" ה"י מקושר לבנו אדמו"ר מוהר"ש נ"ע.

הי' רב במושבה ראמאנאזקא. ובשנות תר"ד — תר"ה יסד שם אדמו"ר הצ"צ כולל לאברכים בהנהלת הררא"ד.

לערך בשנת השלשים וחמש לימי חייו נתמנה לרב בקהלת ניקוליוב ובמשרתו זו כהן פאר כארבעים שנה, עד יומו האחרון. בבואו לעיר ניקוליוב היתה גמל חשוב גם לספינות חוץ, וזכות הישיבה בה ליהודים על שפת ים השחור היתה גמל חשוב גם לספינות חוץ, וזכות הישיבה בה ליהודים לא ניתנה אז. יוצא מן הכלל הי' הקבלן המפורסם ר' סנדר רפאלוביץ וכל העוסקים על ידו בעבודת הנמל. ור' סנדר הזמין את הרב רא"ד להיות לרב ומ"ץ לקהלה זו. לאט לאט הלך מספר האוכלוסין היהודיים בעיר הלך וגדול, באשר ר' סנדר קבל רשיון הישיבה בעיר הזאת להרבה יהודים, ברשמו אותם לעובדים בנמל. ועפ"י עצת הרב היו ביניהם תלמידי חכמים, שו"בים, מלמדים וכו'.

הרב רא"ד פעל ועשה הרבה לטובת אחיו בקהלתו ובמושבות בפלך חרסון, בדאגו למצבם הרוחני והגשמי גם יחד. גם הממשלה הכירה ביושר לבו וכשרונותיו ומנתה אותו בשנת הארבעים לימי חייו גם לרב מטעם הממשלה בניקוליוב ובארבעים קולוניות — מושבות — אשר בסביבותיו.

דוגמא מעבודתו ופעולותיו: כשפרצה מגיפה במושבות, עבר הרב רא"ד בעצמו ממושבה למושבה והשתדל בכל עוז להביא עזרה ולמצא מזון ותרופה בעד החולים, הכין בתי חולים והביא רופאים והציל כמה נפשות. בעד עבודתו הנאמנה בניקוליוב וכל המחוז מסביב הכירה לו הממשלה תודה וכיבדה אותו בשני אותות הצטיינות, של כסף ושל זהב. גם תיארה אותו בתואר "אזרח נכבד".

בהיות לו יד ושם בין חוגי הממשלה הוסיף אומץ בהשתדלותו להיטיב מצב היהודים הכלכלי. וכן הכניס רוח חיים במצבם הרוחני ותיקן תקנות רבות בעניני הנהגה ושמירת המצוות, תקנות שנשתמרו זמן רב אחר פטירתו. הודות להשפעתו הטובה נעשה כל הגליל דפלח חרסון למקום תורה ומצוה. גם הישיבה במושבה רומנובקה בפלך חרסון בהנהלת חתנו ר' ישראל ליב יאנובסקי נתפרסמה ונהרו אליה תלמידים מקרוב ומרחוק.

מלבד הספרים "קב נקי" והשלמות וספר "בית אהרן" והוספות (עם הסכמת אדמו"ר מוהר"ש ג"ע) שנתקבלו ונתפשטו ביותר, הדפיס סידור אדמו"ר הזקן בדקדוק גדול וחיבר לו "שער הכולל" על הסידור בכלל ובפרט להראות מקור דברי אדה"ז ושינויי הנוסחא שלו, ו"נתיב החיים" על "דרך החיים" וביחד עמו — שנתחבב בכל מרחבי המדינה.

מזיווגו הראשון הי' לו בת מרת ביילא רבקה, אשה צנועה ועדינה, בעלה הי' הרה"ג והרה"ח וכו' ר' ישראל ליב, הנ"ל. בניהם: הרב מאיר שלמה (ראה לקמן) הרב מנחם מענדל (שו"ב בקרעמענטשוג), הרב איסר (רב בקריווי ראג פלך חרסון) והר' משה (סוחר בחרסון). בנותיהם: פייגא, חוה, דינה, מוסיא, האדל, מינדל. אשתו בהזיווג השני היתה ממדינת פולין מרת פעסיא האכשטיין. בנם: ר' מנשה. בניו: ר' חיים יצחק, ר' אברהם דוד ור' ישראל ליב (סוחרים בקאנאדא). בנותיו: מרת ברכה (למשפחת שניאור) ומרת שרה (למשפחת מייערסון).

הרב רא"ד לקח אליו את בנו הבכור של בתו ביילא רבקה, ר' מאיר שלמה, וגידל אותו בביתו. בפטירתו השאיר אחריו מכתב לראשי קהלת ניקוליוב שימנו את בן בתו הרב ר' מאיר שלמה לממלא מקומו, כי הי' לו כבן. ואמנם הצטיין הרמ"ש בידיעתו הגדולה בתלמוד, בחסידותו ובמידותיו התרומיות, אשר כוקנו הי' אותם שלום ובורח מן הכבוד. ולא אחרו ראשי הקהלה למלאות צוואתו.

הרב ר' אברהם דוד נפטר ביום ב', ח"י אדר, שנת תר"נ בעיר ניקוליוב ושם מ"כ. הנצב"ה.

(י) הוספה להוצאה החדשה (ה'תשמ"ה):

כו נמצאים עתה בדפוס ספריו:

(א) פסקי פרי מגדים — מסודרים על פי ערכים.

(ב) הערות לשו"ע — חלקים א"ח, י"ד וח"מ.

יומן מא' התמימים - תשכ"ו

יום ש"ק ר"ח שבט תשכ"ו

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 9:55. ירד לתפלה והתפלל עד ברוך שאמר, למד תניא, התפלל הלאה עד ברכו ואז הביט עוה"פ בתניא. בהתחלת הקריאה אמר תהלים ואח"כ הביט בחומש כל הזמן. במוסף גם הביט בתניא. ירד להתוועדות בשעה 1:30, ומיד התחיל בשיחה בענין ר"ח שבט, ומהו החילוק בין ארבע החומשים לחומש דברים. אמר שתי שיחות ואח"כ שם הטיכעל [=מטפחת] על ידו והזכיר איזה מאמר מאדמו"ר הזקן ואח"כ הוריד ודיבר הלאה, והיי הטיכעל על ידו כחמשה רגעים. ואחז את הטיכעל בידו השנית עד סוף השיחה, והזכיר המאמר "דער פרומער וארא", וציין גם שישנו הפרומער וארא באור התורה. גם שאל אד"ש למה היה צריך להיות "הבה נתחכמה" הלא הם היו עבדים ויכל לעשות הכל גם בלי התחכמות. וביאר כהנ"ל באריכות לפי-ערך.

אח"כ העמידו משקה הלל לוינזאן ושמעון יעקבוביץ שנולד להם ילד. לוינ שם בשביל אלחנן יעקבוביץ שהחתונה שלו השבוע, ואח"כ דיבר שיחה ושאל באם יש חומשים שיכולים להביט בפנים. ר' זלמן דוכמאן לקח חומש קרוע ורצה ליתן לכ"ק אד"ש, ואמר הרבי, איך האב שוין געזעהן דעם רש"י גוט פארן אראפקומען, (ז.א. שרצה שהעולם יביטו בחומשים) וחייד אליו.

ההתוועדות נגמרה בשעה 3:50. בשעה 5:20 חזר מביתו ונכנס למעריב בשעה 5:55, נסע לביתו בשעה 6:30. היתה מלוח מלכה של צא"ח.

הרב מענטליק למד המכתב שהרבי נתן לצא"ח.

יום ראשון ב' שבט תשכ"ו

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 1:15. לפני מנחה הודיעו שיצא קצת מאוחר ויצא בשעה 3:19, נסע עם קרינסקי עם קאר ששכרו בשעה 5:15, חזר מביתו 6:20, נכנס למעריב בשעה 6:45 ובשעה 8:30 התחילה היחידות.

נכנס פיקארסקי ומשפחתו עם בנו הבר מצוה, ואח"כ נכנס לייבל שפירא, והרבי שאל אותו עם מי דיברו בלימוד ואמר עם חיים שטיין והרב גיפטער, ושאל הרבי גם עם גיפטער,

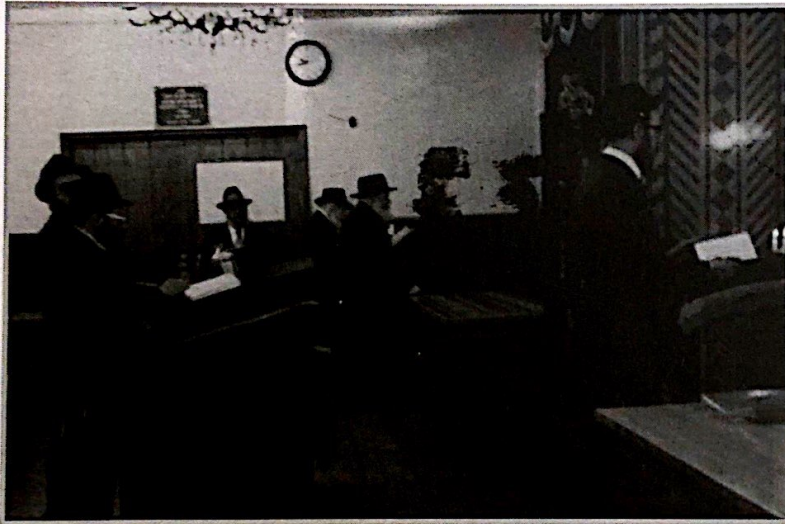
ואח"כ שאל אם דיברו הבחורים לקרב או לקנטר, ולא ענה, אח"כ אמר מסתמא האבן זיי געוויזן אין נגלה, דארף מען זיי ווייזן אין חסידות און מען דארף זיך שרייבן מיט זיי.

כן נכנס דוד רימלער, וכן אביו של מתיתיהו קענטער לחצי שעה. בשעה 11:00 בא ר' נחמן אלבוים עם עוד שלושה וגם הראש ישיבה של גור ר' מנחם אלטער אחיו של אדמו"ר מגור, והיו כשעה ביחידות, ור' לייבל גרונר סגר הדלתות מבחוץ און ער האט זיך אוועק געשטעלט לעבען טיר ושמע הכל, ולא נתן לאף אחד אפילו לעבור כדי שלא יפריעו לו, ואומרים שהרבי דיבר בענין הבעש"ט. והם יצאו בהתפעלות גדולה בערך בשעה 12:10 ואח"כ נכנס מנהל אוניווערסיטע פרופ' נירנבערג — הוא גם היו"ר של "ועד האוניווערסיטי" של צא"ח — והיי שעה וחצי עד שעה 1:40. אח"כ נכנס הרב חדקוב עם... מפני שיש לו יום הולדת השבוע והיי שעה בדיוק, ובשעה 2:40 יצא חדקוב והרבי יצא בשעה 2:45 ונסע עם קרינסקי הביתה, ובחוץ היי שלג, און די בחורים האבן דאס גערייניגט.

יום שני ג' שבט תשכ"ו

בבוקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:05 ונכנס לקריאת התורה בשעה 10:07 וקיבל עליי לתורה. אחרי התפילה נכנס ליחידות הר' שלמה הורענשטיין והיי יותר משעה וסיפר דבר אחד ששמע מהרבי, שחודש ש-ב-ט ר"ת שנשמע בשורות טובות.

לפני מנחה הודיע שיצא קצת מאוחר ויצא למנחה בשעה 3:20. הלך ברגל הביתה בערב בשעה 5:40, חזר מביתו בשעה 6:00 עם הרבנית, למעריב נכנס 6:47 ונסע הביתה עם הרבנית בשעה 11:25.

יום שלישי ד' שבט תשכ"ו

בבוקר בא הרבי ל-770 בשעה 1:20. מהבוקר בשעה 8:00 עבדו בחדרו הקי של כ"ק אד"ש, והתקינו הצנורות. למנחה נכנס בשעה 3:25 (היום יום ההולדת של הרב חדקוב), התפלל מנחה באריכות והרבי חיכה לש"ץ אחרי שמונה עשרה, כמה רגעים עד שגמר. נסע הביתה עם קרינסקי עם קאר ששכרו בשעה 5:15 וחזר ב-6:25. נכנס למעריב בשעה 6:46. לפני שנסע הביתה הלילה נכנס כמה פעמים יודיל קרינסקי, ובשעה 11:25 נסע הביתה עם הרבנית.

יום רביעי ה' שבט תשכ"ו

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 12:45. לפני מנחה הודיע שיצא היום מאוחר ויצא בשעה 3:22, הלך הביתה בשעה 5:10, וחזר עם קרינסקי בשעה 6:20. למעריב נכנס בשעה 6:47. הלילה נסע הרבי עם קרינסקי בקאר הישן בשעה 12:55, בשעה 12:10 נכנס חדקוב (הלילה ירד שלג חזק).

יום חמישי ו' שבט

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 10:00, ובזמן שנכנס ל-770 נייער ברגליו הקי את השלג שעל הנעליים. נכנס לקריאת התורה בשעה 10:10, לשלישי עלה אד"ש (כנהוג). בזמן שחזר מהקריאה ראה מישהו בחוץ ונענע לו עם ראשו. למנחה נכנס בשעה 3:16, נסע הביתה בשעה 5:15, וחזר בשעה 6:10. למעריב נכנס 6:50. הנהלת הישיבה נכנסו בשעה 7:30 ויצאו 7:50, והרי ישראל דזייקאבסאן נשאר שם עוד כעשרים רגעים. בשעה 11:20 נסע הרבי הביתה עם הרבנית.

יום ש"ק ה' שבט תשכ"ו

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 9:55. ירד לתפילה בשעה 10:05. הכריזו שמנחה יהיה ב-4:30. הלך הביתה בשעה 3:15 וחזר מביתו בשעה 3:25. נכנס למנחה בשעה 4:30. מעריב בשעה 6:00. כ"ק אד"ש נסע הביתה בשעה 6:30.

יום ראשון ט' שבט תשכ"ו

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 12:45. לפני מנחה הודיע שיאחר ברבע שעה, ובשעה 3:35 יצא למנחה, נסע הביתה בשעה 5:25 וחזר מביתו בשעה 6:30. ירד להתפלל לפני העמוד מעריב בשעה 7:00, אחרי "שמע ישראל" חיכה כרגע. מעריב נגמר בשעה 7:12. לפני שהלך הכריזו שמיד אחרי מעריב יהי אסיפה, האסיפה היתה בהנוגע בית בהשכונה שעמד במשבר חמור. אספו באסיפה כעשרת אלפים דולר. בשעה 10:45 יצא מחדרו וכשפסע לצאת סובב ראשו הקי ושאל ליודיל האם חדקוב גם נוסע וענה שלא. אחרי שחזר קרינסקי קרא לשלמה זרחי וללייבל שפירא שיכנסו להרב חדקוב ודיבר איתם בענין השיחות שיעזרו ליואל כהן לחזור ולערך אותם.

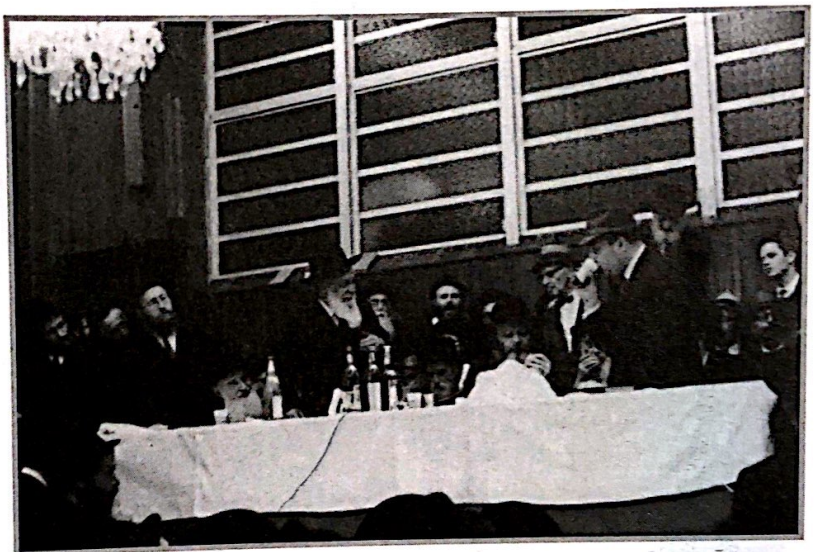
יום שני יו"ד שבט - יום ההילולא דכ"ק אדמו"ר מהוריי"ץ - תשכ"ו

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 9:20. ירד להתפלל ליד העמוד בשעה 9:30. התחיל באיזהו מקומן ואמר בלחש ובסוף רי ישמעאל אמר בקול. התפלל קצת מהר, כל ה"יהוא רחום" דיום שני וחמישי אמר בלחש וגם ק"ש וגם אשרי ובא לציין. היום יום שני בשבת אמר בקול. לא ספר האצבעות הן באשרי והן בקוה. התפילה הסתיימה ב-10:35. ובסוף התפילה אמר אחד קדיש, והרבי חיכה על יד העמוד והסתכל בהנר הגדול שעל העמוד, הסתובב לכל הקהל ויצא.

לא נסע להאוהל וכולם נסעו.

בשעה 3:17 יצא להתפלל מנחה, (מנחה התפללו למעלה). נסע הביתה בשעה 5:10, חזר בשעה 6:00, למעריב יצא בשעה 6:47, לקידוש לבנה לא יצא.

להתתועדות יצא בשעה 8:35. שרו הוא אלוקינו והרבי עודד השירה בראשו הקי ונענע גם גופו. ודיבר השיחה

הראשונה בענין יעקב אבינו לא מת וזרעו בחיים, ובכה בהתחלת השיחה. השיחה הראשונה היתה כחצי שעה, והשאר מעשרים דקות ופחות. אמר ארבע שיחות עד המאמר, ובשעה 10:40 התחיל המאמר ד"ה באתי לגני. זמן אמירת המאמר – 35 רגעים.

אח"כ עלו אנשים עם משקה ודיבר עם כל אחד בענין שלו, ושר. שם האוזן שלו על יד הרמקול, והביט כ"ק אד"ש עליו כמה פעמים, וסגר עם ידו את הרמקול. אחרי המאמר אמר שתי שיחות ואח"כ צוה לנגן ימין הי' רוממה, וגם כ"ק אד"ש שר קצת, ואח"כ התחיל צמאה לך נפשי, קודם אמר לבד ואח"כ הצטרפו גם כל הקהל. ואח"כ צוה לנגן גם הניגון של הרבי מהר"ש וניגן עם הקהל.

אמר עוד שיחה ואח"כ אמר שכל הכפר-חב"דיים יאמרו לחיים, ואמר לאחד שיגיד לחיים, הלא אשתך מכפר חב"ד? כ"ק אד"ש גמר אז היין שלו וניגש הרב מענטליק ושאל אם רוצה עוד משקה, ונענע (אד"ש) עם ראשו. ואח"כ צוה לנגן אבינו מלכנו, וסטאווי יא פיטו, וניע דזשארצע חלאפציע, וגם הניגון של אדמו"ר האמצעי, ואח"כ אמר לנגן הניגון אני מאמין, וגם ניגן קצת. אח"כ עשה ברכה אחרונה ונתן את המזונות שהביא זלמן גורעוויץ מרוסי באומרו שמסתמא יערכו התוועדות ובמילא שיחלקו לכולם מהמזונות האלה בהתוועדות. גם בשביל עצמו לקח קצת. את המשקה שהביא נתן לו לחלק. ומשקה מכפר חב"ד נתן לוישעצקי לחלק.

בזמן שאמר שיאמרו הכפר חב"דיים לחיים, התחיל בעצמו את הניגון "ופרצתי". כ"ק אד"ש ניגן עם הקהל ועודד נמרצות בבי ידיו ובכל גופו את השירה. ובסוף הניח את המעטפות שעשו בשביל קרן תורה בשתי מעטפות גדולות, והסידור גם שם במעטפה מהסוג הגדול יותר, והתחיל בניגון שמח בלי מילים ויצא. גם ביציאתו החוצה וכן בחוץ עודד את השירה בידו.

בשעה 1:45 נגמרה ההתוועדות ובשעה 2:00 נסע הביתה.

הרבי שליט"א נתן לר' יואל כהן באמצע ההתוועדות חתיכת מזונות מרוסי.

יום שלישי י"א שבט תשכ"ו

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 12:45 ובשעה 1:00 בא געלב, ודפק בדלתו של כ"ק אד"ש ולא פתחו, והבחורים סילקו אותו משם.

בשעה 3:16 יצא למנחה ובשעה 5:20 נסע הביתה וחזר בשעה 6:10. ניסן מינדעל נכנס לחדרו הקי' ובשעה 6:50 יצא הרבי שליט"א למעריב. בשעה 8:30 התחילה היחידות.

בשעה 9:45 נכנסו הבחורים הצעירים ממאנטריאל ליחידות כולם ביחד, והרבי שליט"א דיבר לפנייהם שיחה שארכה כ-6 רגעים. גם נכנס ר' יואל כהן ומהחוזרים החדשים שלמה זרחי, ואח"כ חזרו השיחה. בשעה 12:00 נכנס ר' יואל כהן לעשרים רגעים ודיבר הרבי שליט"א בהנוגע להוציא הנחות, וגם בנוגע להאנציקלופדי דחסידות [=ספר הערכים].

בסוף נכנס ילד עם אביו והרבי שאל את הבן איזה סדרה השבוע, וענה הילד בשלח. ושאל אד"ש את מי שלח פרעה, וענה הילד, את ישראל. ושאל אד"ש למה שלח הלא הם עבדים טובים, והמשיך אד"ש בניגון של שאלה – אם יהי לך עבד טוב תשלח אותו, והילד לא ענה. בשעה 2:10 נגמרה היחידות ובשעה 2:45 נסע הביתה עם קרינסקי וחדקוב. בחוץ עמד ר' בן ציון שם טוב והי' שיכור קצת און ער האט געזונגען בשעת שהרבי יצא והרבי לא הביט עליו.

הי' התוועדות וחילקו את המזונות. המדברים בהתוועדות היו: ר' אבא [פליסקין], ר' דוד [רסקין] ור' בן ציון שם טוב.

יום חמישי י"ג שבט תשכ"ו

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 10:05. נכנס לקריה"ת בשעה 10:15. רש"ל התפלל לפני העמוד. נסע למקוה בשעה 10:50. נסע להאוהל (עם רכב שכור) חזר מהאוהל בשעה 5:13, נכנס למנחה בשעה 5:18. נכנס למעריב 5:50 ואח"כ נסע הביתה, הביט אם יש לבנה לפני שנכנס בהקאר היות והלילה הוא לילה האחרון שיכולים לקדש הלבנה. בסופו של דבר לא קידש ב-770 ומסתמא קידש בביתו.

יום שישי י"ד שבט תשכ"ו

בבוקר בא כ"ק אד"ש עם הרבנית ל-770 בשעה 11:40, וקפץ מעל השלג. נסע הביתה בשעה 4:05, חזר מביתו בשעה 4:50, נכנס למנחה בשעה 5:00. ירד למעריב בשעה 6:05 ובשעה 8:55 הלך הביתה. אף אחד לא הבחין בזה ולא ליווה אותו.

יום ש"ק ט"ז שבט תשכ"ז

בבוקר בא הרבי ל-770 בשעה 9:55. ירד להתפלל, והתפלל עד הודו ואח"כ אמר תניא, ואח"כ התפלל בלי הפסק עד שמו"ע. בחזרת הש"ץ הביט בחומש, ובשירה הסתובב לקהל והביט הרבה פעמים על הקהל ועל הבימה. בשעה 1:30 יצא להתוועדות, והתחיל בשיחה אודות ט"ז שבט ושבת שירה. דיבר שתי שיחות ואח"כ אמר המשך ביאור ליו"ד שבט. (בסוף התפילה ניגש לרי' חדקוב, שלמה זרחי ולייב שפירא, ודיבר אתם). לקראת סוף ההתוועדות העמידו משקה, ורי' יואל כהן אמר לחדקוב, שהחוזרים רוצים לאמר לחיים. הרבי ענה שרוצה לשמוע מפני מה הם אומרים לחיים, וניגשו כל החוזרים ביחד לכ"ק אד"ש – הראשון שלום בער לעוויטין הקטן, אחריו זרחי ואחריו אפרים פיקארסקי ואחריו לייב שפירא – והרבי שאל משלום בער לעוויטין מפני מה אומר לחיים (ועשה כמה פעמים תנועה שאינו יכול לשמוע ושאל "האז") לאחר מכן חייך כ"ק אד"ש ושאל לזרחי ולכולם. אח"כ אמר לרי' יואל כהן שיגיד לחיים אבל ביחיד. רי' יואל כהן רצה לגשת להבחורים, ואמר אד"ש שזו תהיי ירידה וממילא שהם (הבחורים) יגשו אליו ולא הוא אליהם. עלו כל הבחורים וכולם אמרו לחיים ביחד, עם כוס מלא. כשניגשו לאד"ש, שאל לכל אחד למה אומר לחיים, וכל אחד אמר שרוצה לעזור לרי' יואל שיי' כהן בהחזרה, ואח"כ ניגש רש"ל ואמר שנכדו גם מהם ואמר אד"ש שיהיי' לו הרבה נחת ממנו, ואח"כ אמר אד"ש לבנימין לעוויטין שיגיד לחיים בשביל בנו (נכד רש"ל), ואח"כ אמר לאביו של אפרים פיקארסקי "יפה כח הבן מכח האב" (וביאר אח"כ בהשיחה שגם ה"יפה כח הבן" מגיע מ"האב"), ואמר אביו של אפרים לחיים, ואח"כ אמר עוד שתי שיחות וההתוועדות נגמרה בשעה 3:40. אח"כ התפללו מנחה. הרבי חזר מביתו בשעה 5:15 ולמעריב נכנס בשעה 6:00 ונסע הביתה בשעה 6:40.

יום ראשון ט"ז שבט תשכ"ז

בבוקר בא כ"ק אד"ש בשעה 12:10.
נכנס למנחה ב-3:17, נסע הביתה 5:40
(השקיעה היתה 5:15), חזר מביתו 6:35
נכנס למעריב 6:47, ונסע הביתה בשעה
11:00 עם קרינסקי.
בנימין קליין נסע היום לנו הייוען
(מן הסתם בשליחות כ"ק אד"ש).

יום שני י"ז שבט תשכ"ז

בבוקר בא כ"ק אד"ש בשעה 10:00.
לפני העמוד התפלל רי' זלמן דוכמאן,
ונכנס לקריה"ת בשעה 10:20. לבנו של רי'
יוחנן גורדון נולדה בת ועשה רי' יוחנן ימי
שבירך" בשביל כלתו, והרבי אמר לו מז"ט וחי"ך אליו. בזמן שנכנס בנימין קליין לפני מנחה עם המכתבים הודיע
כ"ק אד"ש שלא יצא למנחה. נסע בערב לביתו בשעה 5:35. באמצע הלימוד נפסק החשמל והרבי שחזר בשעה 6:05
הביט בפנים בה"זאל" וראה שאין חשמל. למעריב נכנס ב-6:50 ונסע הביתה בשעה 12:15.

יום רביעי י"ט שבט תשכ"ז

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 1:02. נכנס למנחה 3:20, נסע הביתה בשעה 5:15, חזר מביתו בשעה 6:10.
נכנס למעריב בשעה 6:50 ובשעה 11:15 הלך הביתה ברגל. יודיל קרינסקי רץ אחרי הרבי כי יצא מאוחר בכמה רגעים,
אבל לא הספיק ובמילא אד"ש הלך ברגל (ולא עם הקאר).

יום חמישי כ' שבט תשכ"ז

בבוקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 10:00. נכנס לקריאת התורה בשעה 10:05. נכנס למנחה 3:15. שלמה רייניץ
התפלל לפני העמוד והתפלל בניגון של הרבי בערך.
נסע הביתה בשעה 5:15, כשאוחז בידו מעטפה גדולה. חזר מביתו בשעה 6:00, נכנס למעריב בשעה 6:50 ובשעה
8:15 התחיל היחידות.
נכנסו הרבה משפחות וגם רי' ניסן טלושקין והיי' קרוב לחצי שעה.
בשעה 12:10 נגמרה היחידות ובשעה 12:40 נסע הרבי הביתה עם קרינסקי וחדקוב.

יום שישי כ"א שבט תשכ"ו

הבוקר בא הרבי ל-770 בשעה 12:25 ונסע הביתה בשעה 4:10. חזר מביתו עם קרינסקי, ומישהו רצה לעשות תמונות מהחלון של העזרת הנשים, והרבי לא רצה לצאת מהקאר עד שאותו אחד הלך. נכנס למנחה בשעה 5:10, ובשעה 6:10 ירד אד"ש לערבית. הלך הביתה בשעה 9:10. היום עשו מנעול לדלת של העזרת נשים שעוברים דרך גן עדן התחתון.

יום ש"ק כ"ב שבט תשכ"ו

הבוקר בא הרבי ל-770 בשעה 9:00 (די מוקדם לפי-ערך), ירד להתפילה והתפלל עד ק"ש ואח"כ הביט קצת בתנאי. התפלל עד אחרי ברכו ואח"כ הביט בחומש וכך הביט עד אחרי הקריאה. בעשרת הדברות הסתובב קצת והביט על בעל הקריאה אח"כ הביט רגע על הבחורים שעומדים מולו. הכריזו מנחה ב-4:50. למעריב נכנס בשעה 6:13. נסע הביתה בשעה 6:45.

יום ראשון כ"ג שבט תשכ"ו

הבוקר בא הרבי ל-770 בשעה 9:45 נכנס למנחה 3:17, נסע הביתה בשעה 5:15, חזר מביתו 6:10, נכנס למעריב 6:48, התחילה היחידות 8:25. ראשונים נכנסו זוג ששהו כחצי שעה, ואח"כ יעקב ליפסקער כעשרה רגעים, ואח"כ עוד אנשים. נכנס פוגלמאן עם משפחתו לרבע שעה ואח"כ נכנס בנימין גורדעצקי שהגיע היום, היי כרבע שעה. בשעה 10:35 נכנסו ארבע רבנים עם הנייטרער מבני ברק הם היו עד 11:20, וסיפרו שהרבי תבע מאוד שילמדו חסידות ברבים והתועלת בזה. אח"כ נכנסה אשה לעשרים רגעים ואח"כ נכנס "געלב" ושאל אם יכול להוציא רשיון אז הרבי אמר שיעזוב את זה עד ר"ה ובסוף נכנס נעמצוב והרבי אמר שילך ללמוד במונטריאל. נגמרה היחידות ב-12:05 ואח"כ נכנס חדקוב, ובשעה 12:30 נסע הרבי עם חדקוב. הרבי לא אחז בידו שום חבילה.

יום שני כ"ד שבט תשכ"ו

הבקר הגיע הרבי (בהליכה מהירה) ל-770 בשעה 10:05. נכנס לקריאת התורה 10:08. למנחה נכנס 3:17, נסע הביתה בשעה 5:05, חזר מביתו 6:05, נכנס למעריב 6:48. אחרי מעריב הביט אד"ש לאחור וקרא את ר' ניסן מינדל. בשעה 10:00 נכנס חדקוב לרבע שעה ואחריו נכנס ר' בנימין גורדעצקי, והיי עד שעה 12:50. אד"ש תבע ממנו שיעשה ישיבה לדיינים במרוקו ושילמדו מתחת חינוך שלנו. אח"כ נכנס עוה"פ חדקוב לרבע שעה ובשעה 1:10 יצא אד"ש, בהליכה איטית מאוד, והביט בזאל על כל אחד כשאינו אחוז שום חבילה בידו. נסע הביתה עם חדקוב.

יום שלישי כ"ה שבט תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 11:35. היי בחדרו של לייבל גרונר [החדר ע"י משרד של צא"ח, היום משרד הנהלת הישיבה]. למנחה נכנס בשעה 3:17, הלך הביתה ברגל בשעה 5:15, חזר 6:35, נכנס למעריב 6:47, בשעה 10:50 נכנס חדקוב ובשעה 11:35 נסע הרבי הביתה עם הרבנית. במעריב ב"סלח לנו" הכה פעם אחד ומיד הפסיק. השבוע האט מען צוריק אופגעהאנגען דעם קרן שניאור פושקע [על הקיר ע"י הדלת], והרבי שם כמעט כל יום לפני מנחה להקרן שניאור.

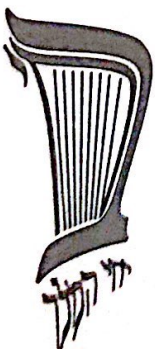
יום רביעי כ"ו שבט תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:45 (מוקדם). למנחה נכנס ב-3:27 (הודיעו לפני זה שיכנס מאוחר), הרבי נסע לביתו בשעה 5:25, חזר מביתו 6:30, נכנס למעריב 6:48. בשעה 10:15 נכנס ר' בנימין גורדעצקי, לפני זה נכנס לייבל גרונר לכמה רגעים. בשעה 12:55 יצא ר' בנימין גורדעצקי ואח"כ נכנס חדקוב עד 1:05, ואח"כ נסע הביתה עם קרינסקי.

יום המישי כ"ז שבט תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:00. נכנס לקריאת התורה, וקיבל ר' גדליי אקסעלראד עליי ובירך ברכת הגומל. אד"ש עלה לשלישי. ואח"כ ביקש ר' גדליי מר' יוחנן שיעשה מי שבירך לחולה ור' יוחנן לא רצה אז ר' גדליי אמר לבד מי שבירך.

בשעה 11:50 נסע הרבי למקוה וחזר ב-12:30. בזמן שחזר מהמקוה יצאה אשתו של הרשי"ג והרבי חיך אליה ואמר לה שלום. איך האב געברענגט את הקאפע ונכנסתי לבית של הרבי וחכיתי. בשעה 5:45 חזר הרבי מהאוהל (נסע

להאוהל עם הקאר הישן), ונכנס למנחה בשעה 5:50 (השקיעה היתה בשעה 5:35). נכנס למעריב בשעה 6:12. נסע הביתה בשעה 6:25 וחזר מביתו בשעה 7:30, התחילה היחידות 8:20. נכנס הראשון ל-15 רגעים, ואח"כ הרב אושפאל, ואח"כ משפחת ברבר, ואח"כ שלום בער וויינבערג, ושלמה זרחי היי שם בערך שבעה רגעים וגם יצחק מאיר הרץ. בשעה 10:20 נכנס הרב הראשי מסרביי הרב כץ עם עוד כמה אנשים. הרבי קם ממקומו ונתן להם שלום והיי עד שעה 11:00, גם סלאדאוויטש נכנס, ואח"כ נכנסו עוד כמה משפחות, וגם נכנסה משפחה עם ילד, והרבי שאל מהילד בענין הפלפול שאומר להבר מצוה, ושאל אותו בענין שבת, אם הוא איסור גברא או איסור הפצא. אח"כ נכנס משפחת זושא ריבקין ושאל את בנו הבר מצוה מהפלפול. בשעה 11:50 נכנס ראביי אחד עם אשתו ויצא 12:25, אחריו נכנס קדיש רומאנאו לרבע שעה, ואח"כ נכנס ר' בן ציון שם טוב והיי כרבע שעה, והרבי אמר לו בין השאר שלהיות מקושר אתי לא רק בקבלת עול אלא גם בשמחה ובחיות. בשעה 12:55 נגמרה היחידות, ונכנס חדקוב והוציא את הכסאות ויצא. אח"כ נכנס חדקוב עוה"פ ובשעה 1:20 נסע הרבי הביתה עם חדקוב. ר' בן ציון שם טוב ישב והתוועד הלילה.

יום ועש"ק כ"ח שבט תשכ"ו

בשעה 11:15 בא הרבי ל-770 (מוקדם). נסע הביתה בשעה 4:10 וחזר בשעה 5:00, נכנס למנחה 5:15. היום

בבוקר קם ר' בן ציון שם טוב ונתוודע לו שגנבו הכסף שלו ובין השאר היו שם סך 15 דולר מהרבי והתחיל לצעוק (הוא ישן על הספסלים).

למעריב ירד אדי"ש בשעה 6:10. הלך הביתה בשעה 9:05.

יום ש"ק כ"ט שבט תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 8:20. ירד לתהלים בשעה 8:30, בשעה 10:15 גמר אדי"ש את התהלים, והיי שעון על הסטענדער וידו הקי מונחת על פניו ואמר קרבנות. נגמר תהלים ב-10:18, ירד לתפילה 10:40, משוכן עד וכוי התפלל החזן ברוך ערבליך. כשירד אדי"ש אמר תניא ואח"כ התפלל ובאמצע שיר

המעלות דפדף ואמר משהו. אח"כ התפלל עד ברכו ואח"כ הביט בחומש, וכך כל התפילה הביט בחומש. היי עלי תורה של דייטש. בזמן שעשו הגבהה ניגש אדי"ש קצת יותר קרוב. התפילה נגמרה ב-12:40, ודייטש עשה קידוש. ירד להתוועדות בשעה 1:30. ביקש חומש ונתנו לו. הביט מעט בפנים וסגר החומש. אח"כ התחיל שיחה בענין פרשת שקלים ובענין בית המקדש. השיחה השניי דיבר בענין רשיי על הפסוק כי תפגע שור אויבך ודיבר באריכות את הרשיי וביאור הבעשיי עיי כי תראה חמור שונאך, ובזמן שהתחיל השיחה אמר נזכרים הזמנים היישנים שהיו לומדים רשיי [תשכ"ה] והקהל היי יושן אבל הפעם לא צריכים לישען וחיין. השיחה השלישית היתה המשך ואח"כ אמר מאמר בתור שיחה מאדמו"ר הצ"צ, ואח"כ העמידו משקה, ואמר לר' יוחנן גורדון שידבר משהו בענין הגמילות חסדים ואמר ר' יוחנן ששנה שעברה נתן כ"ק אדי"ש להגמ"ח כמנין חסד. ודיבר ר' יוחנן עוד דברים ואמר אדי"ש שיקרא את הכתובות.

אח"כ דיבר שיחה בענין הרדיא שהפעם מתחיל שנת אחד עשרה ואמר הרבי איך גדול המקלט של הראדיא, שיכולים להיות במקום כל כך רחוק ויכולים לשמוע תניא ושאר דברי קדושה, ודיבר באריכות גדולה בזה. ההתוועדות נגמרה בשעה 4:00. חזר מביתו בשעה 5:40, בשעה 6:20 נכנס למעריב, נסע לביתו 7:40.

יום ראשון ר"ח אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:00 עם חבילה בידו. יצא לקריאת התורה בשעה 10:18, שלישי קיבל חתן. בשעה 3:17 יצא למנחה ונתן להחתן סידורו ובירכו, ונתן צדקה לקרן שניאור ולעניי ששמדו שם. במנחה בא אחד לעשות תמונות מאיזה ... הוא נעמד מול הרבי והרבי הביט עליו. נסע הביתה בשעה 5:30 וחזר מביתו 6:35. למעריב יצא ב-6:48. בשעה 8:40 התחילה היחידות, נכנסו כמה משפחות, תחילה נכנסו ... עם משפחתו. גם נכנס גרשון בער דזייקאבסאן עם משפחתו והיי כרבע שעה, וגם בצלאל דזייקאבסאן נכנס עם הכלה. כן נכנס ר' יהושע קארף. בשעה

10:15 נכנס איזה מחנך – אומכניקה – והי' עד השעה 11:00 (כשלושת רבעי שעה), ובשעה 11:00 נכנס ציפעל (מאיטליי) עד שעה 12:55. אחריו נכנס שולוינגער מהדפוס ואתו מונק והיו עד שעה 2:50 (כשעתיים), אחריהם נכנסו משה העכט ואשתו עד 3:15 ואח"כ נכנס הרב חדקוב והי' עד שעה 4:00. כ"ק אד"ש יצא בלי חבילה בידו, ועל יד הזאל עמד והביט בפנים, ונסע עם קרינסקי.

יום שני בדר"ח אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:05, על יד חדרו עמדו איש ואשה ודיברו כחמשה רגעים עם הרבי. כשנכנס לקריאת התורה שם צדקה בהקרן שניאור. קיבל רביעי. להגבהת התורה נתכבד ר' פרץ מוצקין, בזמן שסגר העץ-חיים לא סגר טוב ואד"ש הראה לו לתקן.

למנחה נכנס 3:25, ולפני זה הודיע שיאחר, התפלל מנחה שלמה רייניץ בנוסח כמו הרבי בערך. נסע הביתה בשעה 5:10 וחזר מביתו 6:10, נכנס ניסן מינדעל ונכנס למעריב 6:49, כשיצא אחרי מעריב ניגש לכ"ק אד"ש גוי שחור וניגש להרבי ושאל אותו משהו. הרבי הסתובב ואמר לו שיכנס ל"מרכז".

בשעה 10:00 התחיל הכינוס לאלו שמקבלים שחיטה. הרב מענטליק אמר שיחה מאד"ש בענין זה, ואח"כ דיבר הרב כהנוב הנותן קבלה, וכן ר' דזייקאבסאן ור' אקסעלראד ועשו תמונות, וגם ר' אבא [פליסקין] דיבר והתוועד קצת. בשעה 11:15 יצא אד"ש מחדרו והביט בזאל (ובסוף על יד הדלת הראשית) הלך אד"ש פסיעה אחורה והביט על השלט שעשו (בהנוגע לשחיטה, שהיום מקבלים את הקבלה וכו'), ונסע עם הרבנית.

יום שלישי ב' אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי עם הרבנית ל-770 בשעה 11:25. נכנס למנחה, הלך הביתה 4:15 וחזר 6:35. בזמן שנכנס ניגש איש אחד מירושלים ודיבר אתו בחוף ואח"כ נכנס לחדרו של אד"ש ואד"ש נתן לו תניא. נכנס למעריב 6:50. בשעה 10:00 הי' "צאתכם לשלום" של יצחק מאיר הרץ שנוסע לאנגליה השבוע. דיבר הראשון הר' דוד ראסקין אחריו הר' מענטליק, ואחריו דיבר הנוסע ואח"כ בן ציון שם טוב. ודיבר ר' בן ציון המעלות של בנו שנסע לפילעדעלפיי. בסוף דיבר הרב חדקוב בענין השליחות. בשעה 11:45 נסע הרבי הביתה עם הרבנית, וכשיצא הביט בזאל.

יום רביעי ג' אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 11:25 ברגל. נכנס למנחה 3:25, באמצע חזרת השיץ באו ילדים מאיזה מקום והרבי הביט עליהם כמה זמן. בשעה 5:15 נסע הביתה וחזר בשעה 6:15, נכנס למעריב בשעה 6:48, בשעה 11:30 נסע הרבי הביתה.

יום חמישי ד' אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:05, נכנס לקריאת התורה 10:15, אד"ש קיבל שלישי. למנחה נכנס בשעה 3:18. ר' זלמן דוכמאן התפלל לפני העמוד. אחרי עלינו אמר קדיש ולא אמר משניות, ואד"ש עוד אמר עלינו ור' זלמן חיכה עד שהרבי יגמור עלינו ואמר להרבי שלא חייב ורק בתורת נדבה התפלל אז לא צריך להגיד קדיש דרבנן, הרבי ענה נו, ואמר עוה"פ שהתפלל בתור תורת נדבה והרבי אמר עוה"פ נו, ועשה תנועה בראשו הק' ויצא. נסע הביתה בשעה 5:10 וחזר 6:30, נכנס למעריב בשעה 6:50, בשעה 7:30 נכנסה ההנהלה ויצאו 8:05, בשעה 8:25 התחילה היחידות, ונכנס מר לו ומשפחתו, הבחור נתן גורארי לשמונה רגעים, זלמן הענדיל ל-15 רגעים, דוב כץ לחמישה רגעים, אריי פראגער נכנס עם הציור שעשה בשביל משחק לילדים והי' כחמשה רגעים, אברהם ליפסקער לשלושה רגעים, שמואל שפריצער לחמש רגעים. נכנסו עוד כמה אנשים ובשעה 10:45 נכנס אחיו של האדמו"ר מגור ר' פנחס מנחם אלתר ביחד עם נחמן אלבוים ויצאו 11:15. אחריהם נכנסו עוד כמה אנשים ובשעה 1:15 נכנס ווייס, מנהל מה"יוניאן" של הכשרות (ונכנס עוד אחד איתו) ויצאו ב-2:45. אח"כ נכנס ר' יעקב פרידמאן, הי' כרבע שעה ואחריו נכנס שווארץ והרבי צלצל בדלת שיוציאו אותו. אח"כ נכנס ברוך לעווינגער והי' כעשרים וחמשה רגעים ובשעה 3:35 נכנס ר' גדליי אקסעלראד והי' עד 4:05. לבסוף נכנס הרב חדקוב ויצא ב-4:45 ואח"כ יצא הרבי והביט בזאל ונסע עם הרב חדקוב וקרינסקי.

בזמן האחרון כבר מוכנים הישראלים להישאר עד אחרי הפסח, ז.א. עד י"ב תמוז, וההנהלה של כאן הסכימו וכתבו לאד"ש, והבחורים כתבו פתקא לאד"ש שההנהלה מסכימה. אד"ש ענה "אם הם יצאו בהיתר ז"א שלומדים בשקידה ובהתמדה שישתדלו", וכתבו הבחורים מכתב לאפרים וואלף ובמוצאי שבת ענה אפרים שלא יכול לעשות שום דבר אז הבחורים עשו אסיפה והחליטו שיכתבו מכתב להרב זיון.

יום שישי ה' אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 1:00. בשעה 2:15 היי לוויי של שולמאן, ואדייש יצא והלך עד הצינור (איפה שהולך בכל לוויי), ושם נעמד ועל ידיו עמד דוב ריבקיין, ושאל אדייש אם הבנים גם נסעו וענה שנסעו, שאל אדייש למה לא אמרו להם ששיגו את הנפטר ולמה צריכים את זה מפני שאדייש סבר שבנים לא היו צריכים לנסוע ממש אחרי הנפטר ואדייש אמר אם היו אומרים להם היו שומעים, אז אמר ריבקיין שסימפסון נוסע, אמר אדייש וחייך, נו, סימפסאון מעג דאך פארען, וחיכה אדייש עד שכל המלוים נסעו ואחייכ חזר ונטל ידיו על יד הדלת החיצוני של 770, ונטל ארבעה פעמים, ואחייכ ישב בבית המדרש על הספסל שמול הדלת ואמר כמה מילים (מסתמא יושב בסתר) ודלג וכך דלג שמונה פעמים ויצא, ונכנס לחדרו. בשעה 4:10 נסע לביתו וחזר בשעה 5:00, נכנס למנחה 5:20, ירד למעריב בשעה 6:25. בשעה 10:10 הלך הרבי הביתה.

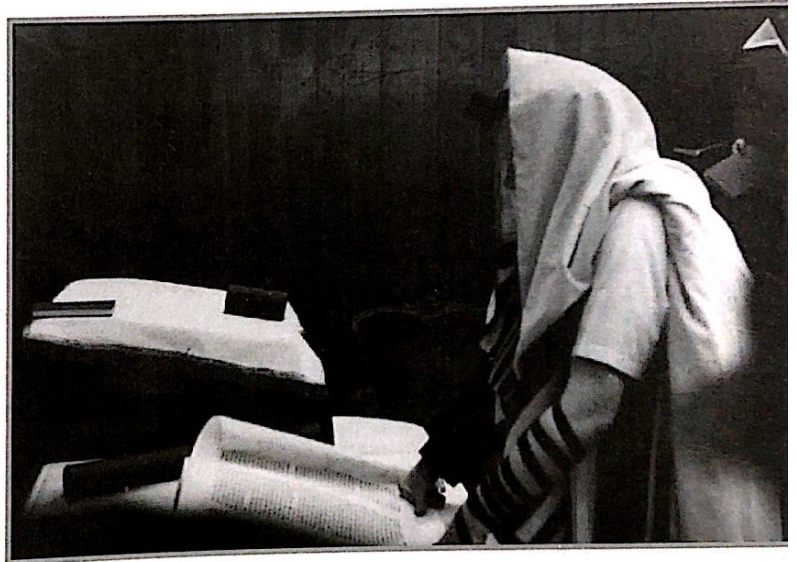
יום ש"ק ו' אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:03, וירד להתפילה בשעה 10:05. בזמן שנכנס הביט על השעון, התפלל עד ברוך שאמר, אמר תניא והתפלל עד שמייע, בנקדישך פתח את החומש ובזמן ברכת כהנים פתח התניא ואחייכ סגר אותו. אדייש הביט על ר' יוחנן והכריז מנחה בשעה 5:00. בשעה 3:20 הלך אדייש לביתו, וחזר 4:40, נכנס למנחה בשעה 5:00, אחרי מנחה כשהרבי יצא ניגש אליו ר' זלמן דוכמאן ואמר שצריכים להתוועד מפני שהוא בא כעת מווישעצקי ועשו שם קידוש ויצא מן המיצר אל המרחב, אמר לו אדייש לא ניכר עליך שאתה שמח, רק במחשבה זה אצלך, וצריכים להכיר זאת גם בדיבור ובמעשה, ואמר לו שינגן ניגון והתחיל הושיעה את עמך ואדייש עשה בידו תנועת עידוד וניגנו כולם את הניגון.

בשעה 5:25 נכנס הרבי למעריב. עשרה רגעים אחרי הבדלה יצא אדייש לקידוש לבנה ובשעה 7:10 נסע הביתה (עם קרינסקי).

יום ראשון ז' אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 1:00, למנחה נכנס בשעה 3:17, כולם חשבו שלא יצא מפני שהנשיאים הרביים לא היו אומרים תחנון בז' אדר וכבר כמה שנים שלא יצא למנחה ז' אדר. אמר תחנון. לפני גמר חזרת השייץ הביט על השייץ. בשעה 5:10 הלך לביתו ברגל ובשעה 6:40 חזר עם הרבנית. נכנס למעריב בשעה 6:48. בשעה 7:15 נכנס ר' בנימין גורודעצקי, בשעה 10:15 יצא, לפני שיצא נכנס לייבל גרונר עם פיסת נייר גדולה. בשעה 10:15 נכנס רש"י עד 11:15 ואחייכ נכנס הרב חדקוב ויצא ב-11:55. נסע לביתו עם הרבנית, ובזמן שיצא היי מכתב על סידור והוריד את המכתב.

יום שני ח' אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:00 עם יודיל, נכנס לקריאת התורה 10:10, לפני מנחה הודיע שיאחר ויצא ב-3:25. באמצע חזרת השייץ נפלו כמה כוסות מהשולחן ואדייש הביט בזה. בשעה 5:10 נסע לביתו עם קרינסקי. בזמן שיצא מסר מכתב להרב חדקוב ואחז את הדלת להרב חדקוב. בלילה הרבי הסתפר. בשעה 8:30 בא הספר וסיפר אותו.

יום שלישי ט' אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 1:00. בשעה 3:15 נכנס למנחה, בחוץ עמד החתן בצלאל דזייקאבסאן ואדייש נתן לו הסידור, בסוף חזרת השייץ הביט אדייש וחיפש את החתן, ולא אמרו תחנון. בשעה 5:20 נסע הביתה עם קרינסקי וחזר ב-6:30, נכנס למעריב 6:48 ובשעה 10:55 נסע הביתה עם הרבנית והביט בזאל. ר' דוד ראסקין התוועד הלילה.

יום רביעי י' אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 12:50, בזמן שנכנס ראה תפילין על סידור והוריד התפילין ואת הסידור האט ער אוועק געשטעלט (בעמידה). נכנס למנחה בשעה 3:25 (לפני זה הודיע שיאחר), לאחר מכן בא מרדכי הכהן אביו של פלס ואבידור ואדי"ש חייך אליו בזמן שנכנס. נסע הביתה בערב בשעה 5:30 חזר מביתו 6:35, נכנס למעריב 6:48, עד שעה 12:55 לא נכנס חדקוב, בשעה 12:55 נכנס חדקוב עד 1:20 ואח"כ נסע אדי"ש לביתו עם קרינסקי וחדקוב.

יום חמישי י"א אדר – "תענית אסתר" – תשכ"ו

הבקר בא הרבי עם קרינסקי בשעה 10:08, נכנס לסליחות בשעה 10:10, בזמן שנכנס התחיל מיד בסליחות ואת האבנט סידר טוב ואחז בידו ואמר סליחות, בסליחות אמר אשמנו וגם הכה, ברחמנא דעני סימן עם ידו לנגן ונענע בראשו וידו הק'.

ה"י בר מצוה, בנו של זושא ריבקיין, ור' יקותיאל קלמנסון מפאריז בירך ברכת הגומל. בשעה 2:00 נכנס לייבל גרונר עם המחצית השקל ויצא עם מטבעות ודולרים אחדים בידו ומסר את זה לר' יוחנן. מפטיר קיבל אדי"ש והפטיר את ההפטורה. מההפטרה יש טייפ.

באבינו מלכנו התחיל לעשות עם ידו וגם נענע עם ראשו וניגנו כמה פעמים והרבי ה"י ברצינות גדולה. מנחה נגמרה בשעה 2:35, למעריב נכנס בשעה 6:27 ובשעה 6:45 יצא אדי"ש לחדרו ומיד אח"כ יצא חזרה לנסוע הביתה עם קרינסקי ולא חזר הלילה.

יום ועש"ק י"ב אדר תשכ"ו

הבקר בא כ"ק אדי"ש ל-770 בשעה 1:00, נסע הביתה בשעה 4:10 וחזר 5:20, נכנס למנחה 5:35, ירד למעריב 6:35 הלך הביתה 10:30.

יום ש"ק י"ג אדר תשכ"ו

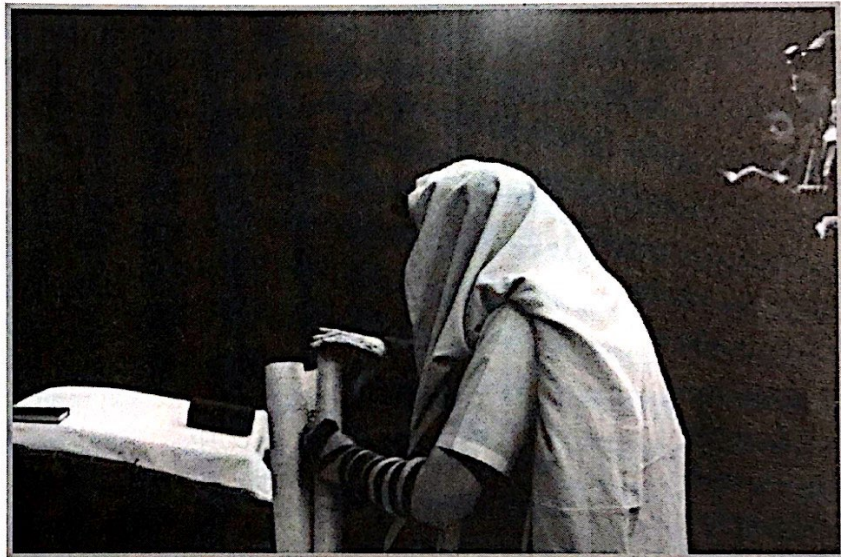
הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 9:55, ירד לתפילה 10:05, החזן התפלל קצת מהר ולא הספיק להגיד תניא והתפלל ברציפות עד ברכו ואח"כ הביט באיזה קונטרס עד שמו"ע ואפילו בק"ש. בקריאת התורה הביט בחומש, בהגבהה לס"ת הראשון הלך כמה פסיעות קרוב לבימה. לא חיכה עד שיכריזו מנחה. ירד להתוועדות. השיחה הראשונה היתה בענין סמיכות פרשת זכור לפורים. בהשיחה השני' דיבר ברש"י על חושן המשפט וביאר חושן לחוד ומשפט לחוד, וה"י כשלוש שיחות בענין זה. וגם אמר שמצא זכות לאלו שיושנים ואמר לפום צערא אגרא יש אלו שאינם מבינים הקושיא איז במילא אין להם צער ואז בהתירוץ אין להם העונג אז ממילא אם יושנים אין צריכים לעורר אותם היות שהעונג שיש בהתירוץ לא שייך להם, כי לא הי' להם הצער. (והסביר שללא מציאת הביאור הזה היו יכולים לחשוב שצריכים לעורר אותם מפני שישארו בלי תירוץ אבל אם לא שומעים גם הקושיא אז אין מה לעורר אותם), וגם אמר שחשן אותיות נחש וגימטריא משיח ואמר שאלו שיושנים הם יכולים רק להבין הענין דאותיות נחש, אבל הגימטריא משיח לא יכולים לתפוס מפני שצריכים לעשות חשבון. אח"כ אמר מאמר כעין שיחה מהצ"צ, מאמר שהגיע כעת מן המיצר אל המרחב, אח"כ אמר עוד שיחה והתוועדות נגמרה בשעה 3:30, אח"כ התפללו מנחה. חזר לביתו ב-5:30, ירד למעריב ובידו המגילה בשעה 6:40. עמדו על יד הרבי, אחרי שמונה עשרה דפדף בסידורו הברכה ופתח את המגילה שלו וכפלה ג' פעמים: הראשון למעלה ואחד בפנים, והשלישי בסוף. בזמן שאמר הבעל קורא המן, הכה אדי"ש ברגלו כמה פעמים ובזמן שאמר המן האגגי הכה משך זמן, ופעם כשהילדים היכו הרבה חייך אדי"ש. מעריב נגמר בערך 7:45, ובזמן שיצא אמר גוט פורים, נסע הביתה עם המגילה בשעה 8:10.

פורים י"ד אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 9:50, ירד לתפילה בשעה 10:05 עם טלית ותפילין, קיבל עליה שלישי. כרך המגילה כאתמול ולא הכה בכל המן אבל הכה ברוב, ובזמן שה"י צריך לדפדף המגילה, עשה זאת במהירות. נגמר התפילה בשעה 11:45, אחרי התפילה הכניס ר' לייבל גרונר משלוח מנות של אורחים, ונכנס להרבי ר' פנחס כץ בשביל קופת בחורים ואחריו ר' מענטליק. אחריהם נכנס משה גרונר וקיבל מהרבי בשביל מתנות לאביונים, ואחריו שלום הכט עם בתו משלוח מנות. בשעה 1:00 נסע הביתה וחזר ב-1:45 ובזמן שחזר נתעכב על יד הזאל והביט על השעון ונכנס לחדרו. יצא למנחה בשעה 3:15, לפני שהרבי יצא ניגש הרב אפרים יאלעס ואמר לאדי"ש שיצא בדיוק בשעה 3:15 ואדי"ש חייך. ואח"כ שאל יאלעס אם עולה קודם למעלה [בקומה שני'] לאכול וענה אדי"ש כהסדר, והמשיך שכן גם בשלשה רגלים לפני זה עולים למעלה ואח"כ מתוועדים, נסע הביתה בשעה 5:10 וחזר ב-5:50, נכנס למעריב 6:45. בשעה 7:45 עלה למעלה וירד 8:15 ובשעה 8:30 ירד להתוועדות.

ההתוועדות התחילו בניגון ואח"כ לקח כמה חתיכות עוגה ושם במפית נייר ואמר לחיים לכל אחד ואח"כ התחיל בשיחה בענין השלושה פסוקים שאמרו הילדים להמן שיצאו מבית המדרש, והסביר השלושה פסוקים והענין של מרדכי. היו כחמשה שיחות וכל שיחה הי' בערך עשרים רגעים. בין לבין ניגנו ניגונים והרבי עודד עם ידו. אמר לבן אח של החזן איש שיגיד לחיים, וגם נתן לו חתיכה עוגה וכן לאנשים אחרים אמר שיגידו לחיים. כמה אנשים נתנו לרבי יד, והי' אחד שהרבי הושיט ידו אליו והוא משך ידו של הרבי חזק, ואח"כ הרב מענטליק צעק עליו. בשעה 12:00 אמר המאמר ד"ה ויבז בעיניו לשלוח יד במרדכי לבדו, והסביר שגם אצל עשו כתיב הלשון ויבז עשו את הבכורה. המאמר ארך 20 רגעים. לפני המאמר הפסיק הרמקול לעבוד ותקנו ואח"כ עוה"פ נפסק, ובסוף הוציא לימא [מינקאוויטש] מהטייפריקורדער שלו את הרמקול ושם תחת המפה של אד"ש. אחרי המאמר ניגשו אנשים עם משקה, ולהרבה סגר אד"ש את הרמקול. ר' קאבאלסקי הביא תאנים ועוגות ומשקה ועמד על יד אד"ש משך זמן, אח"כ נתן אד"ש לרוטשטיין שיחלק את התאנים וגם נתן לקאבאלסקי לבד ולעוד. רשי"ג ניגש לאד"ש וביקש משהו, ואמר אד"ש למה אתה צריך להגיד כמה פעמים, אמרתי כבר שזה שייך לחדקוב, והרבי נתן לו משקה. לאחר כמה שיחות נוספות אמר שינגנו הנגון של הרבי מהר"ש ואד"ש גם ניגן, ואח"כ צוה שינגנו את הנגון סטאווא יא פיטו, ואח"כ אמר שינגנו ניגון שמח ועודד בשמחה רבה בבי ידיו.

בערך בשעה 2:00 אמר אד"ש שכיון שלא כולם יכולים להתנדב לזה, אז שאחד יתנדב להיות עד דלא ידע, ושתי זלמן דוכמאן כוס קאניאק והתחיל להשתכר, ושאל אד"ש לזלמן גוראריי אם הוא (דוכמאן) הנבחר שבעם ונתן לו כמה חתיכות עוגה, וכולם תפסו ממנו. אח"כ התחיל ר' זלמן דוכמאן לדבר ואמר אד"ש אן ספיטשעס [=בלי נאומים] ואמר, ידעתי

שיגיד ספיטשעס, והתחיל עוה"פ לדבר ואמר אד"ש עוה"פ אן ספיטשעס, ועשה עצמו שיכור והתחיל להתנענע ולרקוד ושאל הרבי על איזה משקה הוא אמר לחיים, ומיד אמר אד"ש מסתמא על 95. ואח"כ הכריז כ"ק אד"ש: חיים אשר כהנוב איז דא? מיד הוא בא ומוזג לו אד"ש כוס מלא של תשעים וחמש ושתי ולא הרגישו כלל, וכ"ק אמר שיהא לך שנת הרחבה בגשמיות, ואמר אד"ש שזוכר שבפאריז עשה (חיים אשר) קידוש על 95, ואח"כ אמר אד"ש שישתה עוד כוס ושתי עוד כוס מלא, ואח"כ ישן.

לאחר מכן דיבר אד"ש שיחה בענין שיכולים לשמוע חסידות ואח"כ הולכים לאכול קוגעל וזלמן דוכמאן התחיל לחזור על מה שאמר אד"ש, לאכול קוגיל וזלמן קיגול חייך בקול רם אז אד"ש גם חייך, ואח"כ אמר אד"ש שראו בפועל מופתים אצל דעם שווער, ואח"כ הלכו לאכול קוגיל, וגם אז חייך ואד"ש גם חייך.

בזמן שמוזג כ"ק אד"ש משקה לחיים אשר כהנוב אמר לזלמן דוכמאן ברוסית שהזקנים כבר נהיו... ועשה עם ידו עליו כמו שהפסיד ובכל מלה שיצא מאד"ש בהשיחה רקד זלמן דוכמאן ובסוף שם ראשו על השולחן וכך התעלף, ובאמצע השיחה הוציאו אותו, וכ"ק דיבר כמו שלא הי' כלום. בשעה שרקד ועשה עצמו שיכור אמר אד"ש, פרובירט נאר צו אנריערן זיין טיי (עניבה), וועט איר זען אז ער ווייס אלץ.

אח"כ מוזג אד"ש לחיים לכל היושבים על ידו וגם להבן אח של חזון איש, ועוד. אח"כ קם ר' שמואל לעוויטין וביקש שגם הוא רוצה משקה, אמר אד"ש מיט אייך האב איך מורא אנצוהויבען, ונתן לו, וגם נתן להרבה. אח"כ דיבר שיחה בהנוגע לכפר חב"ד, ובשעה 2:30 שתי אד"ש באמצע ההתוועדות כמה כוסות עד הסוף, וכשגמר עד הסוף, שם ידו הקי על המצח ושפסף, כך הי' כמה פעמים. ופעם הי' שהביט בכוס וראה שריקה ומיד ניגש מענטליק למוזג ואד"ש דיבר עם מישהו וחיתה מענטליק עד שאד"ש יאמר למוזג, ומיד מוזג, ושתי הכל. אח"כ לקח סידורו ופתח את זה, וכולם חשבו שאד"ש גומר ההתוועדות, ופתאום קרא לנכדו של ר' זיין (נחום) שיבוא לקחת משקה בשביל סבו, מיד התחיל לילך לכיוון כ"ק אד"ש, ועד שבא אמר אד"ש לר' רוטשטיין שיתן לו (לנחום) כוס גדול ואד"ש ימלא לו, ובא נחום עם כוס גדול, ואד"ש מוזג, ואמר הנ"ל לחיים, ואמר אד"ש שזה בשבילו, שיהי' טופח ע"מ להטפוח ולא

שתה הכל ורצה עוד לחיים בשביל סבו, ואמר לו אדי"ש שישתה הכל אז ער זאל נישט צומישען זיינע עם של סבו, ואמר סבך עושה קידוש על 95 און ער פארבייסט נישט.

אח"כ אמר להרב בוקיעט שיגיד לחיים, ושאל כמה פעמים ס'איז א כוס מלא? ואמר הנ"ל על כוס מלא, ודיבר שיחה ולאחר השיחה שאל אם חיים אשר כבר ישן, ואמרו שכבר יצא י"ח בעד דלא ידע. בינתיים חיים אשר בא לכ"ק אדי"ש, ומוזג לו כ"ק אדי"ש עוד כוס מלא ואמר חיים אשר לאדי"ש בגשמיות שיהי לי הרחבה כבר קבלתי ברכה (בפעם הראשונה) אבל ברוחניות עוד לא קבלתי, וסגר אדי"ש את הרמקול, ואמר אדי"ש משהו, ובינתיים שתה אדי"ש עוד כמה כוסות והתחיל לשאול על כמה מהבחורים שנסעו למחנה צבא לקרוא את המגילה, וניגשו יצחק מאיר קגן, שלום בער הכט ובן ציון שאפראן וגם הם הביאו משקה עם תפוזים, ואדי"ש מזג לכל אחד ונתן לכל א' מהתפוזים, וגם נתן ליעקב הכט ומוזג לו כוס מלא ואמר לו אז די מיידלעך וועלן נישט וויסן, ואח"כ אמר לו שהמדריכות לא ידעו, ואח"כ אמר למענטליק, טוט מיר א טובה און נעמט משקה, חייך, ומוזג לו כוס מלא מ-95, והנ"ל שתה בפעם אחד (ולאחר ההתוועדות הי' שמח עם כולם, ובפרט אתו) ואדי"ש חילק גם לעוד, אח"כ הכריז משה יצחק הכט איז דא, ולא הי', וכך הכריז הרבה אנשים, אח"כ נתן לר' דוד ראסקין כל העוגות והסודה להתוועדות שתיי מחר. גם בהתוועדות זו הי' מגבית.

אח"כ דיבר כ"ק אדי"ש שיחה קצרה, ואחר השיחה הכריז "כלים ריקים אל תמעטיי", ואח"כ אמר "כל הפושט יד נותנים לו", מיד כל הקהל מכל הארבע פנות של הזאל רצו לעבר כ"ק אדי"ש בפעם אחת, ואדי"ש יושב ומחלק לכל אחד, ואמר שטופט זיך נישט, מען קען נישט אזוי טיילן, וכל הקהל התחילו צו אראפ שלעפן אנשים שעמדו על השולחן של הרבי, והי' כזה טומעל שאחד עלה על השני וכו', ומרוב הדחיפות הצטרך כ"ק אדי"ש לעמוד ממקומו, והסידור של כ"ק אדי"ש מלא משקה, ובינתיים צועקים בקולי קולות שלא לדחוף, וכמובן שאעפ"כ הי' שטופעניש גדולה, והזקנים במזל ברחו משם על פי נס, וזה קם וזה נופל והשיכורים בשלהם וכ"ק אדי"ש עומד מתוך שמחה וקירוב ומוזג לכל אחד ואחד משקה, וכשגומר בקבוק, נותנים ישר בקבוק שני וכן הלאה, ובינתיים בירך כ"ק אדי"ש את הברכה אחרונה והרבי עמד לצאת ובקושי עשו דרך ללכת וצועקים ודוחפים אנשים זה על זה ובנתיים התחיל ב.ר. לצעוק בבכיות רבי, רבי איריט מיר צוגעזאגט, פארגעסט מיר נישט! ואדי"ש חייך ונתן לו. כ"ק אדי"ש הגיע למדרגות הבימה ופתאום חומת אנשים נפלו ובתוכם הי' גם הר' חדקוב שגם הוא לקח משקה, ועד שקמו כולם ועשו דרך הי' שם דחיפות רבות (ולא אשקר שדחפו גם להרבי), ויצא כ"ק אדי"ש והשעה הי' בערך 3:30, בינתיים כשנתן כ"ק אדי"ש משקה נשבר גם רגל אחת מהכסא של כ"ק אדי"ש.

בינתיים נשמע פתאום שכי"ק אדי"ש מחלק משקה בחוף, וזה התחיל על יד הדלת של 770, וכמובן שהתחיל הדחיפות עוה"פ מלמטה למעלה, זה לא קיבל, וזה רוצה עוה"פ וכו' וזה שיכור, העיקר הי' שמח. וכ"ק אדי"ש הלך עד לקאר שלו שהי' צריך לקחת את הרבי לביתו, ושם עמד כ"ק אדי"ש וחילק משקה, ומרוב הדחיפות שכולם רצו, התחילו לעלות על הקאר כדי לקבל משקה, וכ"ק אדי"ש אמר לכמה "וואס שטופט איר", או שאמר, "איר האט שוין געהאט וואס שטופט איר", וכך גם שאל ליאסל גאלדשטיין, שעמד על יד הרבי, "איר האט שוין געהאט איז וואס שטייט איר דא", ואמר הנ"ל איך שטיי אז מען זאל נישט שטופן דעם רביין (ובינתיים שמע כל דבר, והי' גם זייער שארפער ווערטער מאד"ש), וענה לו אדי"ש, מיט אייער שטיין פארנעמט איר נאך א פלאץ.

גם אמר לו.ג. "דו האסט שוין באקומען", והוא ענה לא, ואמר לו אדי"ש "גיין פון דארטן, וואו עס הייבט זיך אן דער שורה", וזה הי' כבר לאחר שדחף כדי להגיע לכ"ק אדי"ש יותר מחצי שעה, והלך לסוף השורה, כי התחילו לעשות איזה סדר, ובסוף הנ"ל לא קיבל. וכך עמד כ"ק אדי"ש ע"י הקאר, ולא הי' לו כבר כח לחלק, אבל אעפ"כ מחלק לכל אחד ואחד, ועונה לכולם לחיים ולברכה בקול רם, ובאמצע עשה אלפערוביץ (יאסיל, מארץ ישראל) תמונה עם אור, ואדי"ש שאל מי עשה את זה, ולא המשיך לחלק עד שנתנו לו את המצלמה וגם אמרו לו מי עשה, ואמר אדי"ש "מען טיילט משקה... און אנדערע ליגן אין חיצוניות ממש" ואח"כ המשיך לחלק ואת הקאר שברו, והדלת לא הי' יכולים לפתוח, כי כל הקהל עמדו על הקאר ובמילא האט זיך אריינגעקוועטשט דער דאך, והי' כבר 4:30 בלילה.

בסוף בא ר' מרדכי ריבקיין עם הקאר שלו, ובינתיים הלכו כל הבחורים להבית של כ"ק אדי"ש, גם אחרים הלכו אחרי הקאר כל הדרך באמצע הרחובות, וכשהגיע לביתו גם חילק כ"ק אדי"ש משקה, והי' שם ממש שמח מאד, כ"ק ממש רקד על מקומו לזמן רב על יד הדלת שלו, ולייבל מוציקין עשה קולע, ור' אברהם פרשן הי' בשמחה עצומה, ושם הי' בערך חצי שעה כל הענין, ואח"כ הלך כ"ק לתוך ביתו, והעיר והרחוב איסטערן פארקוויי הי' צהלה ושמחה, עד אור הבוקר, התוועדו וכו'.

בין הענינים הי' שאחד ניגש לכ"ק אדי"ש (כשעמד על יד הקאר) ואמר שהוא גם רוצה בשביל מישוהו אחר, ושאל כ"ק אדי"ש מי זה, ולאחר שענה אמר אדי"ש אם אינו יכול לבוא בעצמו קומט עם נישט.

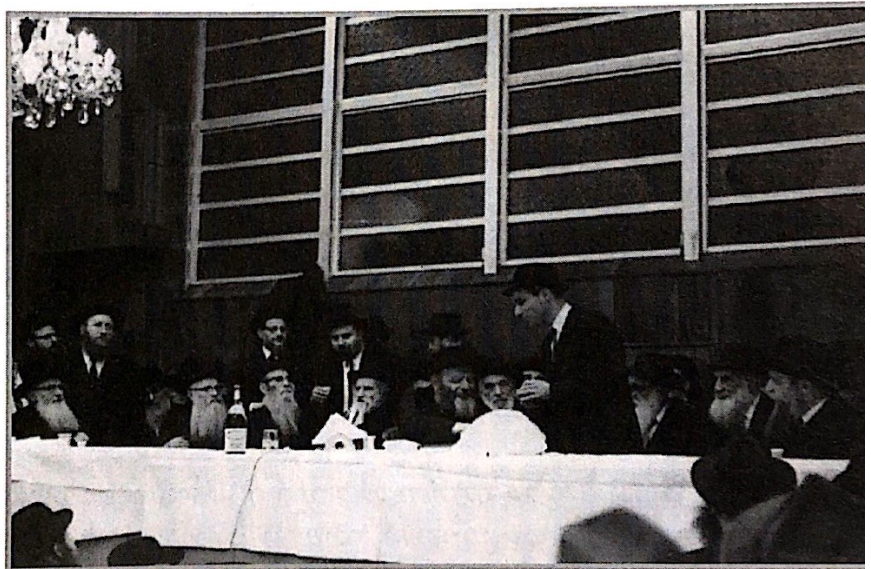
הרבה אנשים בקשו דברים פרטיים מאד"ש כשנגשו על יד הקאר, ולהרבה מהם נתן ברכתו, ולאחרים לא נתן כ"ו. היו הרבה שביקשו עבור קרוביהם במדינה ההוא. אד"ש נתן ברכות בשפע.
ש.ב.ל. הג. בא לכ"ק אד"ש עם כוס וכשתן לו כ"ק אד"ש ראה שכל המשקה הולך לאיבוד לפי שהכוס קרוע, ואמר לו אד"ש "א צובראכענע כלי איז נישט קיין מחזיק..."

יום שני שושן פורים תשכ"ו

הבקר בא כ"ק אד"ש ל-770 בשעה 10:05, נכנס לקריאת התורה בשעה 10:30 מפני שלא היו אנשים בשביל המנין, אחרי קריאת התורה עמד ברוך קיבמאן ונתן גוראריי ובקשו משקה מפני שלא קיבלו אתמול, ואד"ש נתן להם. בשעה 3:20 יצא למנחה. אחרי מנחה ניגש א. עם בקבוק משקה שיתן, אז אמר אד"ש איר קענט אליין אנגיטן און אליין טרינקען, עס איז נאך פורים, ויצא.

בלילה כשנכנס ההוא ליחידות אמר לו כ"ק אד"ש שלא רצה לבלבל כל הסדר של הבחורים, אם היי מחלק היי מפריע כל הסדר. בשעה 5:10 נסע הביתה וחזר בשעה 6:00, למעריב נכנס בשעה 6:50, וניסן מינדעל היי שם עד שעה 8:30. בתחילת היחידות נכנס הרי ישראל שם טוב, שלום בער ליפסקער (מאמעריקע), מאיר בלוי, משה וישעצקי, הוא היי שם כעשרים רגעים, ובסוף נכנס גדליי אקסילראד, היי גם כעשרים רגעים, אברהם קראנץ גם נכנס. בשעה 10:30

התחיל ר' דוד ראסקין להתוועד וחילק מהמזונות שנתן כ"ק אד"ש בהתוועדות, וגם המשקה והסודה, וגם חילק הרבה מהמזונות מהמשלוח מנות וגם לייב גרונר הביא עוד, בסוף בא להתוועד ר' גדליי והשתכר ובכה וכו' והתוועדו עד שעה מאוחרת. ובשעה 1:00 נגמרה היחידות, וחדקוב נכנס עד שעה 1:50 ואח"כ יצא כ"ק אד"ש מחדרו והביט בזאל ונסע הביתה.

יום שלישי י"ז אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 12:35, נכנס למנחה בזמן, הכה אשמנו כשעמד ע"י השולחן ולא הסתובב. נסע הביתה בערב בשעה 5:35 וחזר 6:20,

נכנס למעריב בזמן, באמצע מעריב הביט בחוץ מהיד (בין האצבעות) ובק"ש התחיל בזמן שהחזן כבר גמר ק"ש, ובזמן ק"ש הפסיק, אז חשבו שכבר גמר, ואמר החזן אלוקיכם אמת, וכשאמר החזן המשיד כ"ק אד"ש את הק"ש, כי לא רצה שיחכו עליו. בשעה 11:35 יצא אד"ש מחדרו עם מכתב בידו ונכנס למרכז ומסר לחדקוב ודיבר אתו משהו ואח"כ חזר לחדרו פסיעה וניסה לפתוח הדלת שלו ורצה לראות אם זה סגור טוב, ונסע עם קרינסקי אד"ש יצא מחדרו עשרים רגעים אחר שחדקוב יצא ממנו.

יום רביעי י"ח אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:00 ונכנס לקריאת התורה, ואד"ש קיבל שלישי. למנחה לא יצא. בשעה 5:25 נסע הביתה וחזר בשעה 6:15 ונכנס ניסן מינדעל, למעריב נכנס כ"ק אד"ש בשעה 6:57 אחרי מעריב ניגש ר' יקותיאל קלמנסון מפאריז ודיבר משהו ואח"כ ניגש אשתו של הירש דובראווסקי שבתה חולה ונכנסה בפנים, ובכלל בלילה ההוא לא היי יחידות. בשעה 11:15 נסע הביתה עם קרינסקי.

יום שישי י"ט אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 2:00, נסע הביתה בשעה 4:20, חזר מביתו בשעה 5:25, נכנס למנחה בשעה 5:40. ירד למעריב בשעה 6:45, אחרי מעריב הודיע ר' יוחנן גורדון ששלום מענדיל קורא כולם להשלום זכר אז זלמן דוכמאן הזכיר ששמעון אהרן קורא ולא שלום מענדיל, ואד"ש חייד. בשעה 9:10 הלך אד"ש לביתו.

יום ש"ק כ' אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 9:50 ירד להתפלל בזמן, התפלל בלי הפסק עד אחרי ברכו ואח"כ פתח בחומש

והביט בו, גם בחזרת השי"ץ וגם אחרי ויהי בנסוע הארון ובתניא לא הביט בכלל כל התפילה, להגבהה של הסי"ת הראשונה פסע כמה פסיעות קדימה, בזמן שהוציא את הסי"ת היי א בלעטיל פון א ספר על הארץ, והראה אדי"ש עם אצבעו והרימו, קיבל מפטיר והפטיר מפרשת פרה. אחרי התפילה לא חיכה שיכריזו מנחה ונכנס בעריל יוניק לכי"ק אדי"ש ובשעה 1:30 ירד להתוועדות ועשה קידוש בזמן הקידוש קם חצי גופן, ואמר לחיים לכל הקהל.

בשיחה הראשונה דיבר הקישור מפורים עם הסדרה שכתוב מרדכי בפרשת כי תשא מר דרור מתרגמין מרדכיא וגם אמר שהיום ראשון נכלל בשבת.

בשיחה השני' אמר שחיכה כל השבוע וחשבתי שישאלו אותי למה צריכים להביא גמרא מחולין שהפרשה כי תשא שכותב שמרדכי מן התורה מנין והלא היי יכול להביא ממגילה לבד ראי על פורים מן התורה, שרז"ל אמרו מפני מה ציוה הקב"ה לתת ממחצית השקל מעשרת אלפים, אלא כתוב בגמרא במגילה ולמה היי צריך להביא מגמרא דחולין, ואמר הנהגתי איז דאך אז שלח לחמך על פני המים, ואולי יש אחד שיהא לו הקושיא, וכל דבר שבדיבור יכול להגיע לכל קצוי תבל, ממילא גם יגיע וזה שקשה לו הקושיא ואמר שכאן אף אחד לא מתעניין בהדבר ולמה אומר זה, אלא כמו קול קורא במדבר, ואמר איך זה ... את כולם ואמר שלא הקושיא שומעים וגם לא התירוץ וממילא גם לא שומעים המוסר, ובמילא יכול לדבר מוסר... ואולי יש אחד שקשה לו אז יתרוץ. ואמר שהמחלוקת עם המן ונתן עשרת אלפים אז אחרשו החזיר לו.

אמר מאמר כעין שיחה מאדמו"ר הצ"צ שיצא לעת כשבא לחרות ואח"כ אמר שיחה על פיי רשיי על ויצר בחרט, בשעה 3:25 נגמר ההתוועדות (מוקדם מאד), אח"כ אמר ברכה אחרונה והתחיל בהניגון כי בשמחה, חזר מביתו בשעה 5:15, נכנס למעריב 6:45, נסע הביתה בשעה 7:25.

יום ראשון כ"א אדר תשכ"ו

בשעה 8:25 התחיל היחידות, נכנס מולא בוטמאן עם הכלה ועם המחותר, גם נכנס אברהם שער, יחזקאל שער אם אשתו לחצי שעה בערך, דיבר אדי"ש עמו בהנוגע לחינוך העצמאי. גם נכנס ר' אברהם (המלאך) בעלעסאפסקי לרבע שעה, בשעה 12:50 נכנס אחד מאנגלי שבא במיוחד היום בשביל היחידות מאנגלי ואחר היחידות חוזר לאנגלי והיי ביחידות שעתיים. ואח"כ בשעה 3:10 נכנס שלמה קירש עד 4:28 ואח"כ נכנס חדקוב לעשרה רגעים ואח"כ יצא כ"ק אדי"ש ונסע עם קרינסקי.

היי איש מקליוולאנד לעשרים וחמש רגעים.

יום שני כ"ב אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:15, לא חיכה המנין על אדי"ש בשביל קריאה אלא אח"כ עשו מנין לקריאה (חדקוב אמר לא לחכות).

למנחה יצא כ"ק אדי"ש בזמן, בשעה 5:35 נסע הביתה וחזר 6:15 נכנס ניסן מינדעל. מעריב בשעה 6:48, אחרי מעריב נכנס מינדעל עוה"פ.

בשעה 1:20 יצא כ"ק אדי"ש ונסע לביתו והביט בהזאל כשיצא. נסע עם הרבנית, הוא ישב כמה רגעים בהקאר והביט על הבנין של הרופא [היום הבנין של הספריה] ואח"כ נסע.

יום שלישי כ"ג אדר תשכ"ו

היום נסע לביתו בשעה 11:20 עם הרבנית.

יום רביעי כ"ד אדר תשכ"ו

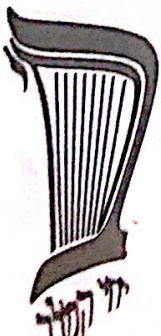
הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 1:00, נכנס לפני מנחה והודיע אז ער וועט ארויס קומען שפעט, ויצא למנחה בשעה 3:21, נסע הביתה בערב בשעה 5:35, חזר מביתו בשעה 6:35, למעריב נכנס בזמן.

בשעה 11:00 באה הרבנית וחיתכה בחוץ עד בערך שלושת רבעי שעה ואדי"ש לא יצא, והרבנית ראתה את חזקיי לוי ואמרה לו שיקרא את יודיל קרינסקי, יודיל יצא אליי ואח"כ טלפן יודל להרבי שהיא מחכה, ואח"כ יצא יודיל און זי איז אוועק געפארען (חזרה הביתה), ובשעה 12:15 יצא אדי"ש מהר ומיד הלכתי ליודיל ואמרת לו שאדי"ש יצא, ומיד איז ארויסגעלאפען יודיל, והרבי כמעט שכבר הלך (הלך כבר קצת להצד כמו שילך ברגל) ובמילא דפקתי חזק בהזלת אז הרבי חיכה לרגע אז יודיל ניגש להרבי והרבי נכנס להקאר ונסע עם יודיל לביתו.

חדקוב היי עסוק הלילה עם הטלפון ומסתמא אדי"ש היי בקשר עם הטלפון ובשביל זה לא יצא.

יום חמישי כ"ה אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:00, נתן לעני כמה מטבעות, יצא לקריאת התורה, בשעה 12:50 נסע למקוה

מסתמא התפלל לפני זה, נסע לאוהל בשעה 1:15, נסע היום להאוהל מפני שהיום הוא יום הולדת של הרבנית. חזר מהאוהל בשעה 6:15 פתחתי לו הדלת של הקאר ואמר לי א דאנק, מיד נכנס למנחה. ואחרי מנחה נכנס סימפסון להרבי ושאל מתי לאפות המצות של כפר חב"ד וענה לו ביום שלישי, והיי כבר מישהו שיקח המצות, למעריב נכנס בשעה 6:35, בשעה 6:48 נסע הביתה וחזר בשעה 7:50 ובשעה 8:10 נכנס חדקוב והיי עד 8:45, ואח"כ נכנס ליחידות ר' אלי משה ליס וכן שמעון פרס והיי כשעה ואח"כ נכנס מא"י שמעון כץ והיי שעה ועשרים רגעים, ואח"כ נכנס מרדכי הכהן והיי עד 1:55 פחות משעה, נכנס ברוך קיוומאן בשעה 2:25 נכנס ישע"י הערצל לשתים עשרה רגעים ובשעה 2:35 נכנס חדקוב והיי עד 3:35 (כשעה), ובשעה 3:40 יצא אד"ש והביט בזאל ונסע הביתה עם קרינסקי. בלילה נכנס ישראל דוכמאן להרבי וראבינאוויץ מסר לו פתקא שימסור להרבי שרוצה צו אריין גיין להרבי, וישראל דוכמאן היי כעשרים וחמש רגעים ואח"כ יצא ישראל דוכמאן ואמר שמה שהיי כל כך הרבה זמן זה רק מצד ראבינאוויץ, ולייב גרונר צעק על ישראל דוכמאן ואח"כ על ראבינאוויץ וצעק לו "שייגעץ" הרבי ענה לישראל דוכמאן בהנוגע לראבינאוויץ שיכול לכתוב הכל בכתב ואם לא יכול שידבר עם חדקוב.

יום שישי כ"ז אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה

12:30.

היום קיבל רבינוביץ תשובה מהרבי בענין השידוך עם ... שאתי לא משחקים ואם רוצה להתייעץ שיתיעץ עם מישהו אחר ואד"ש הפסיק הקשר עם רבינוביץ. בשעה 4:35 נסע הביתה בערב, חזר מביתו בשעה 5:40 ברגל, נכנס למנחה, ירד למעריב בזמן, אחרי התפילה הכריזו שתהלים יהיי בבוקר בשעה 8:30, בשעה 9:35 הלך הביתה, היום נהיי חתן ישע"י הרצל.

יום ש"ק כ"ז אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 8:47

וחיכה כל העולם, ירד לתהלים בשעה 8:48 והלך מהר, החזן דוכמאן דילג הרבה בתהלים וגמר בשעה 10:15, אד"ש עוד לא גמר ובשעה 10:35 ירד להתפילה, התפלל עד ברכו ואח"כ הביט באיזה כתב יד וכך הביט עד אמצע הקריאה, ואח"כ הביט בחומש, ובס"ת הראשונה פסע כמה פסיעות וקיבל מפטיר כרגיל. נגמר התפילה בשעה 12:50, מאוחר מאד, ובשעה 1:30 ירד להתוועדות כרגיל.

בהשיחה הראשונה דיבר מהחודש, ומהנשיאים שהציץ קיבל בבי ניסן י"א ניסן מאדמו"ר הרש"ב, ובהשיחה השנייה שהפרשה שלנו הוא מהנשיאים ודיבר הרבה על הרש"י והנשיאים הביאו את אבני השם ורש"י מפרש אמר ר' נתן מה ראו נשיאים להתנדב לחנוכה המזבח בתחלה וכו' ובמשכן לא התנדבו תחלה כו', וע"ז ביאר הרבי מאוד באריכות ממש, היי שיחה מאוד תענייגה ופירש למה היי אשר ... שלא בא אצלהם הביטול, וגם ביאר למה רש"י מפרש שאמר את זה ר' נתן ובהתחלת הפרשה שמביא רש"י ללא יצאת וי"א לחלק יצאת גם ר' נתן אומר את זה, ורש"י לא מביא אותו, וביאר שכאן שר' נתן היי ראוי להיות נשיא אביו גם היי נשיא ור' שמעון בן גמליאל שהיי צריך להתתקן תקנה היי צריך לשאול אותו והוא אומר שהנשיאים הם צריכים להתנדב לכתחילה וכל הפירוש רש"י מן הראוי שהוא יגיד את זה. השיחה היי מאוד מתוק אצל כולם.

ואמר שלוש שיחות ואח"כ אמר את המאמר מהציץ על פרשת החודש ואח"כ היי תור ארוך מהמביאי משקה, ברוך לווינגער שם בקבוק יין ורצה לקחת את זה לארץ ישראל ושם על השולחן אמר לו כ"ק אד"ש שיביא אחר ואת זה יחלק כאן מפני שזה שם על הושלחן והשני הבא עם נייר. גם ניגש ר' מענדל ריבקיין כי נכדו הראשון נהיי בר מצוה ונכד של ר' זלמן דוכמאן, אז הרבי הוציא בחזקה הבקבוק מר' מענדל וקרא את ר' זלמן דוכמאן ומזג לו לחיים. גם ישע"י הערצל ניגש שנהיי לחתן, והרבי אמר לו שיגיד בהווארט איזה ענין בנגלה ואם יפריעו לך להגיד, זאלסטו זאגען אז איך האב געהייסען אז דו זאלסט זאגען די גאנצע.

ואח"כ דיבר כ"ק אד"ש עוד שני שיחות, ובשעה 2:50 הביט אד"ש על השעון ועשה עם ראשו הק' שכבר מאוחר,

ההתוועדות נגמרה בשעה 4:40, למנחה נכנס אחרי עשרה רגעים, חזר מביתו בשעה 6:25, נכנס למעריב בשעה 6:55, הלך לביתו ברגל בשעה 7:30.

יום ראשון כ"ה אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 1:15 ובא עם הרבנית, בשעה 3:15 הודיע אד"ש אז ער וועט קומען שפעטער מיט עשרים רגעים ויצא למנחה בשעה 3:25, בכלל הביט אד"ש הביטה משונה, נסע הביתה בערב בשעה 5:45, חזר מביתו בשעה 6:43, נכנס למעריב בזמן. התחיל היחידות בשעה 8:30, נכנס בן ציון ראסקין עם הכלה, אחיו של בנימין קליין, ליב סברדלוב עם אשתו, נתן וואלף הרבי אמר לו זאל זיין פארטרונקען אין לערנען נגלה און חסידות, בריקמאן נכנס, זלמן בוטמאן, בוטמאן אמר לאד"ש שראה בחוץ את זעליג לעווין ומאוד שבור. אמר הרבי לרי' זלמן שיכתוב שמו ושם אמו והמשיך אד"ש שאעפ"י שאני גם יודע את השם ושם אמו שיכתוב הוא, בשעה ... בערב עשה הרבי הפסקה, ודיבר על הטלפון, אומרים שכל ער"ח מדבר ר' יעקב כץ עם הרבי על הטלפון אולי זה הוא על הטלפון, והפסקה הי עד 11:35, ואח"כ נכנס בחור אחד, ובשעה 12:05 נכנס ר' שלמה פערלין מאנגליי (שבא במיוחד בשביל היחידות) והי עד שעה 1:20 הרבי נתן לו מהשטרלים [כסף מאנגליי] והוא לא רצה לקחת ואמר לו כ"ק אד"ש שמחייב לקחת מפני השנה שהוא שנת המאה להצ"צ ונתן בשביל הבנין שבונים בית ליובאוויטש (בענגלאנד), הרבי גם אמר שהשבת הוא שבת מיוחד ... ואח"כ נכנס ר' דוד ראסקין לעשרה רגעים, ואח"כ נכנס בנו של ר' שלמה פערלין ואד"ש נתן לו עשרים שטרלים על כל אחד ואמר לו שנתן לו עשרים שטרלנים מיוחדים ואמר לו שימכור כל אחד בשביל עשרים שטרלנים ואח"כ אמר אם יכול עד מאה בשביל כל אחד. וגם אמר לו אד"ש בענין הראי של אביו שעתה יצא מכאן, וועט ער נישט קענען זען מפני שכולם ילכו און זיי וועלען קוקען באם אחרי היחידות וועט ער קען זען צו נישט, אבער עס וועט קומען א טאג, וואס ער וועט קענען זען, ואד"ש אמר לאביו גם, אז ער זאל אריין קוקן אין סידור בשעת ער דאווענט, נכנס גם יחזקאל גזבורג, ושטיימיץ והיי כחצי שעה, ובנו של ר' שלמה גם היי כחצי שעה. לשטיימיץ אמר אד"ש שזה שכותב ספרים אז לכאורה באותו זמן שכותב הוא ביטול תורה אבל אח"כ אם אחד רואה את הספר, ואם מתעורר הזכות באה לזה שהוא הוציא את זה.

ובשעה 3:50 נגמרה היחידות וחדקוב נכנס לכמה רגעים ובשעה 3:55 יצא אד"ש והביט בזאל, ונסע הביתה עם קרינסקי.

ורי' דוד ראסקין איז געזעצן און האט פארבראכט ודיבר שצריך לבקש ברכה מאד"ש אז ער זאל לאזען וואקסען א בארד, דיבר לשטיימעץ.

יום שני כ"ט אדר תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:00, נכנס לקריאה, אחרי קריאת התורה בחוץ דיבר הרבי עם לייב גרונו, ונכנס עמו לחדרו ובחוץ עמד שלום הכט ולייב שיצא מחדרו של אד"ש סגר הדלת, והרבי צלצל בהדלת לבד בלי ששלום הכט האט אנגעקלאפט אין טיר, ונכנס והיי שם עד בערך 10:30. אד"ש הלך למקוה. נסע להאוהל בשעה 12:45 חזר מהאוהל בשעה 6:15 פתחתי לו הדלת של הקאר.

בזמן שנכנס בפנים עמד שם חדקוב, ואמר מען ווארט אויף מים שלנו, אמר לו אד"ש מען ווארט אויף מים שלנו ס'איז נישטא וואס צו ווארטן ס'איז שוין נאך די שקיעה ואח"כ נטל ידיו, ולייב גרונו נכנס לאד"ש, ואח"כ יצא אד"ש מהר מחדרו והלך לשפוך מים שלנו, ומיד שטף הכוס ג' פעמים, ושפך אין דעם זעלבען כוס שלושה פעמים, והלך מהר בחזרה ובזמן שהלך לשפוך מים שלנו כולם רצו אחריו וקפצו מהחלונות והרבי החזיר ראשו והביט, מיד אחרי מים שלנו נכנס לחדרו והחליף את הנעלים ונכנס למנחה ולמנחה נכנס 6:21 השקיעה היתה 6:13, בשעה 6:43 נכנס למעריב.

וכשיצא מ-770 ראה את רוטשטיין אמר לו היינט האט איר א פרייע נאכט, ולא חזר הלילה מביתו.

יום שלישי ר"ח ניסן תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:05, נכנס לקריאת התורה, בקריאת התורה הרים הרבי את החומש והביט ברשיי עד שקראו לו לעלי, וגם אח"כ שהלך חזרה להשולחן הרים את החומש עוה"פ והביט בו. למנחה יצא בזמן, נסע הביתה 5:25, חזר מביתו 6:40, למעריב בשעה 7:02, מתחילים כבר להתפלל בשעה 7:00 מעריב.

אחרי מנחה היום נכנס ר' רוטשטיין בשעה 11:40 נסע הביתה עם הרבנית.

יום רביעי ב' ניסן תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 10:15, נסע למקוה בשעה 10:40, לפני שיצא להאוהל נכנס ר' לייב גרונר ויצא הרבי לנסוע להאוהל בשעה 12:47 אחז כמה חבילות, חזר מהאוהל בשעה 6:18, פתחתי לו את הדלת של הקאר ואמר לי א דאנק, ונטל ידיו ונכנס למנחה, בשעה 6:25 במנחה הביט על כל הקהל הבטה משונה הביט הרבה פעמים נגמר מנחה 6:40, ור' שמואל לעוויטין התפלל מנחה, נכנס למעריב בשעה 6:50 גם הביט. במנחה אחרי שפסע שלושה פסיעות שם הסידור על השולחן וסידר את העניבה ולא לקח את הסידור חזרה עד אחרי קדושה.

למעריב אחרי עלינו הכניס ידו בחיקו בכיסו הימני והוציא חבילה עם דולרים היי עם גומי וספר את זה והיי כמה חמישיות וגם אחדים, והביט עד שניגשו ר' שמואל ואמר לו גם אע"פ שיש הפסקה מתפילה שיתוועד הלילה, וגם אמר לו שיש מחלוקת מתי יהיי הגאולה אם בתשרי או בניסן ... אד"ש ... היי כותב בפשטות על חודש ניסן ודיבר אתו עוד והוא לא זוכר וגם כמה פעמים חייך אליו אד"ש, את הסכום לא רצה להגיד ר' שמואל. בשעה 7:50 נסע אד"ש לביתו ואחז בידו אור התורה החדש ולא חזר הלילה. ר' שמואל התוועד בשעה שמונה כחצי שעה ואח"כ התוועד ר' שלום מארוזוב. הלילה הווארט של ישע"י הרצל, בהווארט השתתפו הרב מענטליק ודזשיקאבסאן, הוא גם דיבר כמה מילים, והחתן אמר פלפול בחצי שיעור.

(בסוף שמענו שכ"ק אד"ש נתן לר' שמואל 46 דולר (כך שמעתי, ואין אני בטוח בזה כלל וכלל), ועשו גורל בשביל הכסף, כיון שאמר אד"ש שבזה הכסף הוא משתתף בהתועדויות שצריך להיות עד י"ג ניסן (כך אמר אד"ש), ובמילא מכרו הכסף בכדי לעשות עוד כסף למשקה ובין הזוכים שני שטרות של חמישה דולר היי ש"ב קיוומאן ושמואל שפריצער.

יום חמישי ג' ניסן תשכ"ו

היום בצהריים נכנס ר' ניסן מינדעל.

בשעה 10:55 נכנס הרב חדקוב והיי כשעה ובשעה 11:45 נסע הביתה עם חדקוב.

בשעה 12:00 התחיל ר' דוד ראסקין להתוועד והתוועד כמה שעות.

היום קיבל רבינוביץ תשובה מהרבי, שהענין מהשידוך בטל ומבוטל והרבי ביטל את זה, וגם הרבי כתב כזה מכתב לאחיו שהשידוך עם ... מבוטל כמו שלא היי דבר כזה וגם כתב אד"ש שלא יכתוב לו הלאה בענין וביום שיש (מחר) היא כתבה לאד"ש וגם לה ענה אד"ש שלא תכתוב עוד מענין זה והשידוך התבטל.

יום שישי ד' ניסן תשכ"ו

הבקר בא הרבי ל-770 בשעה 12:50 ובשעה 4:40 נסע הביתה. היום יצא המאמר החדש הזה לכם מה שאמר בשבוע העבר אד"ש בהתוועדות, ממאמר של אור התורה.

חזר מביתו בשעה 5:40, בשעה 5:55 נכנס למנחה, בשעה 6:55 ירד למעריב, בשעה 9:05 הלך הביתה.

(ההמשך - בהזדמנות אחרת בעזהשיית)

המשיח של דורנו נתגלה בכל התוקף

.. ומה שמתחילים לטעון - היתכן הרי "אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה שנאמר אז ימלא שחוק פינו?" - הרי נשיא דורנו ענינו "אז", דור השמיני, והוא הכריז בעצמו "לאלתר לגאולה", וציוה, וחזר על כך, והורה לפרסם ש"הנה זה בא", "מראה באצבעו ואומר זה" (לא רק "אחר כתלנו", שאפשר לראותו מסדק בכותל), וצריך רק להוסיף ב"עמדו הכן", כיון שהכתורים כבר מצוחצחים, ומה שבעוה"ז לא שייך שחוק - הרי בפסוק מפורש, שבמה דברים אמורים - כשמדובר רגע קודם גילוי משיח צדקנו, אבל מכיון שנשיא-דורנו היה המשיח של דורנו והוא נתגלה בכל התוקף, ממילא, יש לא רק רשות ל"ימלא שחוק פינו ולשונונו רנה", אלא ישנם כל הענינים ד"יוסף" ו"יצחק"!
(קטע מר"ד משיחות אור ליום ד', י"א אלול, ה'תנש"א - בלתי מוגה)

כנסים שונים
 אי. סיוני (מחנה)
 תומך? (מחנה)

November 28, 1969

1970 White House Conference
 on Children and Youth
 Secretary Department of Health,
 Education and Welfare
 Washington, D. C.

Gentlemen:

As a national educational organization - with world wide ramifications - concerned with the wellbeing and education of Jewish youth, we are most interested in your forthcoming conference on children and youth.

Would you, therefore, kindly send us any and all information and paraphernalia you may already have concerning this event.

Assuring you of our appreciation,

Very truly,
 CENTRAL ORGANIZATION
 FOR JEWISH EDUCATION

Rabbi M. A. Hodakov,
 Director

בשנת תש"ל נערכה בבית הלבן בושינגטון ועידה לאומית בענייני חינוך, בריאות ורווחה לילדים ונוער. מטעם המלי"ח נשלחה בקשה רשמית להשתתפות בוועידה, וכן לקבלת חומר ומסמכים הקשורים באירוע. על המכתב היה חתום הרב חזקוני, מנהל הימ"ח. בשולי מכתב הבקשה עצמו רשם כ"ק אד"ש כי:

כמדומה שנהוג

שמי שהוא (מקאנגרעס

או סענאט וכיו"ב)

תומך בבקשה

CITY OF NEW YORK
DEPARTMENT OF HOSPITALS
SEA VIEW HOSPITAL
STATEN ISLAND
NEW YORK

THE SYNAGOGUE
RABBI I. EDWARD KIEV
CHAPLAIN

כ"ק

May 21, 1942.

נח

Agudath Chasidney Chabad
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N.Y.

רעא מיין אנליסט
ק אפש זאל און
אלער און מי
אנליסט און
דער הייליג
אלבא
ווארע און
אלבא

Dear Friends;

We will appreciate your kindness in sending us your periodical "Feading & Holiness" and other material and books distributed by you for the Jewish patients of this hospital.

Sincerely yours,

Edward Kiev

- 5/ סידורים תורה אור
- 2/ ספר השנה
- 5/ מסכות שבת
- א/ דער חבר
- 1/ סעס: שמועסן אידיש ואנגליש
- א/ לא שסתור
- 3/ פוקע עורים
- 3/ קונטרס התפלה
- 3/ קונטרס סאמרים באידיש
- 1/ סעס "הקריאה והקדושה"
- 10/ מהלים
- 5/ ק"ק אונג איבית
- 5/ " " " " " "
- 15/ באר פכאון איבית און אונג איבית
- 15/ און און און און און
- 15/ און און און און און

לפינו מענה כ"ק אדמו"ר מה"מ שנכתב בשנת תש"ב, על מכתב בקשה באנגלית של רב בית-הרפואה "סי וויו" שביקש לשלוח לו את גיליונות "הקריאה והקדושה" שיצאו באותו זמן וכן תומר וספרים נוספים עבור היהודים השהים בבית-הרפואה. והואיל כ"ק אד"ש לענות:

נח

בשם מחנ"י, אנגלית.

כ"ק אד"ש [=כ"ק אדמו"ר הרי"צ] מסר לנו,

לשלוח להם את

מתנתו הוא ספרים

בשביל החולים

שלהם.

ומטובם לאשר

קבלתם.

ובשולי הגיליון של המכתב מופיעה רשימת ספרים, עליה רשם הרבי תיקונים והוסיף ספרים וקונטרסים - כולל ספר התניא - שצריך לשלוח לשם. ולהעיר: בראש המכתב מופיע הרישום ב תשעו - כנראה בגוף כתי"ק אדמו"ר הרי"צ.

העתק יחידות כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א, בהיות אדמו"ר מרחמיסטרביקע אצלו,

אור ליום ב' ו' טבת תשכ"ז. 10 בלילה.

כ"ק אד"ש: מתי יצא מרוסיא, וענהו, ודר בירושלים וכו'.

אד"ש: אני מבין שיש לכם ביה"ד וישיבה.

הנ"ל: ישיבת מאור עיניים.

אד"ש: מהו סדר הלימוד.

הנ"ל: גמי מפרשים הלכה.

אד"ש: ומה בדבר חסידות?

הנ"ל: בליל ש"ק, וש"ק, ושיחות בכל יום.

אד"ש: היתכן שאין בכל יום שיעור חסידות בישיבה חסידית, איני אומר דוקא לקו"ת ותניא, אפשר ללמוד מאו"ע, גם הוא זכה להיות פעמיים אצל הבעש"ט, ומדוע שלא ידע בחור חסידי איך צריכים להתפלל, וידוע לי שבכמה ישיבות ליטאיות לומדים חסידות.

הנ"ל: אנו נוהגים כמנהג אבותינו שלא קבעו זמן בכ"י לחסידות.

אד"ש: המשנה אוי אין עומדים להתפלל אלא מתוך כבוד ראש, והרמ"א אוי: מהתבוננות בגדולת הבורא, וא"א להגיע לזה בפרי ויגש אליו יהודה.

הנ"ל: הבית – מהרן אמר שהטוב ביותר לתפילה ומוסר הוא דף גמי עם רא"ש.

אד"ש: אם הרמ"א אוי ביו"ד שאין תוקעין כף בקערה, און כף איז דער טייטש א לעפיל, און קערה איז דער טייטש א שיסעל, איז דער זעלבער זאך איז דער טייטש "אלא" ניט אנדערש נאר מתוך כבוד ראש, צוא אריינטראכטען אין די גרויסקייט פון דעם באשעפער, און דאס איז נאר דורך תורת הבעש"ט, מיין שווער פלעגט זאגן אז ס'איז זיכער ווען דער חפץ-חיים וואס זיי זיינען געווען זייער בידידות, כו"כ פעמים האבען זיי זיך גיטראפען אויף אסיפות וועגן אידישקייט, ווען ער וואלט געלעבט וואלט ער געזאגט אז צו לערנען תורת הבעש"ט איז אזוי וויכטיג ווי צו לערנען משנה ברורה. כאן היי ראש ישיבה ליטאי, שאלתי אצלו אם לומדים בישיבתו חסידות? ענה לי היכן כתוב שצריכים ללמוד פנימיות התורה, ע"ז עניתי לו, לא אומר לכם מרבנו הזקן נ"ע, אלא מהגר"א מוילנא אשר אומר בפירושו למשלי, כי בלי פנימיות התורה א"א להגיע להלכה ברורה. והזה"ק בפי בהעלותך אוי שנגלה הוא עבור הגוף, ופנימיות התורה הוא עבור הנשמה, והרי א"א לגוף בלא נשמה.

הנ"ל: אנו אין לנו לשנות ממנהג אבותינו. ומיד השיב

אד"ש: משל לרופא שלמד רפואה אצל פרופ' וידוע שנגד מחלה זו מתאימה רפואה זו, ואילו כיום הוא משתמש ברפואה אשר יצאה לא מכבר, היתכן?! אלא המחלה היא אחרת, ואז לא הייתה מחלה זו, ולכך אני מוכרח להשתמש ברפואה אחרת, היום נשתנה המצב מפני צורך העיתים, והרפואה הבדוקה ביותר היא תורת הבעש"ט. (כשחזר לאה"ק הנ"ל אמר שרצה לענות שרפואה לוקחים בקצה המזלג, ולחם כדי שביעה, אולם לא השיב שמא יקשה אד"ש שוב ווייל דער ליובאוויטשער רבי האט א שארפין קאפ...) שוב המשך

אד"ש: ידוע שאלוי ז"ל אמר להבעש"ט לכשיפוצו מעינותיך חוצה דוקא, ואם בפנים עדיין לא לומדים תורתנו...

ישנה ההתגלות דמשיח

נוסף על המבואר לעיל שקיימת מציאותו של משיח בניצוח משיח (בח"י היחידה) שבכאו"א מישראל, קיימת גם מציאותו של משיח כפשוטו (יחידה הכללית) – כידוע ש"בכל דור ודור נולד א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח לישראל", "א' הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו כו", ואילו לא היו מתערבים ענינים בלתי רצויים המונעים ומעכבים כו', הי' מתגלה ובא בפועל ממש.

וע"פ הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משיח שבדורנו, שכבר נסתיימו ונשלמו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבל פני משיח צדקנו, הרי, בימינו אלו נתבטלו כל המניעות והעיכובים כו', וכיון שכן, ישנה (לא רק המציאות דמשיח, אלא) גם ההתגלות דמשיח, ועכשיו צריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש!

(משיחת ש"פ וירא, ח"י מריחשון ה'תשנ"ב - מוגה)

ר"פ ממה שאמר כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א ביחידות אור ליום ו' ה אד"ש פ' ויקרא תשכ"ז, לשני תלמידים.

(קרא כ"ק אדמו"ר שליט"א את הפתקא בו בקשו ברכת כ"ק אד"ש ואמר:) זאל דער אויבערשטער ממלא זיין משאלות לבבכם ברוחניות וגשמיות וכו'.

(אח"כ שאל כ"ק אד"ש:) ווי שטימסטו אין נגלה און אין נסתר? און וואס הערט זיך וועגן הפצת המעיינות?
(השיב: איך טריי [משתדל], ומסר פתקא לכ"ק אד"ש עם ה' שאלות. א) שיטתו בנוגע לארץ ישראל (אתחלתא דגאולה) ובנוגע להבחירות דשם, ואם מותר להיות משרי המדינה. ב) הטעם למה החסידים מאחרים התפילה, ג) בנוגע לקאלעדש ד) למה אין שאר החסידים מקיימים היפוצו מעיינותיך חוצה. ה) מה הענין בזקן?
(כ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א הביט על הפתקא ואמר:) עס זיינען דא פינף שאלות כנגד חמשה חומשי תורה, אויף יעדער שאלה באזונדער וואלט מען געקענט אנשרייבן א ספר.

(ואח"כ אמר:) בנוגע צו ארץ ישראל איז דער ענטפער אויף דעם פשוט, דער רמב"ם זאגט בפירוש אז ווען וועט מען וויסען אז משיח איז געקומען, אז עס וועט זיין א איד א יר"ש און א הוגה בתורה, און ער וועט יכוף כל ישראל צו טאן תומ"צ. עס וועט ניט זיין ווי היינט, נאר אויב עס וועט זיין א איד וואס וועט ניט וועלן לייגן קיין תפילין, אדער ניט בויען קיין סוכה, וועט אים משיח צווינגען דאס טאן — און יעמאלט איז נאך אלץ א ספק צי משיח איז שוין דא.

דערנאך וועט מען בויען דעם ביהמ"ק, און אפילו יעמולט איז נאך אלץ א ספק צי משיח איז דא, דערנאך וועט ער מקבץ זיין די גליות, און יעמולט וועלן אלע וויסען אז עס איז אן אתחלתא דגאולה.

(שאל: הלא ר' אהרן סאלאווייטשיק לא אמר כן, ע"ז אמר כ"ק אד"ש?)
אין מדרש קאן זיין שבעים פנים לתורה, אבער א הלכה שטייט קלאר, אזוי אויך די הלכה שטייט קלאר אין רמב"ם, און מיקען אנדערש ניט זאגען.

(שאל אם רמב"ם זו הוא הפרק האחרון של הלי' מלכים, ע"ז אמר כ"ק אד"ש:) דאס איז לעבען לעצטען.
(והוסיף כ"ק אד"ש:) דער רמב"ם רעכענט אויס עטלעכע מדריגות, און נאך אלץ איז א ספק צי דאס איז משיח,

און כל זמן דאס איז ניטא איז זיכער ניט קיין אתחלתא דגאולה.
דאס איז עפ"י הלכה.

ע"פ לאגיק איז דער ביאור, מיזאגט דאך ומפני חטאינו גלינו מארצנו, איז דאס חטאינו די"קאז" [סיבה] און גלינו מארצנו איז די "עפעקט" איז אויב עס איז דא חטאינו איז נאך אלץ דא גלינו מארצנו, און מה-דאך אז אין די צייטן פון אמוראים ראשונים וכו' איז נאך געווען חטאינו, איז יעצט זיכער דא, ר' אהרן (סאלאווייטשיקס) זיידע (ר' חיים בריסקער) איז דאך זיכער געווען גרעסער פון אים — איך מיינן אין צדקות — און יעמולט איז נאך געווען חטאים, איז יעצט זיכער דא, און נאך מער, איז ווי קען מען זאגען אז עס איז שוין ניטא קיין ענין פון גלות.

אנדערע מיינען אז עס איז שוין דא די גאולה, במילא איז ניטא די קאז צו דעם, קען מען שוין טאן חטאים. וועגן האלטען א פאסט, איז אויב עס האט ניט צעטאהן מיט די רעגירונג, ווי א סטריט קלינער וכו', מאכט ניט אויס, אבער אויב ער האט א דעה, איז דאס היפך משו"ע, און אפילו ער איז א שליח פון צוויי מיליאן אידן, איז אין שליח לדבר עבירה, סיידן אז אלץ וואס זיי זאגען שרייט ער אפ, אויב ניט איז עס היפך משו"ע, און מען ווייזט מיט דעם אז עס איז אתחלתא דגאולה, אויב אבער מיטוט דאס צוליב מפ"ץ זיין אידישקייט, און פון זיי קריגען טובות, מאכט ניט אויס, אבער ניט סתם זיין ביי זיי א מיניסטער, וכו'.

וועגן וואָטען-מאכט ניט אויס, אעפ"י עס זיינען אין דעם פאראן חילוקי דעות, ווארום פון דעם קאן זיין א תועלת פאר די אידן.

וועגן דעם וואס מען דאווענט שטייט, — איז ק"ש ליינט מען טאקע פריער, אבער תפילה — וואס זמנה איז ביז סוף שעה הרביעית — טוט מען שפעטער, ווייל דער רמב"ם פסקינט און דער אלטער רבי ברענגט עס אין שו"ע, אז אן כוונה — ער מיינט פירוש המלות וואס וועגן דעם זיינען פאראן חילוקי דעות, און רוב האלטן אז עס איז ניט מעכב, נאהר ער מיינט די כוונה כללית ווי דע לפני מי אתה עומד, איז אן דעם זאגט דער

רמב"ם — איז תפלתו מבוטלת, איז וואס איז די פעולה אז ער וועט דאווענען פרי, און בשעת מעשה וועט ער טראכטן וועגן ביזנעס, אדער וועגן זיין גראסערי, אדער וועגן זיין שו-מייקער, אז ער וועט דאן סיי ווי מוזן נאך אמאל דאווענען. וועגן קאלעדש — איז דאך דא דער מאמר רז"ל ודברת בס ולא בדברים בטלים, ולא בחכמות חיצוניות, נאהר אויב עס איז צוליב א פראפעשן — ע"ד ווי עס איז דא א שומייקער און א שניידער, און א ביזנעסמאן, קען זיין א פראפעשן א לאיער, במילא אויב מען גייט נאר צוליב דעם, און דער עצם לערנען דארטן איז טפל, צו דעם פראפעשן, און די כוונה פון זיין גיין איז צוליב ער זאל האבען א גרינגערע ארבעט, מאכט ניט אויס.

אויב מ'גייט אבער כדי מען זאל זיין מער אין סאסאיטי, און האבען קאלטשור, און מיזאל וויסען וועגן שייקספיר וכו' איינשטיין, און מען זאל קענען ענטפערן אויף יעדער דיסקאשן, וואס עס זאל נאר ניט זיין, יעמולט איז עס ביטול תורה, און מיטאר ניט גיין, משא"כ כנ"ל פאר א פראפעשן, און דוקא בשעת עס איז נאר פאר דעם, אויב אבער עס איז צוליב דעם, און דערוויילע טראכט ער אויך פאר די אנדערע זאכן, דארף מען שוין ניט גיין.

עס איז צו מיר אריין א פרוי א פרומע מיט א שייטל, און איר מאן איז מיט א בארד, און איר זון גייט אין היי-סקול, האב איך ביי איר געפרעגט וואס טראכטען זיי טאן, ווען ער וועט ענדיקן היי-סקול, האט זי מיר געענפערט, אז ער וועט גיין אין קאלעדש, — מ'דארף דאך זיין א מענטש, האב איך איהר געפרעגט און וואס וועט שאטן אז ער וועט זיין א גאון, און וועט זיין קלאר אין ש"ס ופוסקים, האט זי מיר געענפערט (וצחק כ"ק אד"ש) ער וועט טאקע זיין א גאון, אבער קיין מענטש וועט ער ניט זיין, און ער וועט ניט וויסען ווען שייקספיר... איז געברען געווארען, האב איך איר געפרעגט, און ווען איז רבא געבארען געווארען ווייסט איהר? האט זי מיר געזאגט אז זי ווייסט ניט, האב איך איר געפרעגט און ווען איז דזשוליס סיסור געבארען געווארען ווייסט איר יעז? האט זי מיר

געענפערט "איי נעווער מעט היים".

איז אזא פאל אויף קענען זיין א מענטש, און זיין אין סאסאיעטי, און קענען ענטפערן אויף יעדער פראגע – גיין דערפאר טאהר מען ניט.

ובנוגע פארוואס אנדערע חסידים טוען ניט אין הפצת המעיינות, איז ערשטענס דארף מען ביי זיי פרעגן, (און איך וויל זיך מיט זיי ניט פארטשעפען) אבער בפשטות קאן מען זאגען אין דעם, אז דער מגיד האט געהאט א סאך תלמידים, און יעדער תלמיד האט גענומען תורת המגיד באופן אחר, דער אלטער רבי האט עס גענומען אין אופן פון הרחבה און הפצה, די אנדערע תלמידים האבען עס ניט גענומען באופן של הרחבה, טאקע בעמקות אבער ניט בהרחבה.

איז וויבאלד די תלמידי המגיד האבען עס ניט גענומען באופן של הפצה, קענען די דורות שפעטער עס ניט מפיץ זיין.

עס איז ע"ד החילוק פון איינעם וואס לערנט גמי מיט רש"י – לערנט ער דעם פשט פון די גמרא (אעפ"י עס איז עמקות אבער פשט) משא"כ תוס', פרעגט א קשיא און ענפערט א תירוץ וכו' באופן של הרחבה – ביידע סיי רש"י און סיי תוס' האבען געקענט גוט לערנען גמרא.

ובנוגע וואס איז דער ענין פון א בארד, איז אין דעם פאראן א מחלוקת אין ראשונים, און עס זיינען דא ראשונים וואס האלטען אז מ'דארף טראגען א בארד, און דער צ"צ פסקניט אזוי להלכה.

ע"פ קבלה איז עס פארבונדען מיט די י"ג תקוני דיקנא, און עס איז ממשיך פון די יגמה"ר, און דער צ"צ זאגט אז די דרייצען ווערטער פון פסוק והוא רחום זיינען אנגעגען די יגמה"ר.

..... שאל אם בשביל ביזנעס מותר? וענה כ"ק אד"ש: א"כ אין לדבר סוף.

(שאל למה יש הרבה מהליטווישע שאין להם זקן. ע"ז ענה כ"ק אד"ש: אדער זיי האלטען ווי אנדערע ראשונים, אדער זיי האלטען אז זיי דארפן ניט אנקומען צו די יגמה"ר, מיר אבער ווייסן אז מ'דארף אנקומען צו הי' קל רחום וכו'. דארפן מיר האבען א בארד.

(ובסוף אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:) זאל דער אויבערשטער ממלא זיין וכו'...

אפילו לא השינוי דגניזה

כל יהודי, אנשים נשים וטף, מקבלים על עצמם ומקיימים את הוראות השופט ויועץ הדור. ומשפיעים כך גם על אשתו ובני ביתו, עד על כל אלו שיכול להגיע אליהם.

עד גם בכללות העולם – באופן שכל העולם, גם עולם מלשון העלם והסתר, עם כל פרטיהם ופרטי פרטיהם נעשה רשות היחיד חדור נקודה אחת ויחידה דיחידו של עולם (מלשון העלם למעליותא, מבחי' "ישת חושך סתרו"), כפי שמגלה את עצמו "בקרבו" ע"י "נביא אקים להם גו' כמוך", נשיא הדור ש"הוא הכל", "צדיק יסוד עולם",

ע"ד אבן השתי' – שנמצאת במקום מסויים בעולם הזה הגשמי, וקיימת תמיד בלי שינויים (אפילו לא השינוי דגניזה, כהארון שנגזז וכיו"ב), ע"ד שופט ונביא שקיים (נצחי) בכל דור (כסימן לגילוי אלקות בעולם באופן תמידי – שממנו הושתת כל העולם כולו). ושני הענינים באבן השתי' – (א) נקודה אחת (ב) הכוללת הכל (ממנו הושתת כל העולם) – מרומזים גם באותיות ד"שתי-ה" (ועד"ז בתיבת "ישת" ד"ישת חושך סתרו" כנ"ל): ה"ד מורה על נקודת הביטול (קבלת עול) – ע"ד הענין ד"שופטיך", וה"שתה" מורה על התפשטות – כנראה בצורת האותיות ש, ת, ו – ע"ד הענין ד"יועצך".

(משיחת ש"פ שופטים, ז' אלול ה'תנש"א - מוגה, תרגום מאידית)

פתק
 פתק - הסב
 " (בנו דהנ"ל) "
~~פירסט הרב (האב) הולנד~~
 גוטמן הרב ירות"ו

זעון ש'
 נעמאנאו
 ווילימובסקי
 מיידנציק
 וואלף
 סלונים רע"ז

לפנינו שני פתקים בהם ציין כ"ק אד"ש
 (בהזדמנויות שונות) רשימת אנשים (לפי ההשערה -
 לשלוח להם ברכת שנה טובה). בפתק הראשון כתב
 כ"ק אד"ש:

ובפתק השני:
 פלדמן פנחס כפר
 פרנקל - הסב ת"א
 " (בנו דהנ"ל) "
 פרידמן שמעון הכהן ירות"ו
 פירסט הרב (האב) הולנד
 גוטמן הרב ירות"ו

זעון ש'
 נעמאנאו
 ווילימובסקי
 מיידנציק
 וואלף
 סלונים רע"ז

יומן שנרשם ע"י אחד מהמזכירים - תשכ"ט (כנראה מהרי"ל ש"י גראנער)

וועמען פעלט עס אויס, לסטמר?]

ז' א' אייר

לא היתה התוועדות.

במוצש"ק התענין לדעת מה עשה עם הבא.

ה' ו' אייר

נכנסתי ליחידות בשעה 10:27 עד 10:31

יחידות עד שעה 1:30 לערך.

א' ב' אייר

בא קרוב לשעה 2:00. שאל אצלי ח[דקוב] אם עוד אפשרי להוסיף הערה קצרה מהשיחה.

אחרי מנחה כשנכנסתי שאל לי להנעשה בזה ולא היה שבע רצון מהידיעה שהיום לא יסדרו זה, בנוגע לעי[לברג] יכולים לומר לו [מכיון שסיפרתי שהנ"ל קיבל כבר כל הפרופיס] שביקשתי סעט פרופיס והוספתי הערה זו.

בנוגע להעפ"י אין כדאי זיך ניט איינרייסן מיט אים און זאל ער מאכן וויר ער וויל.

בלילה יחידות עד שעה 1:15 לערך.

ו' ז' אייר

בא בשעה 2:25

שאל להנעשה עם דרי מנד. [דילבוים] שהיה ביחידות אתמול לילה.

שבת ח' אייר

לא הי' התוועדות

ב' ג' אייר

בא בשעה 1:30 לערך

שאל להנעשה עם הפרופיס.

א' ט' אייר

בא בשעה 2:30, לא פתח הדלת, יצא למנחה בשעה 3:20

— היה זייער אנגעצויגען —

יחידות עד שעה 1.

ג' ד' אייר

בא בשעה 1:25

שאל ע"ד הדפסת הפרדס.

ב' י' אייר בה"ב

ערבית בשעה 8:25, אחרי ערבית נסע לביתו ולא חזר.

ג' יא אייר

בא בשעה 2:30 לערך.

ז' ה' אייר

באור יום זה נפטר ר' שלום דייטש.

והודיעו ע"ד זה לכ"ק אד"ש, והודיע שיוכל לבוא לכאן בשעה 11:00. בא אז, הלויי באה בשעה 11:20, יצא להלויי.

ד' יב אייר

[א' כתב ע"ד הדפסת השיחות של כ"ק אד"ש וציין ע"ז: בא בשעה 2:00 לערך.]

(לקמן הי' על פתק מיוחד בלי תאריך - המעתיק)

ראד"ה [דוד הולנדר] אמר לכ"ק אד"ש בנוגע להקוסרוטיוויבים שאינו יכול לסובלם ורק בירושלים יכולים לסבול אותם, ואמר כ"ק אד"ש שצריכים לקרבם וכו', ולדוגמא בנוגע לנסיעה באוטו בשבת, לא לומר להם כך שזהו אסור אלא להסבירם ע"ד דוגמא מי שרוצה ליכנס להפרעזידענט הרי אין הסדר שבא עם אוטו שלו און פארט גלייך צו צום ווייסן הויז הלא זהו היפך הסדר בזה. עד"ז צריכים להסביר בנוגע לנסיעה באוטו בש"ק וכיו"ב.

כ"ק אד"ש סיפר להנ"ל ע"ד נאומו של פינקלשטיין בבית הלבן שהי' מלא אפיקורסוס וכו'.

לבבך ובכל נפשך), בהנהגה מלמעלה, למעלה מן הטבע
בטבע ובפרט באה"ק הי' צלך על יד ימינך, לגרש האויבים
משם וכו'.

ה' י"ג אייר בה"ב

ערבית בשעה 8:25. לפני ערבית בקשני להזמין על יוניון
(המקוה) למחר.
אחרי ערבית נסע לביתו ולא חזר.

ו' כ"א אייר

בא בשעה 3 לערך

שבת כ"ב אייר

לא היתה התוועדות

ד' כ"ו אייר

יחידות [כי נוסע מחר להאהל] עד שעה 3:30

ה' כ"ז אייר

בא בשעה 1 לערך

נסע להאהל [בלבוש משי] בשעה 2:45 חזר בשעה 8:25

ו' כ"ח אייר

בא בשעה 1.

שבת פ' במדבר כ"ט אייר

התוועדות, לא קידש, רש"י ג, טו. בסוף שיחה חריפה ע"ד
אונטער הערן זיך ביים טיר, קריאת כתבים וכו'.
כינוס נשי ובנות חב"ד – שיחה מיוחדת.

א' ר"ח סיון

שאל לפנים חדשות, ע"ד הרבנית יעקובוביץ מונע (?)
המעתיק]

היה ביחידות בליל ד' שעה וחצי.
אמר שבדעתו לנסוע מחר להאהל.

בשעה 7:10 יצא ואמר שיחה לנשי ובנות חב"ד, אח"כ
קבלו [הנשים] עד שעה 3:25, ערבית.

ב' ב' סיון יום המיוחס

בא בשעה 11:50

נסע ליוניון בשעה 12:20

נסע להאהל – בלבוש משי – בשעה 2:50 חזר בשעה
8:20 מנחה ואחרי הפסק ערבית.

ו' יד אייר פסח שני

בא בשעה 12:40. בשעה 12:50 נסע ליוניון חזר בשעה
1:40 להאהל נסע בשעה 2:45 לערך (בלבוש משי), חזר
בשעה 7:20.

[קראתי קטע במכ"ע מה שאמר דיין שאין להתחשב עם
הגויים ולבטוח בשומר ישראל ונהנה מזה מאד ושחק
ואמרתי הלא הם דברי כ"ק אד"ש ונענה בראשו לחיוב
ושחק מיט א גרויסן שמייכיל].

שבת ט"ו אייר

לא היתה התוועדות

[ח. לא שמע שהכריזו זמן מנחה ואחרי התפילה נכנס
ושאל אם תהיה התוועדות ואמר כ"ק אד"ש: וואס איז
היינט ואמר ח. שלא הכריזו ע"ד מנחה. וענה כ"ק אד"ש:
כן הכריזו לשעה 7:20].

א' ט"ז אייר

בא בשעה 2:20

ב' יז אייר בה"ב

בא בשעה 12:30 לערך

רנ"י ש"י [ניסן מינדל] סיפר שכ"ק אד"ש דיבר
בהתמרמרות ובתמהון גדול על המאורע ממה שקרה
אתמול בא' התפלות בניי ששחור אי' נכנס באמצע
הסערוויס [תפלה] שלהם ועלה על הבימה לדרוש תביעתו
בעד חצי ביליון דולר וכו'.
ערבית בשעה 8:30, לא חזר.
בקש להזמין על יוניון.

ג' ח"י אייר (ל"ג בעומר)

בא בשעה 1:45, נסע ליוניון, חזר בשעה 1:45 ונסע
להאוהל בשעה 3:30 (בלבוש משי) (ועם אבנט).

חזר בשעה 8:20, יצא למנחה בלבוש משי, אחרי מנחה
הלך להשלחן שם מתפלל מנחה ש"ק ואמר מאמר ד"ה
הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, ששהה כרבע
שעה לערך, אח"כ נכנס לחדרו לרגעים אחדים ויצא
לערבית, בשעה 9:10. נסע לביתו בשעה 9:45.

[בהמאמר דבר ע"ד האופטו של הרש"ב לחבר נסתר
בנגלה, בעבודה מסייג (בכל מאוודך) בעבודה הרגילה (בכל

ועם עוד מאנשיו (כ"ק אד"ש עמד מכסאו לקבלו כשנתן לו שלום).
אחר ההתוועדות כשעמד לערבית התחיל לנגן ניגון שמח).

א' ה' סיון

ליל יחידות עד שעה 3:30.
א' סיפר ששאל את כ"ק אד"ש הלילה ביחידות למה צריכים להתפלל בציבור, לכאורה אז מוגבלים לאופן תפלת הציבור משא"כ ביחידות יכול להתבודד ולהתבונן וכו'. וענה כ"ק אד"ש: א איד איז א משפיע און אויך א מושפע, ווען מ'דאווענט בצבור באקומט ער השפעה פון איבעריקע אידן מיט וועמען ער דאווענט, משא"כ ביחידות האט ער מער ניט ווי וואס ער קען זיך אליין געבן.

ובענין התבודדות אמר: שלהתבודד בחדר מיוחד אין זה עילוי ומעלה ואדרבא, כמו שמצינו שבעונשים עונש הכי חמור הוא solitary confinement והמעלה הוא כשנמצאים עם עוד ושם יהיה במעמד של התבודדות.

א' סיפר שביחידות אמר כ"ק אד"ש שלזוגי תני ישנן קושיות על הנהגת השי"ת אתה וכו'.

וסיפר כ"ק אד"ש, שבהיות כ"ק אדמו"ר זי"ע בפילדלפיה נכנס אליו א' ואמר שמזה שיש לו קושיות על השי"ת חסר אצלו בקיום המצות בפועל, ואמר לו כ"ק אדמו"ר

ג' ג' סיון

לא יצא למנחה

ד' ד' סיון

בא בשעה 12:30 לערך.

נסע להאוהל — בלבוש משי — בשעה 3:30.

חזר בשעה 8:30

אחר מנחה נכנס הרראא"י (יאלעס — המעתיק) לרבע שעה,

אח"כ ערבית.

חתם מכי אחדים לחה"ש ובשעה 9:30 נסע לביתו.

ה' ה' סיון

בא לקרה"ת בשעה 10:10.

בלילה בשעה 3 נכנס לביהמ"ש ואמר ד"ה כשעלה משה למרום — מיוסד על ד"ה וידבר תרכ"ט.

שבת ז' סיון

יצא להתוועדות בשעה 8:00 ברהמ"ז בשעה 2:20. סיים חלוקת כוס של ברכה בשעה 4. צוה להתלמד הניגון אנא עבדה דקודב"ה שלימד שני"ז ש"י טייבל (האט זיך שטארק געקאכט אין דעם ניגון).

בעת ההתוועדות בא מר וואגנער [ראש העיר דניו יורק]

א' ר"ח סיון תשכ"ט

אחת שאלה שיש לה ספיקות באמונה בתומ"צ.

ואמר: בכדי איבערצוקומען די חששות יש להשתדל בקיום המצות בפועל, ועי"ז מקבלים החיזוק והיכולת ליפטר בחששות הנ"ל.

והסביר ע"ד שמצינו בגשמיות כשאחד רעב קשה לו להבין ענין שכלי ולפתור שאלות ובעיות, כי היותו רעב אין הכחות והחושים שלו פועלים כדבעי, רק לאח"ז שאכל ושתה ושבע אז יכול לשבת להבין ולפתור בעיות וכיו"ב, כי יש לו חיזוק הראוי והיכולת הצריכה לזה.

עד"ז הוא בנוגע להנשמה, כשצריכה פארנעמען זיך עם בעיות וחששות וכיו"ב, לכל לראש צריכים להשתדל שתה"י הנשמה שביעה ואיך משביעים (אנזעטיקען) הנשמה זהו עי"י קיום המצות בפועל כי כל מצוה ומצוה זהו כמו מאכל ומשתה להגוף, ואז עי"י חיזוק כחות הנשמה בנקל יותר בייצוקומן הבעיות ויש לה היכולת כדבעי לפתור אותן.

שאלה — איננה מבינה טעמי המצות וכו' —

מענה — האם אפשר לצייר להשים הים הגדול בכלי קטן ביותר, ה"ז דבר בלתי אפשרי, עד"ז איך אפשר

שבכלי קטן — שכל האדם — יכול להשים שם שכלו של הקב"ה שגדול הרבה יותר מהים לגבי כלי קטן.

לכו"כ ששאלוהו ע"ד נסיעה לקיץ הבא לאה"ק, השתדל לדחות זה ע"ד שנה הבא.

בדבר היברו יוניוורסיטי — אין כדאי ללמוד שם בכלל.

ונשיא דורנו בראשנו!...

מכיון שכאו"א מחוייב לומר "בשבילי נברא העולם", לשון יחיד, הרי מובן, שאפילו באם רק אחד מישראל פותח את העיניים כאמור לעיל, הרי זה פועל בכל העולם כולו שנברא בשבילו, שכל העולם רואה – איך שתיכף ומיד נפתחת הדלת ודוד מלכא משיחא נכנס דרכה, ונשיא דורנו בראשנו!...

(משיחת ש"פ ויגש, ד' טבת ה'תשנ"ב - בלתי מוגה)

י' י"ג סיון

בא בשעה 1:50

כשנכנסתי אח"כ עוה"פ שוב שאלני אם ישנן שאלות, בענין יום ... נאר איינער האט געפרעגט און די איבעריקע קיינער, ס'איז תשלומין וועט מען פרעגען נאך י"ב תמוז.

יום שבת י"ד סיון פ' נשא

התועדות, לא קידש, עד שעה 4:40

א' ט"ו סיון

נסע להאהל בשעה 3 לערך – בלבוש משי – וחזר בשעה 8:45

ה' י"ט סיון

ליל יחידות עד שעה 8 לערך.

ו' עש"ק כ' סיון

נסע לביתו בשעה 9:45

חזר בשעה 4:15

שבת כ"א סיון

התועדות לא קידש.

במוצש"ק בצאתו עמד שם ר"ז יפה ואמר הנ"ל שטוב לו רק זה שצריכים לנסוע מחר. ואמר כ"ק אד"ש ביז מארגען קאן משיח קומען וועט ווערן ענדערונגען.

א' כ"ב סיון

יחידות עד שעה 4:15

ד' כ"ה סיון

בא בשעה 11 והלך למקוה (711) לא נסע להאהל.

איך האב אויך קושיות, וסיים כ"ק אד"ש תאמר לה שגם לי ישנן קושיות.

ב' ט' סיון

בא בשעה 12:45

שאל להנעשה בעת הכינוס ע"ד עלבערג.

בלילה בשעה 8:30 נכנס מר ריימער ואחריו מר יפה וזו [ביום אמר לי כ"ק אד"ש שיש להכניסו כי דער אפלייגן איז ניט לויט זיינע כלים].

בלילה שאלני [אד"ש] אם הצליח לדבר עם הבחורים אין לערנען יער קאכט זיך אין לערנען" ספרתי ששאלתיו גי שאלות ולא ענה לי ובקש שאכתוב לו בכתב ואמר [אד"ש] ס'איז א פלא אפשר איז ער געוען טרוד.

אח"כ סיפרתי מה שסיפר בר"ת של הלל – המתנשא לכל לראש, ואמר שיש בזה מופת, כי שמע פעם מהרב אונטערמאן [רב הראשי האשכנזי דא"י] שכשאומר זה בתפילה טראכט ער וועגען זיך – רב ראשי – וכן הוא עושה וממילא זה שכ"ק אד"ש אמר ר"ת הנ"ל זהו מופת, התחיל לצחוק אויפן קול – מזה שהנ"ל חוזים כנ"ל – ואמר דאס וואס איך האב צוגעטראפען צו וואס ער טראכט,

אח"כ אמרתי שסיפר ג"כ שזה נאמר על הלל שהיה עניו גדול ושאל דאס האט ער אויך איבעגעזאגט ועשה בידו הקי לביטול.

נסע לביתו – עם הרבנית תח' – בשעה 10:50.

ה' י"ב סיון

נסע להאהל בשעה 1:30 – בלבוש משי, חזר בשעה 8:30 נחה ואחרי הפסק ערבית.

לפני ערבית אמר לי: אויפן גאנצן פארברענגען פון שבועות איז ניטא קיינע שאלות, ניט אין חסידות נישט אין נגלה, ווילדע ברואים.

– אחרי התפילה אמר כנ"ל לח.

עש"ק פ' קרח ד' תמוז

בא בשעה 1:30 לערך.

שאל ע"ד ביקורו של ז. [רח] ווארהאפטג אומול, ספרתי מה ששמעתי ממר י"פ [ישראל פרידמאן מהמזרח].

א) דיברו ע"ד שטח סמוך להכותל, וכ"ק אדי"ש הציע ליישב כמה אברכים מחב"ד סביב לביהכניס צ"צ.

ב) ע"ד החפירות סביב לכותל, וכ"ק אדי"ש נתן לו ישר כח ואמר באם אפילו ישנם כאלו שמגיבים ע"ז יהי בגדר חוטא נשכר, ושימשיך בזה.

ג) בנוגע לב. — כ"ק אדי"ש מודאג בנוגע לעי משם.

ד) ע"ד כרם ביבנה שכ"ק אדי"ש שבע רצון [כ"ק אדי"ש התפלא ע"כ כי לא אמר כן].

כ"ק אדי"ש שאלני אם סיפר לי בנוגע לזה שאי הסכים עם מר וו. ע"ד חברון וע"ד חסידים ומתנגדים, בנוגע לר. אמרתי שסיפר שכ"ק אדי"ש אמר שבטוח שלא יפרסמו עד"ז, ואמר א"כ איך סיפר זה? ער וועט אלעמאן דערציילין בתור סוד?

ש"ק פ' קרח ה' תמוז

לא היתה התוועדות.

א' ו' תמוז

ליל יחידות עד שעה 2:30 לערך.

[פ.פ. ו.א.ד. גרינבערג היו צריכים ליכנס אבל בפני השעה

ה' כ"ז סיון

ליל יחידות עד שעה 4:30.

ו' כ"ז סיון

שאל להשעה בהפראטעסט [הפגנה] א זמן בענין ניתוח מתים.

ש"ק פ' שלח (מבה"ח תמוז) תשכ"ט כ"ח סיון

התוועדות לא קידש.

א' כ"ט סיון

שאל להנעשה עם הפגישה

נסע להאהל בשעה 2:30 לערך — בלבוש משי — וחזר בשעה 8:50.

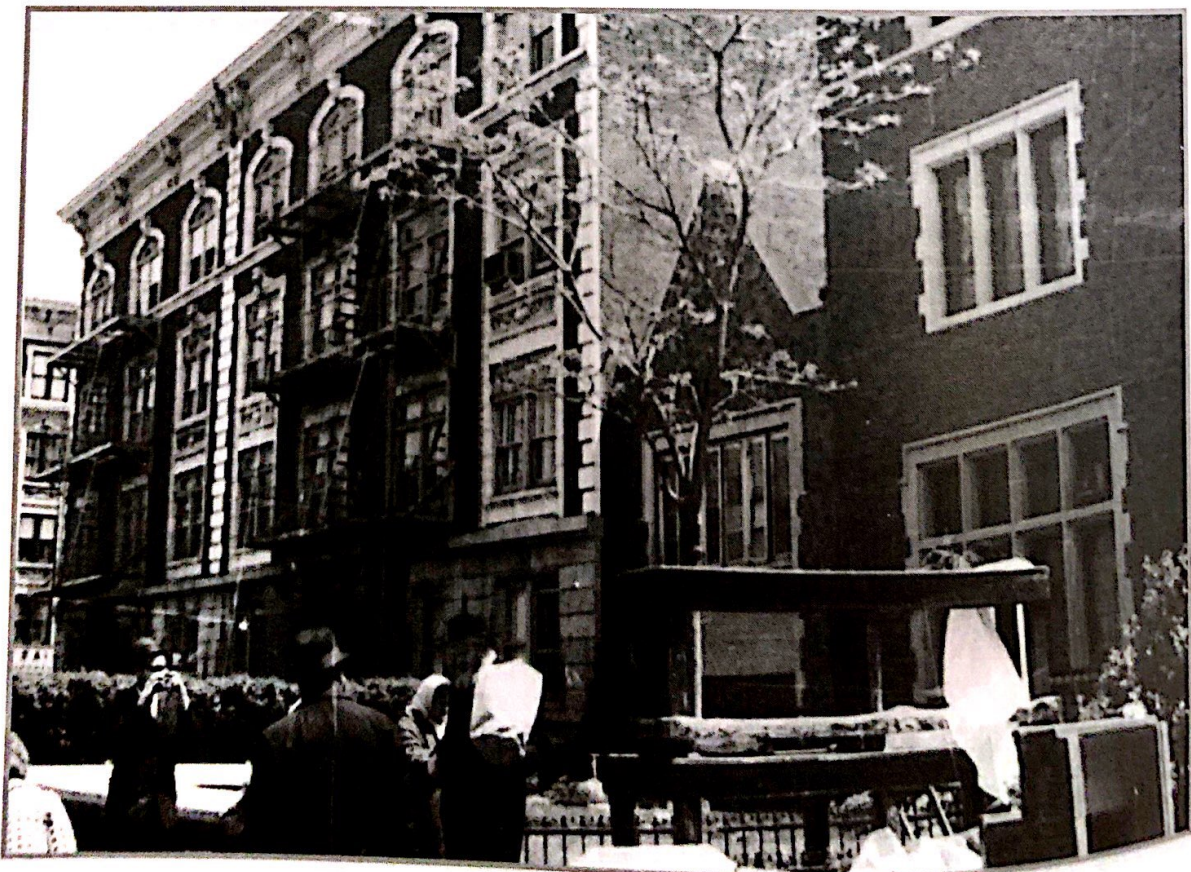
ב' ל' סיון

שאל עוה"פ ע"ד הפגישה.

ה' ג' תמוז

לא נסע להאהל

ליל יחידות עד שעה 1.

אראפגעפאלנקייט פון אידן פאר גוים. ובאם זה היה מתוקן לא היה בעיות הנ"ל וכו'.
 חבל על שמטפלים בענייני עליה כשישנם ענינים יותר נחוצים בטחון וכיו"ב.
 מקוה לעליי יותר מהם.
 ע"ד פא"פ לתקן כמה מאמרים.
 ע"ד היברו יוני. קבל ידיעות לא טובות וכו'.
 אחריו נכנס א. צבי גרינבערג ושהה כג' שעות ויותר. היה בהתפעלות גדולה.

המאוחרת הלכו מבלי ליכנס וכ"ק אדי"ש לא היה נוחה מזה שלא עכבוים].

ב' ז' תמוז

[היי זייער אנגעצויגען עלי].
 לפני תפלת ערבית מסר השיחה בענין השכונות עם הוספות ובקש למהר בזה.
 נסע לביתו בשעה 11:30 בלילה.

ג' ח' תמוז

לפנות בוקר כשחזרו התלי שיי מחתונת גייזינסקי שיי בבוסטון קרא תאונה עם אוטו א' שנשרף. באוטו נסעו ט' בחורים ורובם נפגעו ואחדים באופן חמור.
 אחרי מנחה שאל כ"ק אדי"ש הפרטים ואח"כ אמר: ווייזט זיך אויס אז גאר צוליב זיי האט מען נעכטען ביי נאכט ארויסגעגעבען די הוספות פון דער שיחה, וואס דארטן רעדט זיך וועגען ענין השריפה, והורה שיתנו לכל א' מהנ"ל טופס מהפרופס טרם שתתפרסם השיחה, וכן למסור הנ"ל - כאו"א.
 (בצעטיל מיוחד היה כתוב כך - המעתיק)
 ווייזט אויז אז די הוספות האט גאר א שייכות צו זיי, דארטן רעדט זיך וועגען ענין השריפה.

עש"ק י"א תמוז

שאל להנעשה עם המבקרים.
 [בהמוצ"ב]
 בשעה 5 טלפנתי לה.ז. ובעת הדיבור הגבתי כ"ק אדי"ש הטלפון בחדרו והקשיב לשיחה.

ש"פ פ' חוקת-בלק י"ב תמוז

התוועדות קידש, עד שעה 5:35.
 רש"י ד"ה כל הנשוד (בקשר להשריפה בשבוע זה).
 התחיל ההתוועדות עם אמרית מאמר ד"ה זאת חקת ובעיקר תפילה למשה, תר"ס.

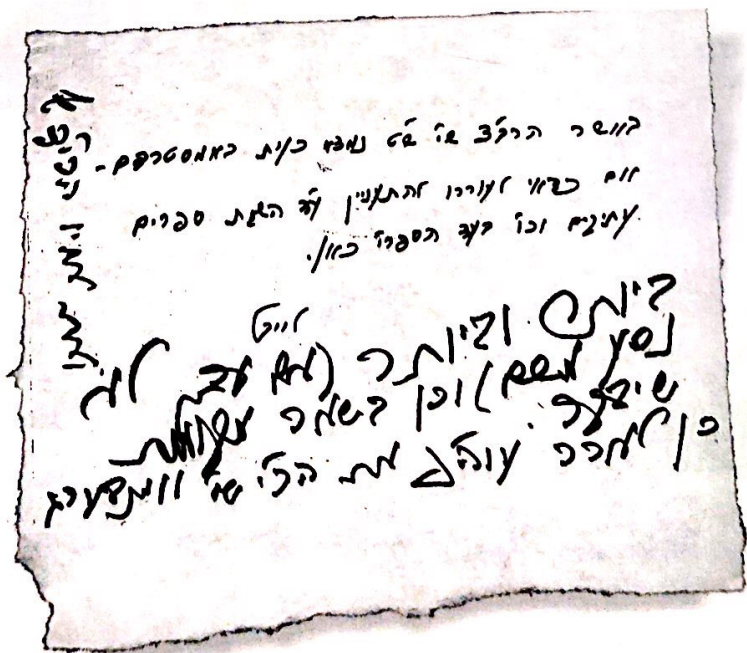
א' י"ג תמוז

בא בשעה 11:45 לערך
 שאל אם היה פנים חדשות, ואם ישנו שאלות. אמרתי שבענין מה שאמר למשה לך אני מגלה והוקשה דלפנייז חסר אצלו ענין מעלת החוקה, בלקו"ש (כרך ג' ע' 1015) נתבאר שאחרי שנתגלה לו מתחיל בלמעלה מזה ענין החוקה, (ב) בענין פני[מיות] אבא פניי עתיק שהוא ענין עצמי ושזהו מדריי משה לך אני מגלה שגילה אצלו ענינו

ה' י' תמוז

בלילה בשעה 7 נכנס הרשיע, ובשעה 10:15 פ.פ. ואחריו בעשה 11:20 א. צבי גרינבערג עד שעה 2:30.
 בלילה נכנס פ.פ. ושהה שם כשעה, סיפר שכ"ק אדי"ש אמר שזה שהרבנים יהיו עם בערד והיהודים לא יברחו מהשכונות, ובאה"ק לא יחזרו השטחים וכ"ו הנ"ל נקודה אחת, וכ"ז בא ממה שמפחדים בפני העכו"ם. דער

במענה לשאלת המזכיר ריליג
 "באשר הרבי"צ שיי ש"ט נמצא
 כעת באמסטרדם - אם כדאי
 לעוררו להתעניין ע"ד השגת
 ספרים עתיקים וכ"ו בעד הספריי
 כאן" הוואיל כ"ק אדי"ש לענות:
 ביותר וביותר (אם עדין לא
 נסע משם) וכן בשאר
 מקומות
 שיבקר.
 כן לעורר עוה"פ את הר"י
 שיי וויינבערג
 ואת אחיו הר"ד שיי

ש"ק פ' פנחס י"ט תמוז

לא היתה התוועדות.

א' כ' תמוז

בשעה 2 לערך נכנס מר ליגלין.

בלילה יחידות עד שעה 3.

בין הנכנסים ראד"יה וסיפר: בקשר למאורעות האחרונות בענין נסיעה ללבנה נתעוררה השאלה מי סובב את מי, הארץ השמש או להיפך.

כ"ק אד"ש אמר: וואו שטייט אז מ'קען ניט צוקומן צו די לבנה אדער מאחריי אדער אנדערע.

ה' כ"ד תמוז

רח"ל [חיים ליבערמן] נכנס, אחריו נכנסתי ואמר לי כ"ק אד"ש שחיים סיפר לו בשם מוכר ספרים א' שמכר ביכל א' בעד - \$700 ושהקאפישיניצער התערב בזה, אמרתי שהמדובר הוא ע"ד ג' ביכלעך כתי"ק הצ"צ ורצה בעד כל א' מהם \$1500 וכ"ק אד"ש אמר אז ווייניקער ווי טויזינט דולר, והקאפ. התערב אז יקנו ג' הביכלאך, מי קנאם, אמרתי הרא"ג וכו'. אח"כ אמר כ"ק אד"ש, כן הנני זוכר היה שם כתי"ק הצ"צ, אח"כ סיפרתי שהנ"ל היה כאן עם עוד ביכלאך ורצה סכום עצום והיה שם ביכל מאדמוה"ז, ואמר כ"ק אד"ש: אפשר איז דאס וואס איז שייך צו די צוויי ביכלאך פון זיסקינד וואס מ'דארף דרוקן שנתקבלו שני ביכלאך קטנים.

ש"ק פ' מטות מסעי כ"ו תמוז

התוועדות, שיחה ע"ד תפילין והמצב באה"ק וטרף זרוע אף קדקד.

א' כ"ז תמוז

ליל יחידות.

ומציאותו. א"כ איך היה מתחיל זאת חקת התורה ואח"כ לך אני מגלה. וענה: גם בגילוי פנימיות עתיק ישנם חילוקים מצד המקבל. עס איז אנדערש ווי דאס איז אין פני אבא וכו', אזוי עס איז דער חילוק פון משה פון דער מאמענט שנולד ביז שפעטער, ווי רעכנסטו אז דער גאנצער לעבן איז ער נישט נשתנה געווארען. ווי וועט זיין ווען משיח וועט קומען ווען ס'וועט זיין ישקני מנשיקות פיהו, וואס יעמולט וועט משיח לערנען תורה מיט אלע אידן, וועט דאך זיכער זיין שינוים. עס איז א מאדנע שאלה.

וכן אצל משה לפני"ז לא נתגלה אצלו ענין זה ואח"כ כשאמר לו הקב"ה לך אני מגלה, נתגלה לו מדרגה זו.

שאלתי הלא נאמר שזה ענין עצמי, ואמר שבנוגע לפנימיות עתיק אין שינוי מצד עצמו, אבל בהמקבל ישנם שינויים וכן בנוגע למשה אח"כ אמר מער קיין שאלות איז ניטא - מ'האט ג'רעדט אין די רש"י שנאמר און אין רש"י שטייט ניט דער ווארט, מילא זאלן זיין געזונט און זאל זיי דער אויבערשטער העלפן, ס'איז ניט נוגע וואס מ'זאגט.

(וחזר עוה"פ) מ'האט ג'רעדט א גאנצען ענין געבויט אויף דעם וואס וכי הנחש ממית או מחי אלא שנאמר און ס'איז געווען א געשמקע ענין אין עבודה, אבער אין רש"י שטייט עס ניט. אין משנה נישט, אין מכילתא אין קיין גירסא שטייט ניט שנאמר. איך זע אז מ'קען זאגן וואס מ'ווייל און ס'ארט קיינעם ניט.

איך זע אז דו געדייקנסט אויך ניט, מילא זאל דיר דער אויבערשטער אויך העלפען בתוך כלל ישראל. והתחיל לצחוק ובצאתי מן החדר טרם סגרתי הדלת ראיתי אז ער שמייכלט נאך זייער שטארק.

ג' ט"ו תמוז

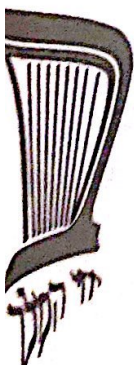
נסע להאהל בשעה 1:30 לערך וחזר בשעה 9.

ו' י"ח תמוז

בא בשעה 2:35.

כ' תמוז

צבי פוגלמאן סיפר מה ששמע מכ"ק אד"ש ביחידות הערב: הוא מתכוון לנסוע לאה"ק במשך ג' שבועות וכ"ק אד"ש אמר שעשה ההתחלה לפני זה ביי"ג תמוז. בהיותו ביחידות שאל כ"ק אד"ש אם התחיל ואמר כן ביי"ב תמוז ואמר כ"ק אד"ש הלא היה שבת וענה התחיל ביי"ג, וכ"ק אד"ש צחק וסיפר: כתב לא' שבכל ימות החול יתן לצדקה והיה שם חסיד ומתנגד ושאל המתנגד למה צריך להוסיף בחול הלא מובן מעצמו שרק בחול יכולים לתת לצדקה, וענה החסיד באם היה כותב רק בכל יום היו נותנים גם בשבת. וצחק.

"איש" למטה, נשמה בגוף

כדי שיהודי כאן למטה יהי קשור את הקב"ה ויעבדהו כראוי בכל כחות נפשו, גם עם השכל וגם עם הרגשות, הרי זה כאשר האלוקות "נמשכת" ויורדת כאן למטה, כביכול, עד כדי אופן של "לידע שיש שם אלוקה", בנוסף על "להאמין לידע שיש שם אלוקה", שזאת בדרגת האלוקות כפי שהיא כשלעצמה, פשוטה בתכלית הפשיטות.

אלוקות מתגלה ל"איש" למטה, נשמה בגוף, ומתלבשת בו עד כדי התאחדות נפלאה בדומה למשה שהוא "איש האלקים", איש שאפשר לראותו ולשמוע אותו.

(לקוטי שיחות חכ"ד ע' 6 - תרגום מאידית)

ג' כ"ט תמוז

בשעה 11:30 הכנסתי המכי ואמר שיהיה המ"מ שאר למחר.

נסע להאהל בשעה 3:15 וחזר בשעה 8:50.

ה' ב' אב

אחרי מנחה נכנס א' ממיאמי ובקש ברכה, כ"ק אדי"ש שאלהו עד מתי יהיה בניי. עסק בהגהת השיחה דואתחנן.

ג' ז' אב

בא קרוב לשעה 2. בלילה כשהכנסתי לערבית שאלני אם אהיה פה אחרי ערבית אמרתי הן, ואמר מ'דארף זען פארענדיקן דעם בריף, ומסר לי חלק נוסף מהמ"מ, ובשעה 11:30 מסר השאר.

עש"ק ג' אב

בא קרוב לשעה 3 שאלני להפרטים ע"ד הטלפן הכספי. (בנוגע להנדפס במ.שז. ע"ד אה"ק).

שאל אם הדפסתי המכי מחדש אמרתי כן ושאל נאך וואס אמרתי שיהיה נקי. אח"כ מסר הוספה להמ"מ וחפש דרך שלא אצטרך להדפיס עוה"פ ואמרתי שזה רק שורות אחדות. כשגמרתי המכי כולו ונכנסתי הביט באוה"ת ויקרא עה"פ ונתתי שלום, ושאל איפה תצטרך להוסיף זה למעלה או למטה (באיזה משרד) אמרתי מסתמא אויבן ואח"כ אמר אם תצטרך איבערקלאפן וועל איך ניט צוגעבען די הוספה אמרתי שאוכל להוסיף שורות האחרונות, ומסר לי חבילה של מכי אליהם צריכים לכתוב נוסח בלשון ואמר אפשר וועט דאס קענען אוועקגיין בעתו ובזמנו.

שבת חזון פ' דברים ד' אב

התוועדות, קידש. דיבר ע"ד הטיסה ללבנה, והלימוד בעבודת ה'. בסוף ההתוועדות התחיל לנגן הוא אלוקנו ועמד לרקוד על מקומו. בסיום רש"י זרוע אף קדקד.

א' ה' אב

לא נסע להאהל. לא יצא למנחה.

ד' ח' אב

בא בשעה 12:30, נכנסתי בשעה 1:30 לערך, שאל ע"ד הדפסת המכי ואמרתי שהנעגעטיוו [פילם] נמצא כבר ובעוד זמן קצר יתחילו בהדפסה.

מסרתי פתקא עם הערה להמכי ועיין בזה והוסיף הערה קפ"ז (לקח את השלייה לעיין בו) אמר שבטח יוכלו עוד להוסיף זה.

נסע לביתו בשעה 5 וחזר בשעה 6 מנחה בשעה 6.

נסע לביתו חזרה בשעה 7:15 לערך.

יצא לערבית בשעה 9:10.

ב' ו' אב

עסק בכתיבת מכי [לא הייתי לתפילת ערבית ושאל אצל ב"ק בנימן קליין] אם אבוא עוד הלילה. בשעה 10:30 טלפן ושאל לא מסרו לך אמרתי שמסרו רק שכ"ק אדי"ש שאל עלי. אמר ס'איז דא א בריף דו וועסט וועלין יעצט איבערקלאפן אמרתי הן.

ה' ט' באב

בא בשעה 9:05, יצא לשחרית בשעה 10.
מסר הרבה מ' לצרף אליהם בנוסח דאתמול ובקש
למהר בזה.

מנחה בשעה 3.

ערבית בשעה 8:45

לפני ערבית שאל איך עבר התענית אצל יהודית תחי.

אחרי ערבית קידוש לבנה.

[כשם שאני רוקד אמר בקול].

ג' י"ד באב

בא בשעה 12:30.

ד' ט"ו באב

בא בשעה 11:30 לערך.

הלך ליוניון, נסע להאהל, בלבוש משי, בשעה 2:30 חזר

בשעה 8:35 לערך.

מנחה ואחרי הפסק ערבית.

נסע לביתו ולא חזר הלילה.

ה' ט"ז באב

ח. מסר לכמה שיש לו רמז חזק שבשבת זו לא תהיי
התוועדות,

[כנראה שם אמר לו כ"ק אדי"ש שבלי"א לא יתועד בשבת
זו, ויכל למסור שיש לו רמז ושהאברכים יכולים לנסוע
לנאו"ד].

בלילה יחידות עד שעה 3 לערך.

בין הנכנסים רא"ז בן-נון, סיפר שכ"ק אדי"ש אמר לו
כשיהיה במחנה אמונה בין השאר ידבר ע"ד צניעות, ולא
אין הויכע זאכען אלא איך מיין פשוט אז די קלייד זאל
זיין די לענג ווי סידארף צו זיין.

אמר לו שבין השיעורים בטח לומדים גם פרשת השבוע
ואמר לו כ"ק אדי"ש איך האב אליין ניט געוואוסט
וויפיעל רייכקייט עס איז דא אין רש"י.

עש"ק י' באב

בא בשעה 2 לערך.

[היה קצת אנגעצויגען],

ש"ק פ' ואתחנן י"א באב

התוועדות קידש, עד שעה 4:30.

א' י"ב באב

ליל יחידות עד שעה 2 לערך.

ב' י"ג באב

בא בשעה 10 לקה"ת.

עש"ק י"ז אב

בא בשעה 11:30, בקש לברר ע"ד יוניון, הלך לשם בשעה 12:40 וחזר בשעה 1:30 לא נסע להאהל.

ש"ק פ' עקב י"ח אב

התוועדות, לא קידש. אמר אף שנמסר שלא תהיה התוועדות אבל היות שבפי זו כתוב ע"ד תפילין וכן ברשי"י און מ'קאכט זיך אין תפילין אז אלע אידן זאלן לייגען תפילין, האב איך ניט געוואלט דורך לאזען ניט ריידען וועגען דעם, און מסתם וועט מען ניט פאריבל האבען ווארום א שינוי לטוב מאכט ניט אויס, און מיר ארט ניט אז אויף אזוינע זאכין וועט מען פארביל האבען.

א' י"ט אב

ערבית בשעה 9:30 בביהמ"ד הגדול. זמן אחרי ערבית בקשני, למצוא עבורו ספרי הזהר של אביו ע"ה. ח. לא נכנס עם הצעטלין. שאלני לזמן שחרית מחר בוקר ואמרתי 9:30.

ב' כ' אב

שחרית בשעה 9:35 בעת אמירת בריך שמי' הורה לנגן הניגון אנא עבדא (פ"א) אחרי שחרית חתם המחאות אחדות לצדקה. לא נסע להאהל. מנחה בשעה 3:15.

בשעה 4:30 ביקש ליכנס וכשנכנסתי שאלני אם אצל שוסטערמאן עובדים היום אמרתי הן ואמר אי"כ צריכים למסור להם זה [סי' הזהר עם הגהות אביו ז"ל] ולבקשם להתחיל בזה היום ואשר מהספר לא יוכלו להדפיס וא"כ יש לעשות צילומים ואמרתי שהיות שנכתב לא ברור הצילומים לא יעלו ליפה, ולזה אולי כדאי שמי שהוא יעתיק את זה והם יסדרו מההעתקה ואמר אויב אזוי איז גוט נאר דיר און זע ווער עס קען דאס טאן זאל זיין צווי אדער מערע און היטן מיט דעם.

בשעה 6:10 נסע לביתו וחזר בשעה 7:15 לערך.

בשעה 8:45 יצא לערבית ובשעה 9 נכנס להתוועדות בלבוש משי ובאבנט.

עשה סיום על מסכת זבחים, שיחה – ביאור על הגהות אביו ז"ל על הזהר (ח"א ו,ב) והדפיס שיודפס בל"י.

באמצע ההתוועדות הזכיר ע"ד קרן לוי"י אבל לא צוה לחלק פתקאות ומעטפות [כנראה שלפני ההתוועדות דיבר עדי"ז עם ח. והיה בדעתו לעשות מגבית כרגיל אבל

ח. סיפר לו שגם אשתקד לא היה כך ושאל למה, ובפועל

עשה כנ"ל].

בשעה 12:30 לקח הסידור ופתחו לברכה אחרונה, ונגנו ניגון שמח, אח"כ אמר שיחה ע"ד מ' יום מכי מני"א עד ר"ה יום ברוא אדה"ר כוח"ט וכו', ובשעה 12:45 בריך ברכה אחרונה והתחיל ופרצת ויצא בניגון זה. בשעה 1 נסע לביתו.

ג' כ"א אב

בא בשעה 12 לערך

שאל לפנים חדשות.

אם הדיבור ע"ד אתחלתא דגאולה – איז א דורך גלאטיק.

אם ידוע למה לא בא מר כ.

שאל ע"ד הזהר.

נתן ביכל חמשה מגלות ובו רשימות על נ"ך להשוות ובאם חסר להדפיס זאל איין זאך ארויס גיין בשלימות ולצרף לזה רשימות הרשימות שנדפסו באוה"ת במק"א.

נסע לבית ובשעה 10:30.

[שאל ע"ד אחדים אם נרשמו ליכנס ליחידות הלילה ואמרתי שבכלל אין יחידות הלילה ושאל להנרשמים ליום ה' ואח"כ אמר זאל מען זיי ניט טשעפען].

ד' כ"ב אב

בא בשעה 11:30 שאל ע"ד הזהר

יצא למנחה קצת מאוחר.

ה' כ"ג אב

ליל יחידות עד שעה 2:30.

עש"ק כ"ד אב

(מסרתי פתקא שאפשר שאשאר בנאו"ד לימים אחדים).

ש"ק מבה"ח אלול כ"ה אב

התוועדות לא קידש, עד שעה 4:40.

רשי"י ד"ה לא תוסיף עליו, שיחה התעוררות בנוגע לאלול (כל אי' נשלח מאיגרא רמה לבירא עמיקתא – שזהו עוד יותר מהנסיעה ללבנה וכו').

גילה דברי ע"י עבדיו הנביאים, כולו מפי הגזירה שמענו, ובמילא בזריזות ובחיות וכן.

[בליל ש"ק (יום ו' בלילה) האבען שחורים אפגעשטעלט חדקוב ובנו והסברא שהכוונה ללוי' שלל כ"ק אד"ש].

יום א' כ"ו אב

(ח. הוציא שק עם כסף ואח"כ מסר זה להרז"ק שיי) ליל יחידות עד שעה 5:45 קרה"ת ונסע לביתו בשעה 8:50.

ואמר שאשאר צעטיל עבורו שיטלפן לכ"ק אד"ש. כשבא אז וטלפן סיפר לי שכ"ק אד"ש אמר לו: איך זע אז מיקוקט אויף מיר קען מען זאגען אז מארגען וועט ניט זיין קיין פארברענגען ויכולים למסור זה ואשר יכולים לנסוע להמשפחות.

יום שני כ"ז אב

בא בשעה 2 לערך שאל ע"ד הזהר. שאלני: דו האסט דאך געזאלט זיין אין קאנטרי אמרתי שפעלתי לדחות זה בכדי להשלים כמה ענינים. שאל לנוסח לאלול שלא נשלח להרבה.

שבת פ' תבוא ט"ז אלול

לא היה התוועדות

א' י"ז אלול

להרבנים שיי שכתבו לכ"ק אד"ש ע"ד הגבאות ענה: אולי יודיעוני וואס האב איך אופגעטאן מיט אנ"ש במשך 14 שנה, מעניני אין זה כלל.

יום רביעי כ"ט אב

בא בשעה 11:45 נסע להאהל - בלבוש משי - בשעה 2:50, חזר בשעה 8:30.

ב' י"ח אלול

נסע להאהל בשעה 2 לערך, וחזר בשעה 7:55, מנחה, ונכנסתי אח"כ וטרם צאתי שאל: איך עברה הנסיעה (מנאו"ד) הכל היה כשורה, עניתי הן, ושאל גם לדעת זוגתך איז אלץ געווען גוט וצחק בשעת מעשה ועניתי הן וצחק עוד. אח"כ שאל אם היה טראפיק ועניתי קצת. ערבית. אחרי ערבית נסע לביתו.

[הערב בשעה 8 לערך נפטר ר' יוחנן ע"ה גורדון]. אחרי ערבית נסע לביתו ולא חזר הלילה.

יום חמישי ל' אב

נתן לי התניא שבו רשום הגהות אביו ז"ל וביקש למהר בזה. ואולי יהיה נגמר לשבת סליחות. יצא להלוויה של רייג בשעה 11 חכה עד שנסעו כל האוטו, אח"כ חזר לחדרו. נסע לביתו עם הרבנית בשעה 10:10.

ד' כ' אלול

בא בשעה 1:15 נתן לי נוסח המכי כללי לר"ה ואמר: מי'דארף א קוק טאן אין די בריך פון ר"ה צי ס'איז ניט געווען א ענלעכך תוכן [מצאתי דשנת תשכ"ד תשי"ג תשט"ו] הלילה בשעה 8 לערך - שיחה לפני הנשים.

ה' י"ד אלול

נסע היום להאהל בשעה 3 לערך וחזר בשעה 7:45 לערך.

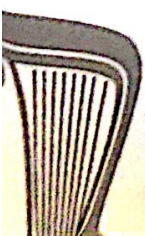
ו' ט"ו אלול

בא בשעה 12:45 הרנ"מ [ניסן מינדעל] שיי נכנס בשעה 1:15 בצאתו סיפר לי שכ"ק אד"ש מסר לו כבר מכי למכי כללי לר"ה. בשעה 2:50 לערך שאל כ"ק אד"ש הר"ח שיי וכשאמרתי שאיננו כאן כעת שאל מתי יבוא ואמרתי בשעה 4 לערך.

ה' כ"א אלול

מסר המכי עם השינוים לא נסע לביתו לפנות ערב כרגיל וחכה עד סיום הדפסת המכי ונסע בשעה 10 לערך.

(גם צעטיל הנמצא לקמן היה בתוך הביכל - המעתיק:) מענה בנוגע לחלק מעטפות ופתקאות בהתוועדות כי מני"א תשכ"ט בקשר למגבית קרן לוי"ג. גם בעניני יפלא (קצת) - כי בכלל השיטה דשב ואל תעשה עדיף - מתקבלת אצל אנ"ש שיי דכאן באופן דמוסיף והולך - בכל הענינים שלפי הבנתם הם עניני "הכלל" - הטעם שלא סיימתי כפי הנוסח הרגיל (והולך "ואור"), כי לפי הבנתי אני - הי"ז הוספה בחושך - ר"ל).

ולבקשו שיבוא היום. נתן המכ' כללי בענגליש.
לערבית אמר קדיש.

ב' כ"ה אלול

סליחות בשעה 7 בביהמדי"ר הגדול.

אחרי סליחות בקש להודיע כשהמנין יגיעו לקרה"ת.

בשעה 8 אחרי קרה"ת אמרית קדיש סגר הדלת שלו וכן החשמל עד שעה 10 לערך. נכנסתי אז ובקש לברר על יוניון, נסע לשם בשעה 10:30 חזר בשעה 11:30 נסע להאהל בשעה 1:25.

חזר בשעה 7:15 אמירת קדיש דרבנן לפני מנחה. כל הקדישים אחרי מנחה.

[שאל לזמן ביאת האוירון מאנגליא ואמרתי בשעה 11:30

ונראה אי שביעות רצון].

ערבית בשעה 8:10.

ג' כ"ו אלול

לא נסע להאהל

אתמול לילה הגיעו האורחים

באה"ק ומעוד מדינות.

בלילה רגעים אחדים לפני ערבית

הודיע ע"י ח. שאחרי ערבית יאמר

מאמר דא"ח ולהכין גם משקה

בשביל לאמר לחיים. בשעה 9:50

נכנס לביהמדי"ר (הגדול) והראה

לנגן ניגון לפני דא"ח ואחרי הניגון

התחיל ד"ה אני לדודי ודודי לי.

אח"כ שיחה בענין שלום עליכם

וקרא לכאו"א מהאורחים

מרוסיה שיגשו אליו ומזג לכאו"א

שתי כוסות – כוס א' בשבילו

והשני בשביל אחבנ"י

במקומותיהם.

אחרי המשקה מסר לכאו"א מהם

בקבוק שיחלקם בין העולם, צוה לנגן כך בטחו בהתיבות

אליך זעקו הראה בידו לנגן בקול ובהתלהבות.

אח"כ עוד שיחה קטנה וצוה לנגן ממצרים ואח"כ פרזות,

אמר דיבר כ"פ אז מיזאל אריינטאנצן אין נייעם יאהר

והתחיל כי בשמחה ועמד ממקומו ורקד בשמחה גדולה.

אח"כ צוה לנגן אנא עבדא, אבינו מלכנו, ופרצת. בשעה

11:35 לערך יצא, והלך לביתו אח"י.

ד' כ"ז אלול

בשעה 1 לערך נסע להאהל חזר בשעה 7:40.

ו' כ"ב אלול

בא בשעה 11:30 עסק בכתיבת המ"מ. ובקש למהר בזה.

בשעה 5:15 נכנס ר"י פינסאן עם ס"ת שהביאה גיטו

מרת פינסאן תח' מטוניס מתנה לכ"ק אד"ש, כ"ק אד"ש

היה לבוש בלבושי שבת וקבל הס"ת – יחדיו נכנסו

רבא"ג ור"י ליפסקער ואחריהם מרת פ. עם בקבוק י"ש

שהניחה על השולחן. אח"כ ירד כ"ק אד"ש לביהמדי"ר

כשהס"ת בידו ורבא"ג פתח הא"ק [הארון קודש] וכ"ק

אד"ש הכניס זה לא"ק. אח"י מנחה – כ"ק אד"ש הורה

שא' מבני המשפחה יתפללו מנחה לפני העמוד.

– א' ירד כבר לעמוד (פישר המעתיק) וכ"ק אד"ש אמר

לו בטח וועט ער קיין פאריבל נישט האבען – אחרי

מנחה מסר ע"י ח. שרבא"ג ורמ"ל

יכניסו אליו בקבוק י"ש, אחרי

קבלת שבת וערבית, וכן עשו.

אחר מזמור שליה"ש – אמירת עד

ל. וכן כל הקדישים במשך תפלות

שבת.

שבת פ' נצבים וילך כ"ג

אלול

התוועדות קידש, הביא מחדרו ה'

בקבוקי י"ש, אחרי המאמר מזג

מכל בקבוק לכוס שלו ואח"כ

מכוס שלו לכל בקבוק ומסר א'

לר"י א' לרבא"ג, לרמ"ל, לרא"פ

וא' לרש"ל ולכל אחד אמר לחלק

קצת ולהחזיר לו הבקבוק וכן

עשו.

ומהחמשה עשה ג' ואחרי

ההתוועדות מסרם לח. שיכניסם

לחדרו.

בסוף ההתוועדות נגנו ופרצת

ועמד לרקוד, אחרי ברכה אחרונה

התחיל כי בשמחה אחרי מנחה התחיל אנא עבדא.

במוצש"ק בא בשעה 12:50 וביקש שרא"פ ורממ"פ יכנסו

ומסר להם בקבוקי י"ש – לרא"פ עבור אה"ק ולרממ"פ

עבור הרוסישע אידן.

סליחות בשעה 1. אחרי סליחות צווה לנגן רחמנא.

א, כ"ד אלול

בא בשעה 2 לערך.

אמר שישע להאהל מחר, ולזה להתקשר עם מינדל

תמימים
(אשכנזי)

Free Translation

Justice

In response to your advice about the Governors' Dinner taking place on the 7th of Adar II, to inaugurate the annual campaign for the Yeshivah, I send my blessing to all the friends and supporters of the Yeshivah, to go from strength to strength in the support of the Yeshivah and its continued growth and expansion as an ever-flowing and growing ~~xxxi~~ wellspring of Torah and Yiddishkeit in your community and the entire Dominion.

It is no mere coincidence that this happy event is taking place on the auspicious day of which the Faithful Shepherd, Moshe Rabbenu, was born.

For, in accordance with the well-known teaching of the Baal-Shem-Tov, every event and incident has a lesson relating to the Torah and Mitzvoth.

It is stated in the Gemara: "When the lot fell in the month of Adar, Haman greatly rejoiced, saying: My lot fell in the month when Moshe died. But he did not know that while Moshe died on the seventh of Adar, he ~~xxxxxxxxxxxx~~ had also been born on that day!

At first glance, the Talmudic saying is open to question, for the event of death superseded the event of birth.

The explanation is: Moshe was destined to be the shepherd of our people, and the redeemer of our people out of Egypt, in order to bring them unto the Mountain of G-d, Mount Sinai, to receive the Torah.

Hence, every day, in every generation, when the Jew reflects and considers himself as if he himself had been liberated from Egypt to receive the Torah, and thanks G-d, ~~xxx~~ with the blessing "The Giver of the Torah" (in the present tense) - Moshe Rabbenu and all that he stands for is very much alive.

And although ^{owner of the} the influence of Moshe Rabbenu has changed ^{after his} in some form, since it was continued by his disciples, it is nevertheless the birth and life of Moshe Rabbenu that are everlasting in their effect, and ~~xxx~~ in the brightness of his rising sun that has flooded the world with light, to this very day, ~~the~~ fact that his physical life was terminated on a certain day is of no consequence. The importance of the 7th of Adar is derived from the fact that Moshe Rabbenu was born on it.

The purpose of the sacred L^{ub}avitcher Yeshivah TT in Montreal is, to quote our Holy Scriptures, to perpetuate the Torah - "Remember the Torah of My servant Moshe, whom I commanded statutes and laws for all Israel" - to raise students who are true followers of Moshe, eager to study and fulfil the holy Torah, in its revealed and inner aspects, with Chassidic devotion and enthusiasm and inner illumination. Therefore all who enable the Yeshivah to fulfil its purpose are similarly blessed, with

came after and

who gives

death

not by him but

at Horeb

The Rebbe writes at the top: "Free Translation" and in Hebrew (free translation): "Tomchei Temimim Montreal."
In the fifth paragraph, the Rebbe inserts the words "came after and" before "superseded."
In the seventh paragraph, the Rebbe crosses out the words "The Giver of" and replaces "who gives."
In the eighth paragraph, the Rebbe inserts "manner of the" before "influence." After "Moshe Rabbenu," the Rebbe makes a notation and inserts "after his" following the word "changed." On the next line, the Rebbe crosses out the words "in some form" and writes "death." After the words "it was continued," the Rebbe inserts "not by him but." The last three lines beginning with "the" is omitted by the Rebbe. In the bottom paragraph after the words "whom I commanded," the Rebbe inserts: "at Horeb."

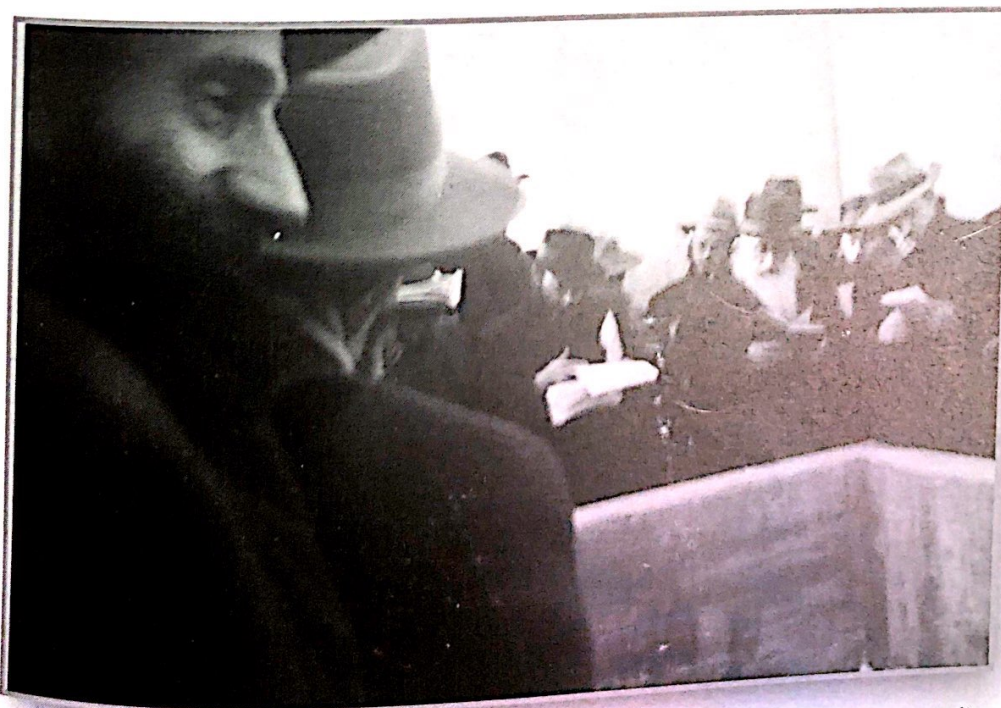
Far right: the Rebbe is busy reading letters. To his side stands Rabbi Chodokov, the Rebbe's confidential secretary, Asher Kazarnowsky (lived in Worcester, MA, all his life), and Rabbi Yaakov Yehuda Hecht, who served as the Rebbe's first chauffeur.

The Rebbe is reading the pidyonos. Rabbi Leibel Groner standing near the Rebbe while many others crowd around. One can see that the picture was taken as the photographer hid partially behind the matzeiva (tombstone).

After the passing of the previous Rebbe, even before an ohel was constructed around the Tzion, the Rebbe MHM traveled often to the gravesite and read letters sent to him from Jews who requested blessings. In this unique photograph, we see the Rebbe dressed in a gray suit (which is what the Rebbe wore during weekdays prior to his accepting the mantle of leadership) and black hat, standing and reading the letters.

The Rebbe MHM (in center) standing directly across the previous Rebbe's gravesite (in the same spot the Rebbe stood throughout all the years), reading pidyonos and letters. On the Rebbe's left, we see Rabbi Leibel Groner (with gray hat), long-time secretary of the Rebbe and Rabbi S. A. Kazarnowsky, an elder chassid. Behind the Rebbe one can see that part of the ohel wall had already been erected.

The following is an excerpt from an edited translation of the Rebbe's talk to the members of the Machne Israel Development Fund, on the fifth of Tishrei, 5748.

* *Each of us being a "King," a person of influence on the behavior of a considerable large group of men women, and children*

* Each of us being a "King," a person of influence on the behavior of a considerable large group of, men women, and children"

Notes:
 Cf. **First day:** זכור ליום: Remember this day (Shemois 13:3). ^{Torah} See Shemois Rabb 19:7. **First festival:** Beg. of Tr. Rosh Hashana. ~~To live...~~ TH **Our Sages:** Mechilta Shemois 12:41-42. **They add:** Or Hatorah Shemois p. 32 **The danger:** Tanya Chap. 31. ~~Day-to-day:~~ **Day-to-day:** Tanya chap. 47. **Father of Abraham:** Shemois 3:16. **ibid 6:6.** **This call...never ceases:** ~~...~~
 Cf. Sichoth Pesach 5703. **Purpose and goal:** Shemois 3;12. Yevomoth **ibid.** Zohar Chodosh Yisro. **Most dismal bondage:** Cf. Kuntres Umaayon chap. 11. **The promi** Rambam hilchoth Teshuva chap. 7 par. 5.
Lost forever: ...I shall redeem;

The above is the Rebbe's annotations of sources to a letter. On the second line, the Rebbe crossed out a word and writes "Torah," and on the third line, inserts "Lost forever," and adds in Hebrew (free translation) "We, our children, and our grandchildren - as explained in the Haggadah." On the final line, he appends (encircled) "...I shall redeem."

XXXX

-3-

YISROEL (love for Jews) SHOULD CAUSE THE SUFFERING OF ONE'S FELLOW JEW TO REACH THE DEPTH OF ONE'S OWN SOUL AND ONLY THEN WILL ONE DO ALL HE CAN TO HELP HIS FELLOW JEW - WITHOUT ENTERING INTO "CHESHBONOS" (logic), EVEN IF HE IS NOT CERTAIN THAT HE WILL SUCCEED IN HELPING HIS FELLOW JEW."

How much more so should we be moved to deeds of AHAVAS YISROEL when here in the United States a MINIMUM of mesiras nefesh is required and success is CERTAIN!!

Page 27

In the second paragraph, the Rebbe corrects the spelling for the word "Stolipin" mentioned in the paragraph three times. Each time the word appears the Rebbe inserts an "o" and an "i". Two lines before the end of this paragraph, the Rebbe crosses out the word "the" and replaces it with "a former".

In the third paragraph of this page, the Rebbe again corrects the word Stolipin and after the word "was" the Rebbe inserts (free translation) "**and his follower in governmental matters, and therefore**". Then the Rebbe corrects the spelling of the word Pobedonostzov. The Rebbe corrects this word twice (with the bold letters). Three lines into this paragraph, and we find the Rebbe crosses out the word "Stulapin and replaces it with Pobedonostzov. The Rebbe does this twice in this paragraph.

Page 28

Four lines from the top, the line reads "Afterwards, having had success in" the Rebbe adds here, **receiving the promise of Pob. to try his utmost in** and the story continues.

In the next paragraph, the paragraph reads: "It is not difficult for us to picture the feelings of my father-in-law, the Rebbe, as he sat there in the tavern amongst the drunkards" here the Rebbe puts a line across the words "and acted as [as] though he was one of them," In the same paragraph the Rebbe also corrects the word "Zshids" by inserting an "i".

In the third paragraph, the Rebbe again corrects the spelling of Stolipin. Further in this paragraph the article reads: "This commandment, though, does not apply to action which borders on [and the Rebbe inserts] **SAKONAS NEFOSHOIS** [and crosses out the word] "suicide" - such as spending' [and the Rebbe inserts] **a whole day of Shabbos** in a bar amongst drunkards [and the Rebbe inserts] **Jew haters** [and crosses out] "and to have to act drunk"!

-2-

there. The Rabbi was confronted with an enormous problem. To spend the Shabbos on the streets would mean to freeze to death, so he was forced to take shelter in a tavern! There he spent many hours until the appointment. Afterwards, having had success ^{receiving the promise of Pol. To try his utmost in} annulling the decree, he returned to the tavern to spend the remainder of Shabbos.

"It is not difficult for us to picture the feelings of my father-in-law, the Rebbe, as he sat there in the tavern amongst the drunkards ~~acted as~~ ~~though he was one of them,~~" said the Rebbe, Shlita, while publicly relating the above incident. "These pained feelings were in addition to the great danger in which he placed himself by being under the same roof as drunken goyim, notorious for their hatred of the "Zsheds" (Jews). But to him all this was worth it, for MAYBE, because of it, he would annul a decree against Jews.

"One could say that logically such action was out of place from every angle. If the BAIS DIN SHEL MAALOH (the Heavenly Court) had decreed that the edict be fulfilled, of what use would his efforts be to annul it? On the other hand, if from above it was decreed that the evil edict of Stolapin be annulled, this would take place without the efforts of the Rabbi. True, the Torah says that we must endeavor to act through natural channels - the vessels through which Divine Benevolence flows, as it says UVAIRACHCHO HASHEM ELOKECHHO B'CHOL ASHER TAASEH (and G-d, thy G-d, will bless you in all that you do) - and through this action will come G-d's Blessings. This ^{SAKONAS NEFOSHOS} commandment, though, does not apply to action which borders on ~~suicide~~ - such as spending ^{a whole day of} Shabbos in a bar amongst drunkards ^{Jew haters} ~~and to have to act drunk!~~

"This is a correct cheshbon (account) which could find verification in the Shulchan Aruch. However, when my father-in-law heard of the gezairah (decree) and the impending Jewish suffering, he was deeply touched, touched to the depth of his soul - a point which is deeper than the penetration of logic! Therefore, he did all despite the self-sacrifice which was involved, and all this on a MAYBE - there was no guarantee that he would succeed!

"My father-in-law did not relate the incident for the purpose of merely telling a story. Obviously, he meant this as a HORAHOH (instruction) to all these who listen to him and go in his footsteps. The instruction is: UPON HEARING OF A FELLOW JEW SUFFERING PHYSICALLY, AND HOW MUCH MORE SO SPIRITUALLY, i.e. one's fellow Jew is steeped in the vanities of the world and is subsequently far from G-d and His Torah, THE TRUE EMOTION OF AHAVAS

WE TRAVEL TO EDUCATE

Moshe Feller

The founder of the Merkos L'Inyonei Chinuch and initiator of the "travels to educate" program was the previous Lubavitcher Rebbe, Rabbi Yosef Yitzchok Schneerson. Though he knew that traveling to remote parts of the U.S.A. and Canada would require great amounts of MESIRAS NEFESH (self-sacrifice) on the part of the young Lubavitcher students whom he sent, the Rebbe nevertheless charged them with the task of MIKAREV ES LEBOM SHEL YISROEL LEAVIHEM SHEBASHOMAIN (bringing nearer the hearts of Israel to their Father in Heaven)! He himself faced death numerous times because of his relentless fight for Yiddishkeit in Soviet Russia. Only because of the previous Rebbe's personal mesiras nefesh did thousands emerge from Communist Russia as G-d-fearing, Torah-observing Jews. In commemoration of his twelfth Yahrtzeit, Yud Shevat, I shall relate to you an incident which reveals the extent of the Rebbe's mesiras nefesh for Jews. This incident was told to the public by the present Rebbe, Shlita, on Yud Shevat.

Many years ago in Czarist Russia the Prime Minister of the Russian Government was Stolapin, who was a notorious anti-Semite. Russian Jewry continually suffered from his cruel edicts. Once it happened that the Lubavitcher Rebbe of that era, Rabbi Sholom Ber Schneerson, became aware of a decree which was brewing in the mind of the evil Stolapin. He enjoined his son, Yosef Yitzchok, to endeavor to annul the decree. For this purpose Rabbi Yosef Yitzchok immediately journeyed to St. Petersburg, the capital city, to take counsel with the Jewish leaders there. When all their joint efforts proved fruitless, Rabbi Yosef Yitzchok decided to personally reach Stolapin through ^{a former} the minister Pobidanostzov, who, though an anti-Semite too, was devout in his faith and greatly respected men of religion.

Stolapin was a great admirer of Pobedanostzov. Therefore, after much effort on Rabbi Yosef Yitzchok's part, an appointment was arranged for the Rabbi to meet with ~~Stolapin~~ ^{Pobedanostzov} to attempt to dissuade the prime minister from carrying out his decree. ^{Pobedanostzov} had arranged the appointment for Friday night! As ~~Stolapin~~ ^{Pobedanostzov} did not live in St. Petersburg proper, but in a suburb of the capital city, it was necessary for the Rabbi to journey forth to the suburb erev Shabbos and spend the entire Shabbos in that remote community. Rabbi Yosef Yitzchok had to find a place to spend the hours until the appointment in addition to finding a place for the remainder of Shabbos. There were no Jewish residents in that area because Jews were forbidden to reside

7

Note: Not all corrections are the Rebbe's. See page 29

-3-

Our sages tell us that because of SINNAS CHINOM (hatred without reason) our Temple was destroyed. The way to rectify this, stresses the Rebbe, Shlita, is through AHAVAS CHINOM (love without reason) - which means to love a Jew who has never done you a favor and from whom you expect no favors; you don't even find any merit in him - nonetheless, you must love him.

This love and peace is the vessel through which G-d sends His Blessings, the greatest Blessing being His imminent sending of our righteous Moshiach who will redeem us.

The Rebbe asked the assembly to sing Ani Maamin. The entire group, the Englishmen especially, sang out with Kavono, a Kavono which can be had only when inspired by the Rebbe, Shlita. They were inspired again two nights later when the Rebbe, Shlita, granted private audiences to many of them. The "Yechidusin" ("audiences") lasted until 8:00 o'clock the following morning.

Among the "pilgrimage" group was a young man with whom I studied a few years back at 770. The Rebbe sent him to England to establish the Lubavitch Foundation there. When I gave him shalom I could not help but think to myself, "We travel to educate and, then, return with those to whom we are sent, to be inspired by the source of our inspiration. We travel to educate others to travel to become "educated"."

Page 24

In the first paragraph, the Rebbe crosses out "London" and inserts "England." Between the word "for" and "little children," the Rebbe inserts: "BONIM."

In the second paragraph, the Rebbe crosses out "student" and replaces it with "successor." Several lines later, the Rebbe puts a slash through "immediately."

In the third paragraph, the Rebbe adds the word "also." On the bottom line, the Rebbe inserts "my father in law" after "Rebbe."

Page 25

In the second paragraph, the Rebbe slashes the words "you must" and substitutes: "it is proper to," adding the word "to" underneath.

-2-

with Yud Beis Tammuz, the Chassidische Yom Tov of the month of Tammuz, the day of the Rebbe's release from prison where he was held because of his efforts on behalf of the furtherance of Yiddishkeit.

"When the Rebbe became Bar Mitzvah, the time when a Jew is considered a gadol (mature person), his father, who was also his educator, requested of the Rebbe to ask him anything that he might wish to know. The Rebbe then asked pertaining to what the Alter Rebbe writes in his Siddur - that before praying one should verbally state that he takes upon himself the Mitzvah of VIOHAVTO LIRAIACHO KOMOCHO (Love your neighbor as yourself.) 'Why must we say this immediately before prayer?' queried the Rebbe. 'If the reason is so that we begin our day by connecting ourselves with our fellow Jews, then why wait until the prayers to profess our love? Why not immediately upon reciting the morning blessings?'

"His father replied, 'In his prayers, a Jew requests of G-d to fulfill all his needs and he is certain that his request will be granted, for it is directed to G-d Who is the Father of every Jew - young or old, man or woman. When you ask something of a father ^{it is proper} you must first ^(to) cause him satisfaction. The greatest satisfaction to a father is when his children, who are many and diverse, live amongst each other with brotherly love, loving one another as one's self - VIOHAVTO LIRAIACHO KOMOCHO.

" 'This is why we must take this Mitzvah upon ourselves specifically before our prayers, for, when praying, we ask our needs of G-d which necessitates our satisfying Him first by taking upon ourselves the Mitzvah of VIOHAVTO LIRAIACHO KOMOCHO.' "

The Rebbe then stressed that the previous Rebbe informed us of this episode so that we come to understand the following. The initial step in our efforts to exert ourselves in our respective spheres of influence should be to bind ourselves in a bond of love with all Jews. This is the vessel through which G-d will send His Blessings which will cause our efforts to be successful!

We Travel to Educate

Torah loving Jews are rejoicing as of late! They are observing faint signs of Torah-true Yiddishkeit becoming popular! The VIHAISHIV LEV AVOS AL BONIM (and I shall return the hearts of the fathers to the sons) AL YIDEI BONIM (through the sons - Rashi) seems more imminent! A day school is started in ^{England} ~~London~~ for **BONIM** little children and ~~their~~ AVOS, one hundred and eighteen of them, decide to add to their observance of Yiddishkeit. So they charter a plane and fly to the Rebbe, Shlita. The Rebbe, Shlita, greets them warmly. (They arrived at 3:00 a.m.) What does the Rebbe tell these Jews who have travelled over three thousand miles to see him? What does he tell them the very first time? What does he demand of them? He tells them that they possess a NEFESH ELOKIS (divine soul) for which even the angels tremble when in its proximity. He demands of them to love each other without ulterior motivation! He demands of them unity!

Let us listen: "There is a vort from the Alter Rebbe pertaining to which he writes, 'I heard from my teachers (my saintly father-in-law explains that the Alter Rebbe is referring to the Baal Shem Tov and his ^{disciple} ~~student~~, the Alter Rebbe's teacher, the Maggid of Mezritch) that when ten Jews gather together, though they may not at that specific gathering study Torah, nonetheless, should an angel be present, he would ~~immediately~~ cease to exist - completely! - as a result of the tremendous GILUEI SH'CHINA (Divine Revelation) which a minyon of Jews evoke when they assemble together. A soul which finds itself in a body and is restricted by bodily limitations does not feel this Revelation, but an angel does and - as a result - ceases to exist - there remains only G-dliness!'

"From this we understand that if the above applies even when the assemblage does not study Torah, how much more so is it applicable when ten Jews get together and repeat a vort from our holy Rabbeim! This evokes a GILUEI to an even greater extent, which ^{also} brings with it the Almighty's Blessings!

"The hour is late [3:45 a.m.] and certainly the assemblage is weary from the journey. I but wish to repeat a vort from the Rebbe ^{my father in law} which is also connected

Note: Not all corrections are the Rebbe's. See page 26

-3-

Yud Bais Tammuz ~~in the Hebrew calendar and July 4th in the English calendar~~ stand for
 the triumph of freedom of religion over despotic tyrannical inhibition of religion."
 Should we ourselves ^{in U.S.A.} inhibit our religious expression?

Page 19

On the bottom line, the Rebbe writes a question mark following the word "Torah."

Page 20

The second paragraph reads: "The Rebbe Shlita, in concluding the audience told them that the problem which perplexes orthodox Judaism the most is: "How can Jews who are a minority and orthodox Jewry which is a minority within this minority, bring about the Kingdom of G-d on the world." Here the Rebbe adds a question mark at the end of the sentence and inserts (free translation): "You being students shall find the answer for this as well." (The paragraph continues:) In the light of modern science, continued the Rebbe Shlita, "this problem ceases to exist as we note that the procurement of power depends on the most advanced intellect, not the greatest amount in numbers. One who develops a super-atomic bomb can rule the world. In this we can see the (– here the Rebbe crosses out the word "conquest" and replaces it with –) hegemony of quality over quantity." Here the Rebbe inserts the following: "If this is so in the realm of destruction – how much more it must be in constructive application – (free translation) the measure of goodness is far greater than the measure of retribution."

Page 21

In the middle of the second paragraph, the Rebbe inserts "often" between "but" and "respect."
 At the beginning of the third paragraph, the Rebbe crosses out the word "crime" and replaces it with "mistake." Several lines later, the Rebbe crosses out "613" and on the next line, puts a line across "pathetically" and instead writes "relatively."

Page 22

At the end of the page, the Rebbe crosses out "I concluded by informing the governor that this year Yud Bais Tammuz came out on July 4. I told the Governor, 'Both dates, Yud...'"

Page 23

On top of the next page, the Rebbe inscribes "Yud" and puts a line through "in the Hebrew calendar and July 4th in the English calendar," and adds an "s" after the word "stand." On the last line, the Rebbe inserts the words "in U.S.A." with an arrow.

-2-

they immediately accommodated us with a swimming area far removed from all of the other day camps.

"Is it that you are not allowed to have Jewish boys swim near Protestant girls, Rabbi, that you have to have a separate swimming area," asked one of the authorities a few days after our request was granted. "No, Don," I said to the one in charge of the camp sites who had taken an interest in the religious angle of our program, "We are not out to separate Jews from Christians. We are out to separate men from women and that is why our girls do not swim at the same time that our boys do." Whilst saying this, it dawned on me that our request was granted even though the authorities thought that we wanted to segregate ourselves from the non-Jews, a thought which may have peeved them. Could you imagine this taking place in Russia? Could you imagine a group of little boys and their counselors, their yarmulkes and tzitzis plainly visible to all, reciting Brochos on government property in full view of hundreds of non-Jewish children? Could you imagine the authorities saying, "No, Rabbi, don't feel that you are imposing on us. We want to honor your religious program and cooperate as best we can." Such was my experience with the Minneapolis authorities and I am sure that it is the same way in other parts of the United States.

To show our appreciation to the State and for the purpose of formally introducing the Merkos to the State, we had a session last week with the Governor of Minnesota, the Honorable Karl Rolvaag. Accompanied by a delegation of the Committee heads of the local Merkos office, I visited the governor and presented him with the Memoirs of the previous Lubavitcher Rebbe. I told him of the great hardships which the founder of our organization had in disseminating Judaism in Russia. I told him of the death sentence which was passed on the Rebbe in the summer of 1927 and of his miraculous release from prison on the 12th of Tammuz and of how United States Senators played a leading role in obtaining the Rebbe's release. ~~I concluded by informing the governor that this year Mt. Yud Bais Tammuz came out on July 4. I told the Governor, "Both dates, Yud~~

WE TRAVEL TO EDUCATE

by Rabbi Moshe Feller

"... One would think that upon leaving Russia the Rebbe would have been overjoyed. Yet he made it known that it displeased him that he must leave his people who perform Mitzvos in dangerous circumstances with self-sacrifice. If he would have had a choice, he would have remained though it would have meant a continued life of extreme hardship at every turn. The reason that the Rebbe made public his personal feeling at the time of his departure from Russia was for the purpose of public instruction. We should learn from the Rebbe's attitude that the correct attitude in Torah and Mitzvos is not the one of 'Let's take the easy way out.' "

Such were the words of the present Lubavitcher Rebbe. at the Chassidic gathering which commemorated the 35th anniversary of the previous Lubavitcher Rebbe's release from Soviet imprisonment. The Rebbe has often remarked that if Torah and Mitzvos could have been kept so proficiently in such difficult circumstances as those under which the Rebbe and his followers were subjected prior to and during the Rebbe's arrest, how much more so should Torah and Mitzvos be kept in the free world where not only are there no deterrents, but ^{often} respect and citations are showered on Shomrei Mitzvos. The trouble, especially in this country, is that we tend to be satisfied with a minimum of Torah study, performance and dissemination because "it is easier".

What a terrible ~~sins~~ ^{mistake} we Jews are committing by not taking maximum advantage of the great freedom of religion and respect of religion which we experience here in America! We are free to keep publicly all of the 613 Mitzvos and we are respected for doing so! It is heartbreaking to realize how relatively ~~pathetically~~ few of our brethren take advantage of this freedom and respect.

I had a problem a few weeks ago when I was in the midst of establishing our Gan Israel Day Camp in Minneapolis. The city government cooperated fully in donating a camp site for our camp. Yet there remained one big problem. What do we do about swimming? The other day camps had their swimming next to each other, but, of course, we would need a separate swimming area. I informed the authorities of my problem and

Note: Not all corrections are the Rebbe's. See page 23

3 |

that small minority which is faithful to the Torah triumph over these "liberal" movements and establish the Kingdom of G-d in our world? Maybe at a different time, I will inform you of my conclusions as to my first questions. The final question which has been bethering me since my youth (which was spent in a city where the great majority of the Jewish community is affiliated with the 'liberal' movements) was answered a few weeks ago in the Rebbe Shlita's office. Together with a few of my Yeshiva chaverim, I welcomed the representative group of Young Israel Intercollegiates who were to have an audience with the Rebbe Shlita and, of course, accompanied them throughout the entire audience which lasted for over an hour. Close to seventy intercollegiates representing practically all the branches of Young Israel of New York Intercollegiate Council, were present at the audience.

CHANIE AS FOR
 NOT BEING A DIRECTORIAL MEMBER

The Rebbe Shlita, in concluding the audience told them ^{THAT} the problem which perplexes orthodox Judaism the most is: "How can Jews who are a minority and orthodox Jewry which is a minority within this minority, bring about the Kingdom of G-d on the world?" In the light of modern science," continued the Rebbe Shlita, "this problem ceases to exist as we note that the procurement of power depends on the most advanced intellect, not the greatest amount in numbers. One who develops a super-atomic bomb can rule the world. In this we can see the ^{hegemony} ~~conquest~~ of quality over quantity. Similarly, one Tzaddik who has reached the ultimate in spiritual development can rule the world and this will be Moshiaeh Tzidkainu."

(Unfortunately, at this time, I do not yet have the corrected text of the Rebbe Shlita's talks and answers to the Young Israel intercollegiates. Therefore, what I have mentioned from the talk is just what I ^{PERSONALLY} recall, having been present at the audience. The exact wording of the Rebbe Shlita and the complete context of this talk, I do not accurately recollect. I am under the impression that these talks and answers will be published as they are of extreme interest to all Jewry, especially orthodoxy.)

3

If this is so in the realm of destruction - how much more it must be in ~~constructive~~ application - משהו כזה משהו כזה משהו כזה

2

her that my colleagues would be waiting for me in the Hotel.

"If you're from Minneapolis, I'm sure you'll want to meet our Rabbi who was once a Rabbi there," she then replied, motioning to the Rabbi who was coming into the hall where I was standing. "Rabbi K, this is Rabbi Feller, a native Minn^apolititan. He's here on a mission from the Merkos L'Inyonei Chinuch."

"Come into my office," the Rabbi said without much emotion and in a marked European accent.

Noting the accent, I took the liberty of lacing into the Rabbi on the assumption that he once learned in a European yeshiva, and since that Yeshiva was undoubtedly orthodox, this gave us something in common. "What kind of monkey-business do you have here," I said to Rabbi K-- good naturedly. "Mixed seating and auto driving on Shabbos isn't Al Pi^a Shulchan Aruch," I naively added. (ACCORDING TO THE)

"Look, sonny," Rabbi K-- replied rather abruptly, "I can discuss Shulchan Aruch better than you, as I learned in S--(a famous European Yeshiva) and I got Smicha there, so let's not go into such a discussion."

"But what would you do if Reb M--(the famous Rosh Yeshiva of that Yeshiva) would come here and see your monkey business? Wouldn't you die of shame?" I asked the Rabbi.

"I'd tell him Al Harishonim Anu Mitztarim," (we are still pained for the first ones, see Rashi Yisro 18) he added with a bit of contempt in his voice. "But I'm really not so bad. I'm just the assistant Rabbi here. The Rabbi is worse than me. He's a reconstructionist!" Rabbi K proceeded to invite me for Sendas Shabbos to his home, but I politely refused his invitation and began the long walk back to the hotel. I had plenty of time to think, and think I did.

The questions which were screaming the loudest from within my mind were: "Who is to blame for the scene which I had just witnessed and thousands of similar scenes throughout the USA? Who allowed the movements which do not accept the Torah as MIN HASHAMAYIM to predominate over the people who for thousands of years have subjected themselves to the rule of the Torah? How will

1 |
 On our shlichus we meet all types of Rabbis, for it is through them and their religious schools that we disseminate our literature. One meeting which I had with a "rabbi" stands out in my mind, as this meeting took place in a conservative synagogue. Let me tell you about it.

After spending Tisha B'Av in South Dakota (see my article of two weeks ago) we traveled on to a midwestern metropolis. We arrived Erev Shabbos and grabbed the first hotel which was at hand as it was almost Shabbos. We didn't even have time to travel to the Jewish section, so Kabbolas Shabbos (prayers for the receiving of the Sabbath) we prayed in our Hotel room. The 100 degree plus temperature of South Dakota was cool compared to the sweltering heat of this midwestern city. I felt the full impact of the heat wave while walking, Shabbos morning, for over an hour, to the Shul in which I was supposed to speak. That morning we picked our shuls from the Yellow Pages of the Telephone Book, and set out to see what the Yiddishkeit of that city looked like. After an hour and a half, I reached my destination. I was quite taken aback when I stepped into the shul and found men and women davening together. When we seek out shuls in which to speak on Shabbos morning, we make certain to avoid those shuls that do not abide by the Shulchan Arush. Usually we can tell, by the name it bears. However, the name of this particular shul was surely not indicative of its character, the mixed seating causing me to become immediately aware of this fact.

INSERT HERE: I am sure that you are aware by now that the Rebbe shlit' sends us to help better the spiritual and physical standards of all Jews regardless of what type of shul they truly consider themselves. However, and obviously so, we only daven in completely orthodox shuls.

I arrived towards the end of the services and was in the middle of deliberating what to do, when a middle-aged woman approached me with a cheerful "Good Shabbos." I returned the Good Shabbos and identified myself.

"Pleased to meet you, Rabbi," she replied. "Do come to my home for dinner. It's only a ten minute drive," she concluded.

"Thank you very kindly for your invitation, but I don't ride on Shabbos!"

"Oh, then, I'll walk with you," she answered, entreating me once more to accept her invitation.

I was very impressed by her genuine display of that cherished Jewish tradition, "Hachnasas Orchim" (taking in guests) but, nonetheless, informed

In 1959, a young Rabbi Moshe Feller, later to become the Rebbe Melech HaMoshiach's first Shliach in the state of Minnesota, published a series of articles entitled "We Travel To Educate" about his experiences on Merkos Shlichus, in the then-newly-founded New York publication, "The Jewish Press." He continued the series until 1961.

When he submitted his first article to the Rebbe for review, he merited that the Rebbe edited the entire transcript and made several corrections. Thereafter he sent in each of his subsequent articles, and the Rebbe edited all of them. For the benefit of the reader, we present a few of the articles in their entirety, although corrections do not appear on every page.

The unacquainted should surely pay close attention to each annotation made by the Rebbe; there is much to learn from the Rebbe's unique style and positive approach.

Note: Not all corrections are the Rebbe's. See page 23

From right to left: the Rebbe MHM, Rabbi Zalman Butman, Rabbi Dovid Raskin, Rabbi Yisroel Jacobson, Chosson Sholom Ber Butman.

Left to right: Rebbe MHM, Rabbi Yisroel Jacobson, Rabbi Kowalsky, Chosson and Rabbi Yisroel Duchman

From left to right: Rabbi Shmuel Levitin, the Rebbe MHM, Rabbi Chaim Mordechai Isaac Chodokov ("always at the Rebbe's side"), Rabbi Yisroel Jacobson, and Rabbi Eliyahu Simpson.

Standing next to bride,
Rabbi Meir Itkin

From right to left: The Choson, Rabbi Bentzion Semtov, Rabbi Pinchas Todrus Althaus of Israel known as 'Reb Piniya', Rabbi Eliyahu Simpson and the Rebbe MHM

To the Rebbe's right stands a youthful Rabbi Yosef Weinberg.

Second to left: Rabbi Shlomo Aharon Kazarnowsky, an elder chassid.

Far left: Rabbi Chaim Meir Bukiet o.b.m.

In the early years of his leadership, the Rebbe MHM used to officiate at the wedding ceremonies of Lubavitch couples. Presented here for the first time are a series of photographs taken during such occasions.

K

BROOKLYN, N. Y. Sept 26 1960 $\frac{1-315}{260}$

PAY TO THE ORDER OF Seminar   \$ 50 $\frac{00}{100}$

Fifty and $\frac{00}{100}$ 100 DOLLARS

Commercial Bank of North America

EASTERN PARKWAY AT KINGSTON AVENUE
BROOKLYN, N. Y.   M. Schneerson

The above is a unique check which the Rebbe filled out in entirety, and not only the amount and signature as the Rebbe normally did. In this check, however, the Rebbe writes the date: "Sept 26 (19)60"; makes it payable to "Seminar," and writes the numerical amount: "50 $\frac{00}{100}$." On the next line the Rebbe spells out "Fifty and $\frac{00}{100}$." Interestingly, the first two zeros are written immediately following "and," while the "100" appears at the end of the line, following an extended diagonal slash. The Rebbe signs only his first initial and last name.

LEHMANN TRADING CORP.
225 WEST 34TH STREET • PENNSYLVANIA BLDG. • NEW YORK 1, N. Y.

December 4th, 1964

Rabbi M. M. Schneerson,
707 Eastern Parkway,
Brooklyn, N.Y.

Dear Rabbi Schneerson: ו.ב.י

I take the liberty of addressing personally at the suggestion of Mr. Sam Malamud. I trust that I will not be judged impertinent to submit a request for a personal audience with you. I seek this not on the basis of my own merit, but on the basis of the fact that I have recently acquired a large number of original Hebrew manuscripts among which is a small booklet in blue paper in a handwriting which experts have identified as that of the founder of your dynasty. I shall be very pleased to show it to you and have your own opinion on the work.

I sincerely hope that it will be possible for you to cause reply to be sent to me, and meanwhile extend my best wishes.

Very sincerely yours,
Manfred R. Lehmann
Manfred R. Lehmann

MRL/mv   אשר יאמר
לשרתו

The above is a letter in which the writer requests to be received in private audience by the Rebbe. At the bottom of the letter the Rebbe writes a Hebrew note to his secretary (free translation): "Grant the request as time permits."

- 3 -

was prepared to give all his merits in order to save the whole world from judgment (Succah² 45b). In other words, he was prepared to give of himself completely to a person who has no merits of his own, whom he has never met, and who may be at the other end of the world. How much more so should one be ready to give of himself for the benefit of near and dear ones and all friends.

May G-d bless each and every one of you, in the midst of all our people Israel, that you should live and act in accordance with the spirit of Lag b'Omer, as mentioned above, and that you should do so with the utmost measure of true Ahavas Yisroel, with joy and gladness of heart; and that you should go from strength to strength in all your affairs, to hasten the fulfillment of the words of the (Lag b'Omer) week's Sidra: "I have broken the bars of your yoke (in exile) and made you go upright with the promised true and final Geulah through our righteous Moshiach."

With blessing for Hatzlocho and for happy tidings,

/Signed/ Menachem Schneerson

Page 10

In the first paragraph, the Rebbe crosses out the words "and our."

On the bottom paragraph, the Rebbe circles and crosses out "manner of," and substitutes: "basis for" and also adds "approach in". A line later, the Rebbe puts quotation marks around the word "Hiddur."

Page 11

In the first paragraph, the Rebbe inserts two quotations around "men of truth." In both instances where the translator had written "way," the Rebbe substitutes it with "approach" (in right margin) with arrows to both encircled words.

In the sixth paragraph, the Rebbe circles the word "merit" of the Midrashic quote, "Judge every person in the scale of merit," and comments with a question mark (free translation): "? This is not the definition here." A few sentences later, the Rebbe circles the word "is" and substitutes "must have," and circles "for" and makes a question mark on left margin. On the last line of the same paragraph, the Rebbe omits the word "of," circles the word "pleasantness" and writes a question mark on the right margin.

On the last paragraph of the page, the Rebbe circles "celebration" and writes "joy?".

Page 12

On the final paragraph, the Rebbe circles "have broken" and replaces "will breake." A line later, the Rebbe circles the word "made" and inserts "make," circles the word "with" and writes a question mark on the right margin, crosses out the word "promised," circles the word "final" and makes a question mark. Underneath it the Rebbe writes "complete" with another question mark beneath it.

At the conclusion of the letter: "With blessing for Hatzlocho and happy tidings," the Rebbe inserts an arrow after "Hatzlocho" and "tidings" and writes (free translation): "In all the above."

practice, all of them, of course, fully and meticulously observe the Torah and Mitzvoth in the daily life.

Now, being disciples of Rabbi Akiva, they were surely men of truth, who served G-d with the utmost sincerity and devotion, which permeated their whole being. Thus, it seemed to each one of them that his particular way was the right one, and anyone who had not attained his level was lacking in perfection. Moreover, being disciples of Rabbi Akiva, who taught, "Thou shalt love thy fellow Jew as thyself" - this is the great principle of the Torah, they were not content personally to advance from strength to strength in their own way of serving G-d, but they wished to share this with their friends and tried to influence them to follow their path. Seeing that the others were reluctant to accept their particular way, they could not respect them to the degree that was to be expected of the disciples of Rabbi Akiva.

afford

In the light of the above, we can see that the story of Lag b'Omer in the Gemoro teaches us what should be the right conduct of each and every one of us, and the instruction is threefold:

a) Serving G-d, studying the Torah and observing the Mitzvoth, both the Mitzvoth between man and man, and the Mitzvoth between man and G-d, must be with inspired sincerity, truthfulness, and vitality, which permeate the whole of the person and his daily conduct.

perfect

b) The above includes, of course, the great Mitzvo of V'Ohavto L'Reacho Komocho (love your fellow Jew as yourself), which must also be fulfilled with the utmost vitality and in the fullest measure.

c) Together with the above, a person must look kindly and most respectfully upon every Jew, who is fully committed to all the Torah and Mitzvoth, but differs only in the manner of worship, whether it is out of love, or out of reverence, etc.

*not all men
charitable
justice*

A further instruction from the above is that even if one meets a Jew who has not yet attained the proper level of Divine service, the approach must still be that of respect and affection, in accordance with the teaching of our Sages, "Judge every person in the scale of merit." It is necessary to bear in mind that the person lacking in commitment to Yiddishkeit may not be at fault, and that he simply may not have had the opportunity to receive the proper Jewish education. On the contrary, in such a case it is all the greater pity for such a person, and it is necessary to make the utmost effort to help him come closer to Yiddishkeit, and to do so in a manner of love, respect, and pleasantness.

*one must treat
such a
person all
the more*

*175
175
175
must
have?*

Let the great Tanna Rabbi Shimon ben Yochoi, who considered Lag b'Omer as his day of personal celebration, be an example and inspiration to all of us. For he said that he

is a pleasant man

*19
84?*

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON

Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213

Hyacinth 3-9250

FREE RENDITION

By the Grace of G-d
13th of Iyar, 5730
Brooklyn, N. Y.

מנדט מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

To All Students¹, Boys and Girls²
Participating in the Lag b'Omer³ Activities) *(of the auspicious day³)*
G-d Bless You -

Greeting and Blessing:

I was pleased to be informed of the forthcoming¹ Lag b'Omer activities. May G-d grant that they be carried out with the utmost success. And "success" in this case means that these activities will stimulate in each and every one of you additional powers and vitality² to march forth from strength to strength in the study of our Torah, Torah Chaim, the "guide" in the daily life, ~~and our~~ way of life worthy of living; the kind of study that leads to action, namely, the fulfillment of the Mitzvoth³ by which Jews live.

The story of Lag b'Omer, as related in the Gemoro, is well known. Our Sages tell us that the disciples of Rabbi Akiva were stricken by a plague because they were not respectful towards one another. But on the thirty-third day of Sefira - Lag b'Omer - the plague stopped.

As in the case of all stories of the Torah, which are also part of the Torah, meaning "instruction," the story of Rabbi Akiva's students contains a lesson for each and every one of us, particularly pupils, boys and girls.

To begin with: Since the Gemoro testifies that they were "disciples of Rabbi Akiva," it is clear that they were worthy of this title. This means that they were dedicated to the Torah and Mitzvoth with devotion, diligence and Mesiras Nefesh⁴ (self-sacrifice), as the great Tanna and exalted Sage⁵ had taught them.

It follows that their lack of respect for one another could not have been due to trivial matters, but was motivated by the high level of their spiritual standing as "disciples of Rabbi Akiva."

The explanation of their conduct is to be found in the saying of our Sages, of blessed memory, that people generally have different minds⁶ and different concepts. Each individual has therefore his own manner of serving G-d, studying the Torah and observing the Mitzvoth with "Hidur." For example, one person may do it primarily out of love for G-d, another person may do it primarily out of fear of G-d, a third may do it primarily out of a sense of complete obedience and submission to the Will of G-d, and so forth, though in actual

*basils
197
approach*

auspicious day

Here is a letter freely translated from the original Hebrew text, dated the 13th of Iyar, 5730, and addressed to all the children participating in Lag B'Omer festivities worldwide. Although generally the Rebbe was not accustomed to edit such translated letters, the following is a rare exception. Inasmuch as the letter was only a translation, as clearly stated at the beginning, the Rebbe edited it initially and gave it to his secretary for final corrections. Since we are privileged to possess the original, we can distinguish between the Rebbe's penciled handwriting and the secretariat's penned markings.

We shall point out the Rebbe's own corrections and translate his Hebrew comments. See page 12.

<p>CLASS OF SERVICE This is a fast message unless its deferred character is indicated by the proper symbol.</p>	<h1 style="margin: 0;">WESTERN UNION</h1> <h2 style="margin: 0;">TELEGRAM</h2> <p style="font-size: small; margin: 0;">W. P. MARSHALL, President</p>	<p>SYMBOLS</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr><td style="padding: 2px;">DL = Day Letter</td></tr> <tr><td style="padding: 2px;">NL = Night Letter</td></tr> <tr><td style="padding: 2px;">LT = International Letter Telegram</td></tr> </table>	DL = Day Letter	NL = Night Letter	LT = International Letter Telegram
DL = Day Letter					
NL = Night Letter					
LT = International Letter Telegram					
The filing time shown in the date line on domestic telegrams is LOCAL TIME at point of origin. Time of receipt is LOCAL TIME at point of destination.					
<p>PK006 723A EST MAR 17 65 SYB117 SY VDV134 RW68 24 PD INTL CD LVOV VIA WUINTL 16 1215 LT EEJDA M 1649 PRESIDENT ST COR GROWER (DELIVERY BY MESSENGER) BROOKLYN (NY) REKOMENDUJUT MNIE DIEWUSZKU ESTER BAU HOLDE ZDEM POZELANIA TELEGRAFOM OBRATNO <u>CWY LVOV ULICA LVA 9/12.</u></p>					
		<p style="font-size: large; font-family: cursive;">Zeida</p>			
<p style="font-size: large; font-family: cursive;">NAILUTSHIE POSHELANIA WASHEMU PREDLOZHENIU</p>					

During that dark ebb in history, the communist government had issued harsh decrees in attempt to uproot Jewish faith in Soviet Russia. Anyone suspected of religious involvement was mercilessly persecuted by the much-feared secret police. The latter were well aware of the 'counter-revolutionary' activities of the Rebbe's emissaries, and were constantly seeking pretenses with which to arrest them.

The KGB closely monitored the chassidim's every move, and paid special attention to their correspondence. Consequently, no one dared address a letter openly to the Rebbe, in fear of the ever-watchful communist authorities. Many a chassid was sent to Siberia and never seen again for lesser a crime!

Nevertheless, nothing could sever a chassid's inexorable bond to the Rebbe. Even in light of such mortal danger, chassidim found ways of communicating. Likewise, the Rebbe wrote back to them under the name "Zeida" – "Grandfather" in Yiddish. Indeed, every chassid does in fact regard the Rebbe as a father, as the Alter Rebbe often referred to the Baal Shem Tov with the patriarchal title, Zeida.

In the following copy of a unique telegram, a bochur from Russia sends a message to Rabbi Groner on President Street, to be conveyed to the Rebbe. In the telegram he informs the Rebbe of marriage proposal he had recently received, and requested the Rebbe's approval and blessing via telegram in return.

The Rebbe responds by underlining the words "CWY LVOV ULICA LVA 9/12," which is the young man's address, and writes: "NAILUTSHIE POSHELANIA WASHEMU PREDLOZHENIU," and signs "Zeida." Translation: "Best wishes for the proposal," (signed) "Grandfather."

The Rebbe's Treasures

For a chassid there is no greater treasure than the holy words of his Rebbe. As chassidim of the Rebbe Melech HaMoshiach, we are wealthy indeed! Hundreds and thousands of printed Sichos, letters and transcripts of the Rebbe's precious words are in our possession and have been disseminated throughout the world. Yet there is one treasure that is difficult to come by: copies of the Rebbe's own penmanship...

You see, most of the letters of Igros were orally dictated to a secretary and later edited and signed by the Rebbe. Likewise transcripts of his talks and discourses were personally annotated and amended by him, yet these actual annotations (in his original script) were rarely viewed by the public. Instead, what we received was a published edition of the Sichas, Maamor, or letter in Igros Kodesh, wherein the appended corrections were indistinguishable from the rest of the reprinted composition. In fact, even one who merited to receive a written response from the Rebbe did not keep the original; the actual hand-written comments were only shown to him by a secretary, but never left the Rebbe's office.

Nevertheless, various original copies trickled out through the years, passed from hand to hand. Until today, these manuscripts are a rare commodity indeed, something every chassid covets. Every so often, people celebrating the wedding of their children impart some of these hoarded treasures and share them with

the public. Likewise, Beis Moshiach magazine features a weekly clipping of such notes, entitled "From the Rebbe's Treasures." Some contend that it is one of the most popularly read sections in the magazine!

As popular as these copies are, however, there is something in even greater demand. Inasmuch as the majority of the Rebbe's writings are in Hebrew, an original representation of his *English* handwriting is far more unusual. Hence it is with great pleasure and gratitude to Hashem that we present here – for the first time ever – a prized collection of such handwritten English notes from our archives.

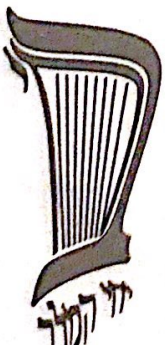
Keep in mind that these notations are not to be treated lightly. If the Rebbe's every action is holy and meaningful, how much more so the stroke of his pen, a deed that is etched in history forever. Let us examine each one with care and introspection, heeding its holy message and faithfully applying it to our lives. May we merit to behold the Rebbe's holy hand once more, and receive directives, guidance, and blessings from his holy pen.

Long live the Rebbe King Moshiach for ever!

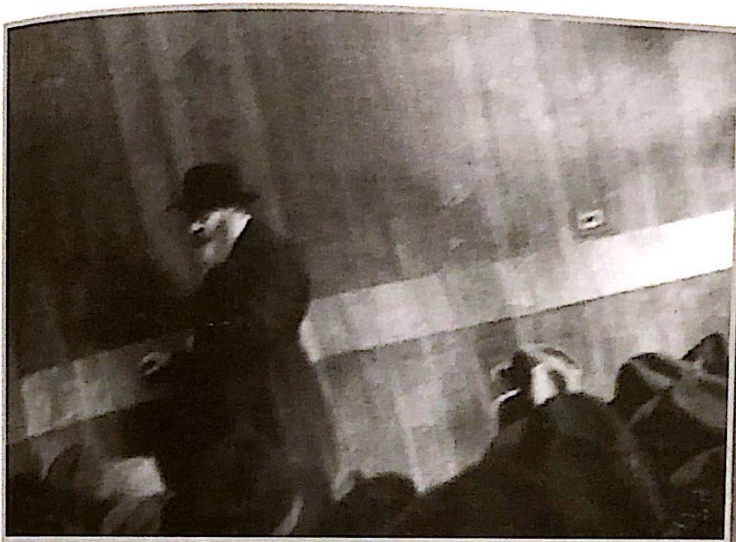
Please note: occasionally, while editing an English text, the Rebbe made his notations in Hebrew, as you will see in the following pages. In such instances, we shall translate and annotate these words for the English reader.

...I shall redeem;

"...I shall redeem:" in the Rebbe's holy handwriting (see page 30 for full text).

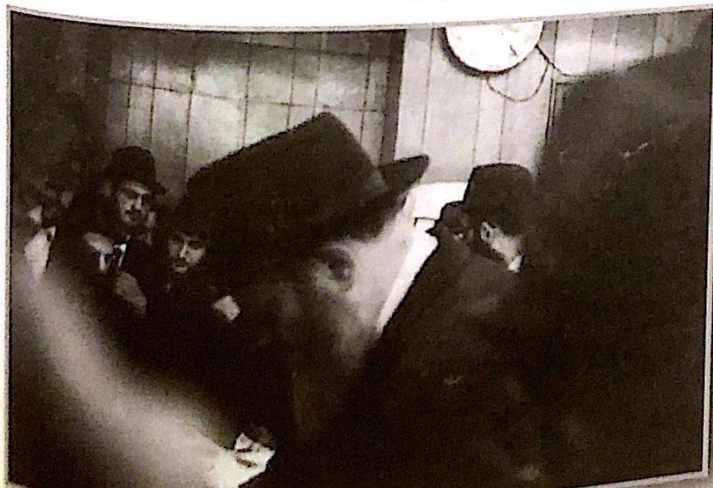
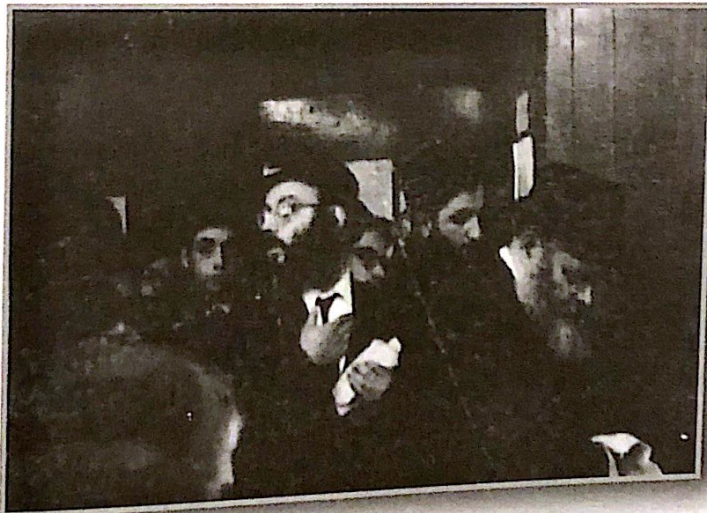

Every Erev Yom Kippur, in the early years of 5725-26 (1964-65) when these photographs were taken, the Rebbe Melech HaMoshiach distributed pieces of honey cake to all those who requested it while standing at the door of his holy room for hours, and subsequently descended to the shul for Mincha. On his way to Mincha, the Rebbe would insert coins for charity into the numerous collection plates that lay on the table, as is customary in most synagogues. Following Mincha, the Rebbe would get up on the table that stood near his seat and would bless all the assembled and entire world Jewry. Pictures of that awesome occasion are presented here for the first time:

The Rebbe MHM stands on the table with closed eyes, while multitude of chassidim crowd around, concentrating intently on his every word.

The Rebbe MHM is seen taking money out of a bag while his secretary Rabbi Leibel Groner stands behind with another bag of money. In between the Rebbe and Groner, one can see a young BenTzion Raskin.

The Rebbe placing coins in numerous charity boxes and dishes. In the picture one can see the students Menachem Salek of London, England, Yaakov Dovid Kottlarsky o.b.m., and Avrohom Levin (presently living in Israel).

joy, for the Geula of the Rebbe as an individual.

Moreover, for a leader, even items which seemingly pertain solely to his own personal life, surely involve his people as well. And as such, even Gimmel Tammuz, although it was initially a Geula only for an individual, but sub-

tly, it was in fact already, even then, a Geula for the whole, for everyone, that merely had to be revealed later on Yud Beis Tammuz.

It is therefore clear that Gimmel Tammuz has to evoke even more joy from the Chasidim than from the Rebbe himself...

The third of Tammuz and the third Beis Hamikdosh

Sicha of Gimmel Tammuz, 5742

This is the special lesson associated with Gimmel Tammuz each and every year, for "These days are remembered and recreated," and it increases every year – a Jew's soul is not subjugated to Golus at all. Therefore, "When it comes to anything that has to do with our religion, our Torah, Mitzvos, and customs, there is no one who can force his opinion upon us," etc., as the previous Rebbe announced...

And we merit to the third Beis Hamikdosh, which is all built and ready up above. Hashem is just waiting for the final effort (in either thought, speech, or deed) that will tip the scale and bring the Geula instantly, and the Beis Hamikdosh then will immediately come down and be revealed here in this world, in Jerusalem, on the Temple Mount.

And this is the basic meaning of the verse, "Revive us from the past two days, and on the third day stand us up and let us live before You."

The "past two days" refers to the destruction of the last two Temples, and the eras of Golus

which followed. Through the Avoda we have accomplished throughout these eras of Golus (the Golus following the destruction of the first Beis Hamikdosh, and the Golus following the destruction of the second Beis Hamikdosh), we merit to the "third day," the third Beis Hamikdosh and the third Geula, the final and everlasting Geula – "on the third day stand us up and let us live before You."

The "third day" is also associated with the three general paths in Kedusha, like it states in Pirkei Avos, in the chapter that is learned this Shabbos (the week of Gimmel Tammuz), the *third* chapter; "Look into *three* things."

The Mishna relates: "Look into three things, and one will not come to sin" – and the biggest "sin" of all is the mere fact that we are still in Golus ("Because of our sins we were exiled from our land"). Hence, through the looking into "three

things," the "sin" of Golus is abrogated entirely...

springs of Chasidus, and particularly – in bringing the true and complete Geula; they do not understand what this means?! Indeed, this is a very high and lofty Avoda; but we must seemingly – he claims – take the world into consideration!

And the reply to this argument is: *the world is ready!* When a Jew will do his Avoda properly, beyond all limitations and self-restrictions, and incorporates this into the realm of nature, he will see how the world, the nature of the world and the nations of the world, are actually assisting him in his Avoda.

Even in the past, when there were indeed inhibitions and obstacles in this Avoda, a Chosid did not recognize these limitations, and

consequently announced this openly. Hence, all the more so now, when many of these limitations and obstacles no longer exist (as mentioned, that even in that country, Russia, there were tremendous changes for the good). On the contrary – we see in the world itself tremendous miracles and wonders, transpiring particularly in the most recent years (the Year of Miracles, and the Year in which I shall show you wonders) – the time has already come, that even though there needs to be the supernatural, higher than all limitations, miracles and wonders, including the miracles and wonders of the true and complete Geula – this now pervades the nature of the world as well, that the world itself assists in the blossoming of the Geula.

A Geula for the entire Jewish People

Sicha of Gimmel Tammuz, 5718

Concerning Gimmel Tammuz – it is well-known that on Gimmel Tammuz they freed the previous Rebbe from prison and allowed him to return home, on condition that he spend three years in exile, in Kastrama.

Hence, there were various people who were in doubt as to whether or not this was something that should evoke joy.

However, the doubt was only to those who were not present; but those who were there and knew of all the details had absolutely no doubts at all. They knew that this was the most tremendous change for the good.

On Gimmel Tammuz he went out from incarceration, being in the possession of the prison, to being in his own possession, freedom. He was now merely to be sent into exile, and there were dozens, hundreds, and thousands of other people in exile at that time.

As for the fact that the previous Rebbe did not openly establish Gimmel Tammuz as a holiday, like Yud-Beis Tammuz:

The focal point and emphasis of the leader

of a generation, an all-inclusive soul, is to provide the souls of all the members of his generation with ample spiritual sustenance. The leader and shepherd of the Jewish People puts the needs of even the lowliest of people before his own, in everything. Therefore, even though he had been liberated from his own imprisonment and had received his personal Geula, since the actual Geula for all his followers had not yet come, he did not consider it a Yom Tov at all. He was not satisfied if even one soul was still in need, for that individual soul is a part of his own, and an essential part.

However, all this is concerns only the Rebbe in his relationship with Chasidim. But for the Rebbe himself as an individual, Gimmel Tammuz was certainly a most tremendous day of Geula and joy.

Hence, as far as Chasidim are concerned, since they need to subjugate and connect themselves to the Rebbe entirely, to the Rebbe himself as an individual as well..., they need to celebrate Gimmel Tammuz with tremendous

Gimmel Tammuz – a Geula for all doubts!

Sicha of Gimmel Tammuz, 5748

These are the instructions from the days of Geula, which commence with the “beginning of the Geula,” Gimmel Tammuz – “to increase in the effort of spreading Torah and strengthening Judaism.”

And this is especially emphasized in the words of the previous Rebbe on Gimmel Tammuz: “May Hashem our G-d be with us like He was with our forefathers...”

Someone may have doubts and ask the question; do we really have the ability to carry out the Shlichus of spreading Torah and Judaism? We thus tell him; Gimmel Tammuz brings about a Geula for all questions and all doubts, etc., for the leader of the generation has announced, “May Hashem our G-d be with us...” We have an outright promise that

“Hashem will be with us,” and not only that, but “like He was with our forefathers.” Therefore, we surely have the ability to carry out the Shlichus successfully and properly. The matter depends entirely on the will of each and every person...

The Geula needs to come immediately, especially after all the deadlines for Geula have passed, and we have finished all the Avoda, even the “polishing of the buttons”...

And may it be Hashem’s will, that from speaking about the Geula, particularly in these days of Geula which begin on Gimmel Tammuz, we merit and enter directly into the true and complete Geula that comes through Moshiach Tzidkeinu, immediately Mamosh, not to be postponed for a moment.

Beyond all limitations – the world is ready!

Sicha of Gimmel Tammuz, 5751

The question can be raised, however: Since the Geula was a miracle of G-d (and one must therefore “Praise G-d for His kindness and wonders He bestows upon man”) – why did the entire miracle not all happen at once? Instead of the redemption unfolding in separate stages, it should have all taken place at once.

There is surely a good reason as to why, by Divine providence, the Geula came in stages – and particularly in that this involved the imprisonment and liberation of a leader of the Jewish people, and therefore, an inclusive Geula for all Jews...

The basis answer to the above question is: the ultimate and special quality of the miracle of Gimmel Tammuz was, that it involved the natural order of the world...

Together with the fact that the miracle of Gimmel Tammuz was entirely supernatural, above and beyond the normal reaches of nature, it affected nature as well, that nature itself actually “agreed” to the miracle happening. As it is well-known, that those men who were responsible for imprisoning the previous

Rebbe in the first place, were the very same men responsible for his Geula, to the extent that they actually had to assist in his liberation.

And therefore, the miracle did not happen all at once, a complete Geula, but rather, it occurred in a natural way, in stages. It happened in accordance with the “nature” of the opposition. The government itself came to the recognition that it would have to, first of all, annul the edict of death, G-d forbid, decide to send him into exile, and eventually, send him free entirely...

However, one can still ask the following question, as many people ask: even if I myself perform my Avoda perfectly, so much so, that I reach the level that my entire being is in a state of “dissemination” (the ultimate state of nullification), how can this possibly help? — for we are “the fewest of all the nations,” and we are surrounded by seventy nations, much more than the measly “one lamb,” the Jewish people. In other words, what will the world say and what will the nations say to the fact that a Jew carries out his Avoda of disseminating the well-

Gimmel Tammuz – the Beginning of Geula!

Sicha of Gimmel Tammuz, 5751

Gimmel Tammuz is the day in which my father-in-law, the (previous) Rebbe was released from prison (in Leningrad, the infamous "Shpolderke" penitentiary), on condition, however, that he then travel directly into exile, to the remote city of Kastrama, for three years.

Now at that time, it was yet unknown as to whether or not this new situation would prove to be a positive one (being that exile, although a more lenient sentence than incarceration, is nonetheless extremely restrictive, and always leaves the door open for the government to change its mind and decide upon a more serious punishment, etc.).

But after this, on the twelfth of Tammuz, he was notified in Kastrama that they were indeed liberating him, and that he would receive a document of emancipation the following day, on the thirteenth. Then, when he

was entirely sent free, it became apparent and was revealed how Gimmel Tammuz was indeed the "beginning of Geula"; in addition to the fact that he had then actually gone out of prison, and was granted a lighter sentence, exile, it later became clear that his exile to Kastrama was to take the place of a death penalty, G-d forbid, the edict that had formerly been intended for him. This, of course, would affect and endanger, G-d forbid, the entire perpetuation of the spreading of Torah and Judaism, and that of Chasidus in particular. And instead of this, the government moderated his punishment and expatriated him. To such an extent that this eventually brought about his total liberation, on Yud Beis and Yud Gimmel Tammuz. And because of this miracle, *this very day* was established as the "Festival of Geula," to be celebrated as such each year.

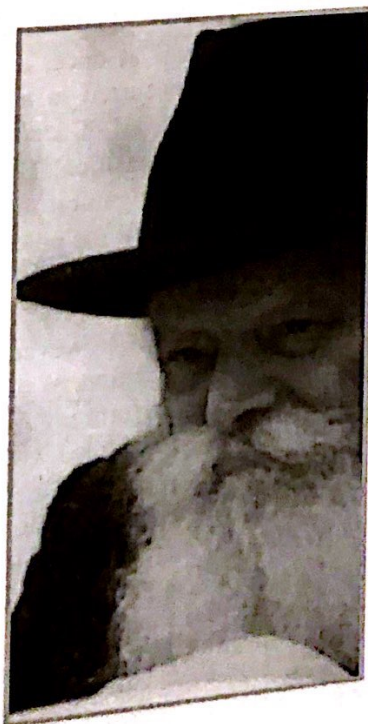
A day of Geula and joy - increases every year!

Sicha of Gimmel Tammuz, 5745

Since the beginning of the Geula was on Gimmel Tammuz, one should not wait until Yud Beis/Yud Gimmel Tammuz, but rather, one should start doing all the Avoda of the days of Geula already on Gimmel Tammuz.

However, it seems that a person could come and ask the following question:

Why do we demand from him that he begin involving himself in matters of the Geula on Gimmel Tammuz? On the first Gimmel Tammuz it was yet unclear that this would indeed be the beginning of the Geula (even to the previ-

ous Rebbe)! How can we demand a thing that did not even exist then?...

The answer to this is, as mentioned: after it became apparent that Gimmel Tammuz was indeed the onset of Geula, this knowledge affects the past as well, that it was retroactively a day of Geula and joy, even that year!

And therefore, the Avoda of Gimmel Tammuz each and every year has to be an Avoda befitting of the beginning of Geula. And moreover, this must escalate and increase from year to year...

Long Live the Rebbe King Moshiach forever and ever!

The Rebbe Melech Hamoshiach, may he live forever, tells us that the Geula is already here, in the most literal sense. He states that the event that occurred Yud Shevat, 5710, will not happen to the leader of this generation, for the leader of this generation has clearly been revealed as King Moshiach, and will categorically live forever, physically and tangibly. He tells us that there is nothing left to do but to welcome Moshiach, to open up our eyes and perceive the true reality of Geula.

In light of all the above, what then, one might ask, is Gimmel Tammuz? We hear this date getting so much mention – there surely must be something extremely profound about it. How should one react to the day's significance, and how should it be observed? And moreover – what exactly happened on Gimmel Tammuz?

The following Sichos, all delivered by the Rebbe Melech Hamoshiach on Gimmel Tammuz farbrengens of various years, address this very question. As you will see from these Sichos, Gimmel Tammuz is indeed deeply profound. It is a most wondrous and awesome of days, a day that is associated with the “beginning” of the Geula...

4 Tammuz, 5758

Dear Family and Friends, שיחיו

It is with profound gratitude to Hashem that we celebrate the wedding of our children, Yerachmiel and Chanie. We are delighted that you could be present to share in our Simcha, and may Hashem grant that we always meet at joyous occasions. Many have traveled great distances to rejoice with us today, as the happiness of the chosson and kallah is in fact a Simcha for the entire Klal Yisroel. We do hope, nay, anticipate, that the Rebbe Melech HaMoshiach reveal himself instantly for all the world to see, at which time we shall no longer need to travel the world over to share in each other's Simchas. Instead, we shall all be together with the Rebbe in 770, in celebration of the greatest Simcha of all, the true and complete Geula.

In the joyous spirit of the evening, we are pleased to share with you a most unique wedding gift: various original copies of the Rebbe's Hebrew and *English* penmanship (entitled "The Rebbe's Treasures") as well as rare pictures, all for the very first time in print, in addition to a collection of Sichos wherein the Rebbe MHM discusses the deep significance of Gimmel Tammuz, putting it in proper perspective. Read on and you shall see...

May our joy and elation penetrate all barriers, namely the final (imagined) barrier of Galus, so that we instantly open our eyes and see – not just pictures, but rather – the Rebbe Melech HaMoshiach himself in full glory.

Long live the Rebbe King Moshiach for ever!

*Rabbi & Mrs. Shmuel Spritzer
Crown Heights, New York*

*Rabbi and Mrs. Yitzhak Belinow
Milan, Italy*